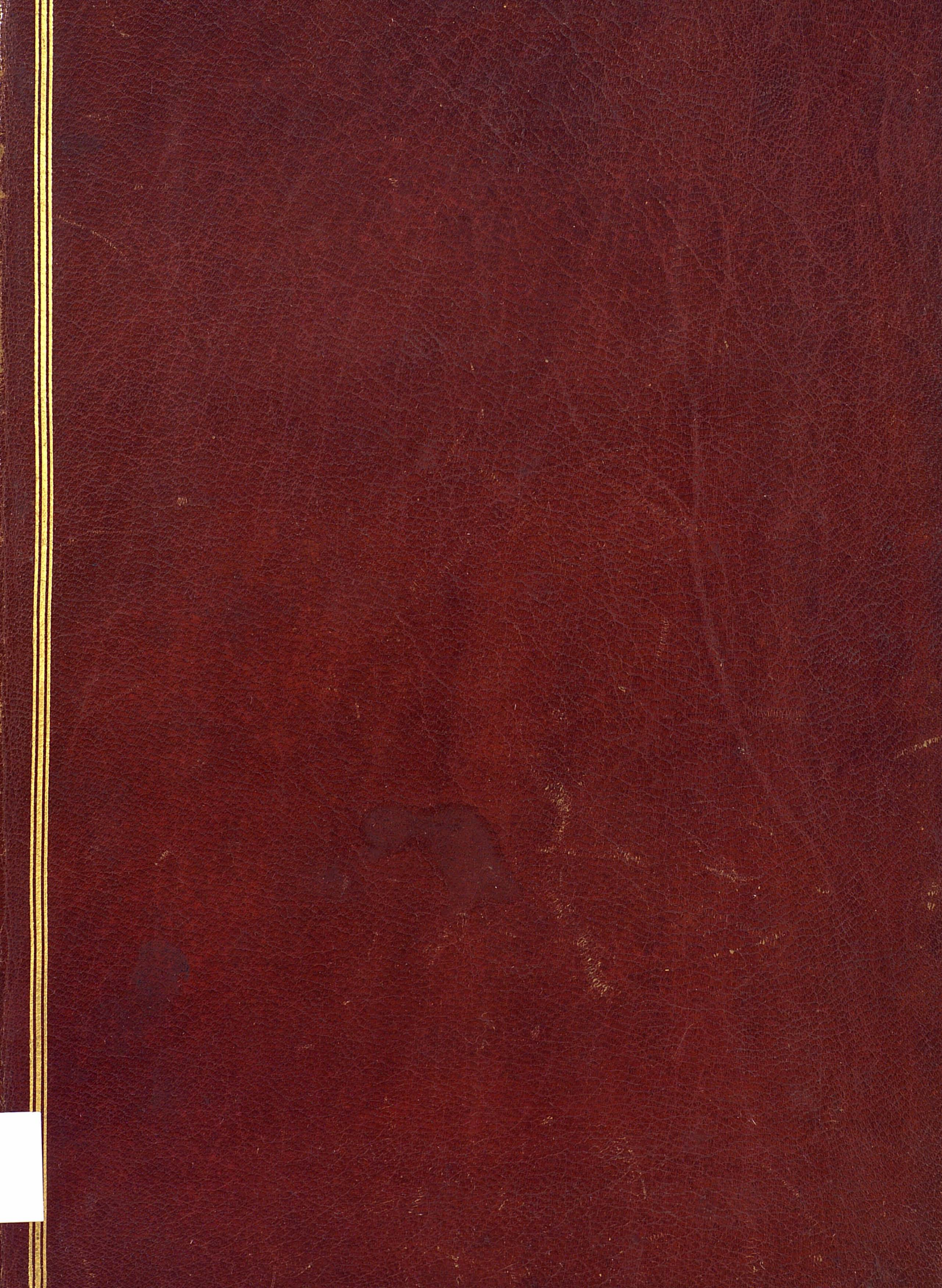

COELUM PHILOSOPHORUM 1526

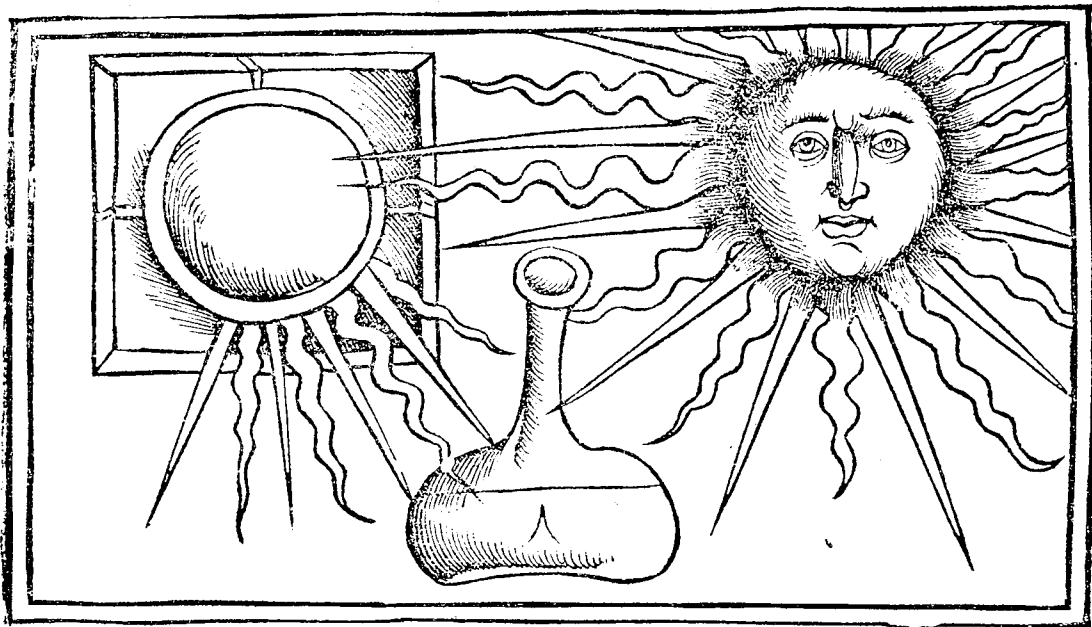
(F.E.)
4-336

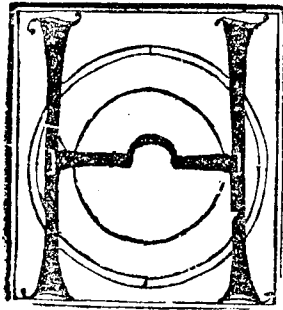

COELVM PHILOSOPHO
RVM· SEV DE SECRETIS
NATVRAE· LIBER·

PHILIPPO VLSTADIO PATRICIO
NIERENBERGENSI. AVTHORE

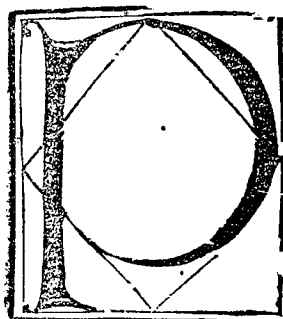

HABES AMICE Lector eam medicinae partē
 vel nobilissimam, qua non succus aliquis ama-
 rus ægre impingitur, aut crassa rerum mistura
 corpori humano in medicamentū cedit. Verū
 ut earundem purior secretiorque potestas, ceu
 animula quæpiā rebus artificio subducta, sese
 spiritibus nostris insinuat, vitamque vegetio-
 rem reddit, rem sane quæ perinde nostri seculi vulgo mediculis in-
 cognita erat diu, sic popello huius ope egenti desiderata diutius,
 quæque a clarissimis primum inuenta medicis, ac processu opero-
 sius exculta principibus solum viris, cæsaribus, regibus, ac ducibus
 vel medicorum industria fuerat familiaris medicina nunc dei opti-
 mi benignitate plebi et salubris et communis ut fieret, ex opera hoc
 opere curauit Vlstadius. Laudent licet alij aduersum seuissimas
 ægitudines nobilem Theriaces opem, alij contra affectuū messem
 Mithridatis medicamentū miris præconijs exclament ἀλεξί τριξις
 nimirum pro suis facultatibus nunquam satis commendata, sed ea,
 quod crassa vndique conflantur materia, haud alios quam corpor-
 reos pellunt morbos. Hoc autem quis non plane probabit, ἀλεξί
 φάρμακον, quod non modò corporis pellat morbos, efficacissimū
 est, verum his pulsis, tam spiritum adauget, quam vitam mirificè
 longare potens est, quo vel maxime omnium fieri solet, ut quemad-
 modum elementis, humoribus, membris, reliquisque corporis par-
 ticulis, spiritus præstat omnibus, sic quæ hunc seruant refouentque
 medicamenta, terrenis, crassis impurisque membrorum remedijs præ-
 sentia magis sunt. Quare optime lector hanc Vlstadij lucubratum
 culam vel qualemcumque boni consule, atque misere ex spiritu la-
 borantibus, hac rerum crassissimarum secretionē salubriter consultū
 esse, tibi persuadeas, qua morbum regium, attonitionem, conuul-
 sionem icealem, lethargum delirium, Spiritum iam deficientem
 aut his similes animi pereuntis ægitudines, non maiore fide ac dex-
 teritate arcebis vnquam. Vale beae.

¶ Strenuo ac nobili, Fœlici de Gennasio, Valentiano, Delphinali
domino et contribuli, Philippus Vlstadius .S.

SI VALES bene est, ego quidem dei benignitate optime valeo, fœlix oïm fœlicissime. Semper animo volui, quid tibi pro innumeris in me collatis beneficijs possem referre, qui sciam ingritudinē omni vitio ab omnibus detestari magis. Quare venit in mētem, paruum hoc, quicquid est, litterarum munus, vel nostra diligentia ex variorum authorum lectione congestum, tibi dicare tuique nominis præsidio in lucem edere, quod et æquo animo te suscepturum minime diffido. Tamen si breue admodū ac succinctū sit, id tamē te maxime oblectaturū nō dubito, tum quod nouarū medicinarū et antiquarū sit velut repositorium, cum quod per obscure a loāne de Rupescissa, Raimūdo Lullio, Arnaldo de villa noua, Alberto magno, secretorū naturę rerū summis indagatoribus scripta sint, tam philosophica, q̄; medica et Alchemica pleraque, atque adeo vt a paucis immo quasi nullis nostra ætate intelligi possunt. Quod eo fieri augurādum est, quod veterū dogmatum, librorūque hactenus nihil, vel parum viderint. Ad paucorū enim manus peruenisse video. Mercuriorū librum, aut Testamentū, aut Codicillum aut reliquos Raimundi libros, quos si desyderam⁹, haud facile ad optatū finem pertingere licebit. Tamen si non ignorē, optimos libros esse quibusdam, qui tamen ab ignaris rerū naturę contemnuntur atque anicularū fabulis posthabentur, quo vel maxime fit, vt non immerito meę huic fœturæ illusum iri metuam, cum id ipsum Lullio huius disciplinæ experētissimo acciderit. Quare cū tāto viro Zoili non defuerint, operi ego meo insidias poni ab inuidorū linguis facile conicio. Quosdam enim vel doctiores ac philosophos naturę secreta acta inquirētes, male habebit, opus tam a multis celatum diu, in lucē edi, omnibus cōmune fieri, indocti vero contra, non quod labori inuideāt, sed quod minus intelligant, exhibere nō desinēt. Quare mi fœlix suauissime hanc nostram lucubratiunculam tuo obtutu editā, a liuidorum defende linguis, atque ideo magis, q̄; non ad scientię ostentationē, neque laudis nanciscendę grā, verum vt cōmuni hominū generi prodesset, sit facta. Vale eximiū Delphinalem heroum decus, et me, vt soles, ama. Ex Friburgo Heluetico vij. Kalen. Maias, Anno a Christo nato. DDD. XXV.

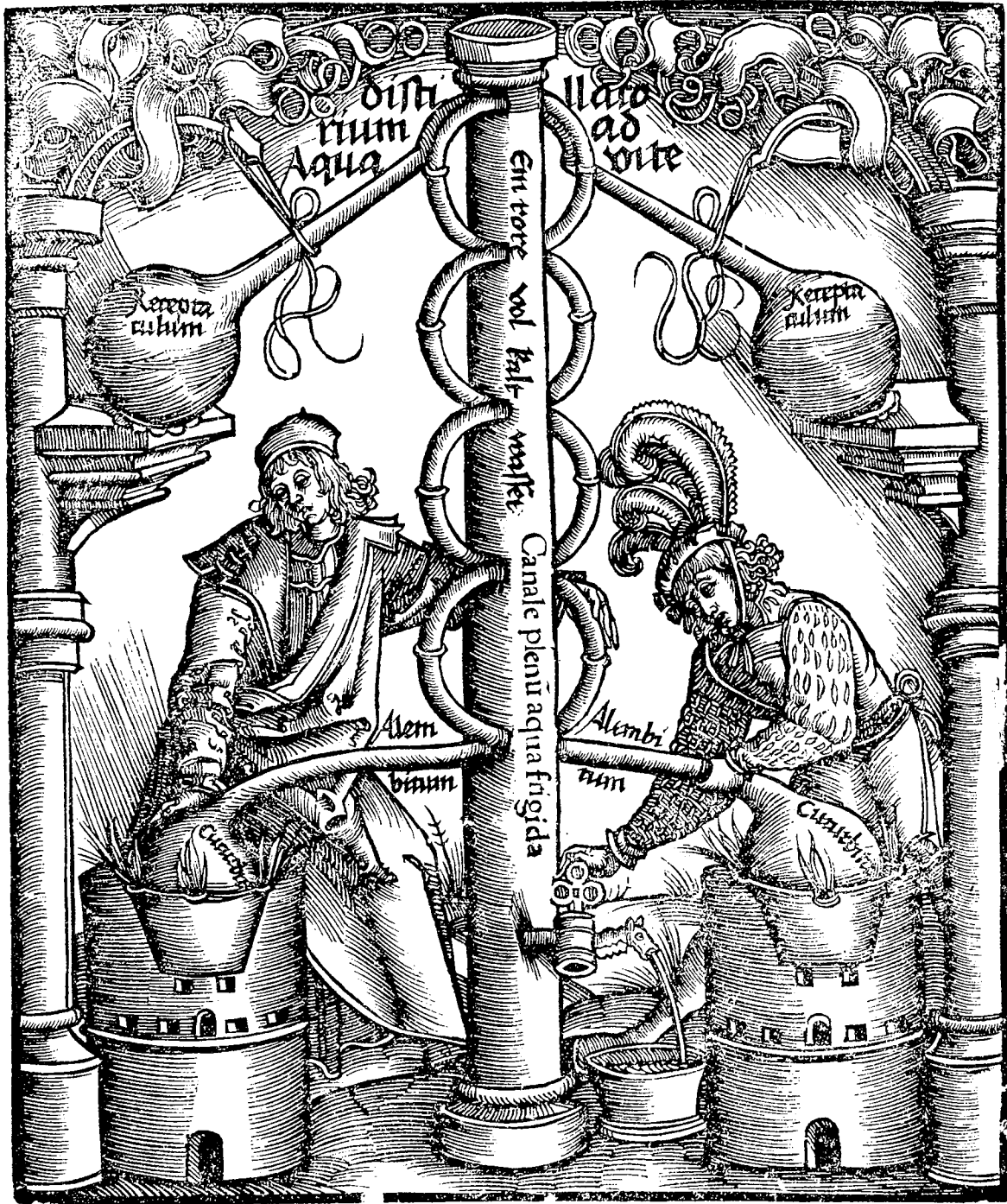
LIBRI PROLOGVS.

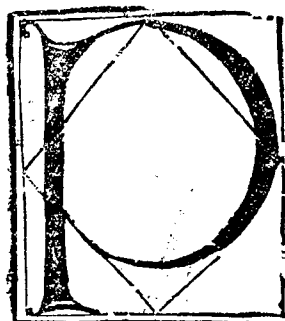
DRAEMVLTOS veterum authorum scrip-
 fisse præclara volumina cum de quinta essen-
 tia, tum de auro potabili atque aquis vitali-
 bus composita, nemo est qui nescit, Id ipsum
 vero a recentioribus factum esse itidem patet
 cum autem omnes, qui de arte hac aliquid
 ediderint, adeo minutim, aut concisim, tam-
 que obscure scripserunt, vt vel diligentissimus rei rimatoribus in
 errorem labi, quam fructū consequi promptius fuerit quos vt sedu-
 ci misere cognouimus non potuimus non aliquam certiozem dare
 institutionem, quæ artis theoremata et operationem contineret,
 qua seruata ad de stinatum effectum ire facile possemus. Edidimus
 autem hunc librum, fatemur sermone in composito ac præmature
 nimis quod eo factum esse putato, primum ne misere laborantibus
 id temporis quo celandus erat, deesset huius medicina cū vt Firun-
 culis rudis sermo esset apertior. Sed iam ad institutum aggredie-
 mur regula generali præmissa.

CANON GENERALIS.

Stellarum vim, quæ cælo philosophico applicantur, cuiuscun-
 que sint complexionis, naturæ, seu proprietatis, ipsum cælum perfe-
 ctissime ad se trahit. Lullio Arnolde & Rupe scissa Authoribus.

FORMA FVRNI

QVID SIT quinta essentia cuiuslibet
materię simplicis Caput primū.

PRIMUM ERGO sciendum, quid essentia
quinta cuiuslibet rei et materię simplicis sit,
quo cognito facile reliqua liquebunt. Marco
enim Cicerone teste, omnis ea quę de re ali-
qua datur institutio, a finitione proficisci de-
bet, vt intelligatur de quo sermo habendus
sit. Quare quintam essentiam scito esse quintum esse rei cuiuslibet
habentis formam et speciem, & animam subtilissimam extractam a
corpore suo tanquam a materia crassiori, et superfluitate quattuor
elementorum per subtilissimam et extremam distillationem, quę
vt fiat, infra docebimus. *ad* *m* Caterum ne miretur aliquis quod a no-
stris hoĩbus fuerit incognita diu ars ista, multi enim priscore philo-
sophorū sic hac in re laborarunt, vt per eam hominis vitā nutrent,
fouerent atque quamlongissime tribuerent, mortem differrent, sta-
tumque naturę terminum attingerent, neque tamen, quod vanis
promittere facile est, vitam ipsam supra statutum a deo finem pro-
longarēt, id quod Paulus ait, omnibus semel moriendum esse, quare
corruptibili aliquo medicamento vitam perpetuo seruare incor-
ruptam, vt naturę alienum est, si hanc in omnem seruare ætatem il-
lesam medicamento incorruptioni vicino natura potens est, quod vt
optime fiat, optimū antidotū est quinta essentia, quę quum res ele-
mentaris non sit, sed ceu anima quępiam a suo corpore secreta, ita vt
nulla in ea remaneat qualitas frigida aut calida, humida vel sicca,
quę habent in se quattuor elementa, reliquaque omnia mixta. Quo
vel maxime fit, vt incorruptibili naturę sit proximum quintū hoc
esse, sic vt quicquid ei commisceatur incorruptibile quodammodo
esse videat. Nam confert et restituit oēs vires p elementorū excre-
menta homini ademptas. Estque spiritus vitę, cum digerat cun-
cta indigestibilia, abscindatque omnes qualitates superfluas, Car-
nes a corruptione conseruet, elementata confortet, iuuentutem pris-
tinam restauret, spiritum viuificet, molle induret, durum molli-
ficet, Spissum rarificet, tenue inspisset, macrum impinguet, pin-
ue extenuet, calidum infrigidet, frigidum inflammet, humidum
desiccet, desiccatum humectet, repellatque omnem complexionem
corpori aduersam, proinde humorum superfluatorum incommo-

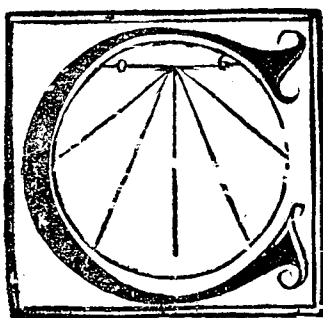
De quinta Essentia

da extinguit, calorem naturalem instaurat ita vt ad vitæ sustentationem a summis philosophis conuenientius inueniri nihil potuit vnquam. Iam vero quintalicer essentia habeat aliquando complexionē rei sibi adiunctæ (nam cui cumque rei complexionatæ adiungitur, illius ad se complexionē trahit). Tamen si est sola per se nullam omnino habet in se ex quattuor qualitatibus quia nec ex vere.

Quarto ergo et vltimo scias etiā ipsam quintā essentiā nō habere aliquid de elemento terreo frigido vel sicco quia melancholicas egritudines (que frigide sunt et sicce) curat. Ergo pro conclusione vides ipsam nec esse calidam vel frigidam, nec humidam vel siccam, quā sit res temperate nature excedens omnia elementa que sub celo sunt. Quum enim administratur alicui, facit ipsum corpus temperatum, nec a temperantia sua recedit assumendo aliquam qualitatū vel complexionum. Nec etiam sequitur quod sit medicina infirmitatū frigidarum propterā q̄ sit nature calide, nec etiam cum turet calidas quod sit frigide. Nam duo contrariā non possunt in vno corpore existere: Quia vnum contrarium ab alio expellitur. Ideo videmus ipsam non debere dici calidam vel frigidam nec siccam vel humidam: ex quo curat pituitos qui sunt calidi et sicci et idropicos, qui sunt humidi et frigidi sed omnes ille quattuor qualitates in ea sunt corrupte et sublatae penitus. Et quanquam non sit elementum, est tamen res temperata, per elementa ipsa purificata, et extracta a fecibus quattuor elementorum que sunt corruptionis causa potissima. Segregantur igitur ille feces tanquam corpus grossissimū a sua materia tanquam ab amina subtilissima per scientiam distillationum.

Quia quinta essentia vocabulum commune omnium rerum que formam habent et speciem ad extrahendum ab ipsa re, et licet potissimum de vino intelligatur, tamen quam plures sunt alie materie ex quibus elici et educi potest ipsa quinta essentia sicuti ex omnibus metallis ex omnibus fructibus ex carne ex ouis, radicib⁹ herbis et aliis quam pluribus sicut infra docebitur. Sed tamē omnia alia excellit quintā essentia, propter nimiam suā subtilitatē et ideo a quam plurimis philosophorū fuit appellatum celum philosophorū. Nam sicut ipsum celum se habet erga quattuor elementa ita etiā se habet celum hoc philosophorū (quintam essentiā puto) erga quattuor qualitates corporis humani quod ex ipsis elementis compositū est. Appellatur etiā a quibusdam aqua ardens quoniā in igne (dum modo

fit ad suam perfectionem et extremam distillationem deducta, nullam superfluum humiditatem in ipso vase relinquens (vt infra de modo ipsam cognoscendi docebitur) comburitur. A quibusdam vero dicitur ipsa anima vini. Nam sicut ipsa anima nobilior est suo corpore, sic etiam ipsa quinta essentia: que per veram distillationem extrahitur: nobilior est ipso vino ex quo educitur. Nuncupatur quoque ab alijs aqua vite: eo quod vitam humanam a corruptione conferuet, sicut videmus, quod administratur habentibus Sincopim. Et quia vario modo extrahitur, de primo modo dicemus.

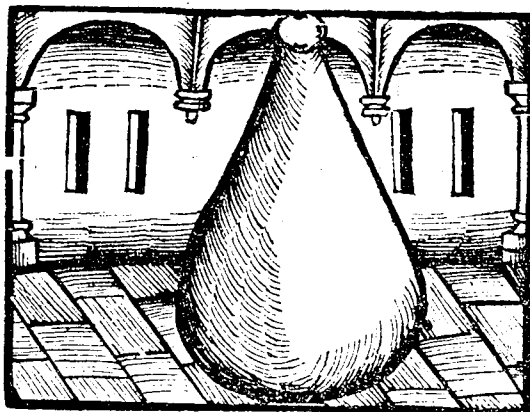

¶ Quomodo extrahitur quinta essentia vini per distillatorium. Caput. II.

COGNITO ERGO quid sit quinta essentia, et ad quid conducatur, siue propter quid sit reperta, perpendendum est et considerandum, per quot modos possit extrahi, et a quibus rebus. Et quia extrahitur a rebus humidis, siccis, calidis, et frigidis, primo dicemus

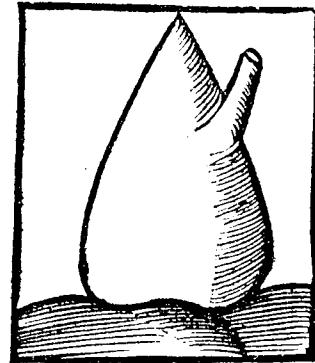
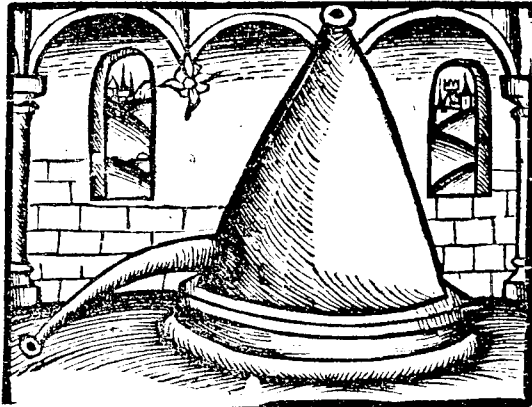
quomodo extrahitur ab humidis, sicut de ipso vino. Et hoc fit ita. Recipe de vino rubeo optimo, parum ad dulcedinem declinante, quod nullo modo sit mixtum aut sophisticatum, sed sit plane naturale, non nimis recens, nec etiam nimis vetus, sed temperate ætatis.

Aut si non potes habere vinum rubeum, accipe album optimum, in quantitate quam volueris, ponatur in cucurbitam, sicut ibi

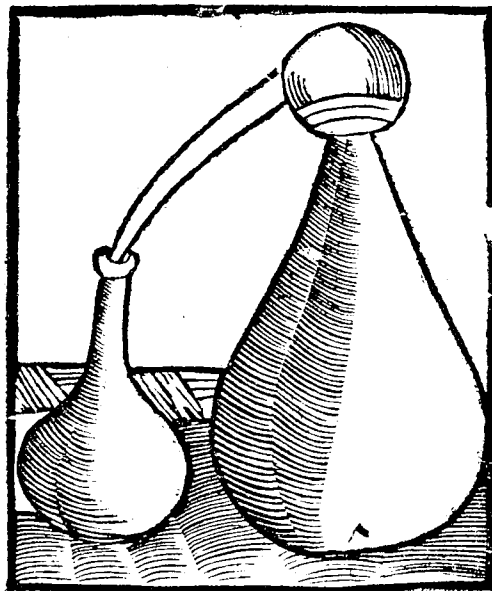

vsquequo duę partes sint plene, et terra vacua. Postea supimponat alembicus cū rostro, sicut hic est depictus.

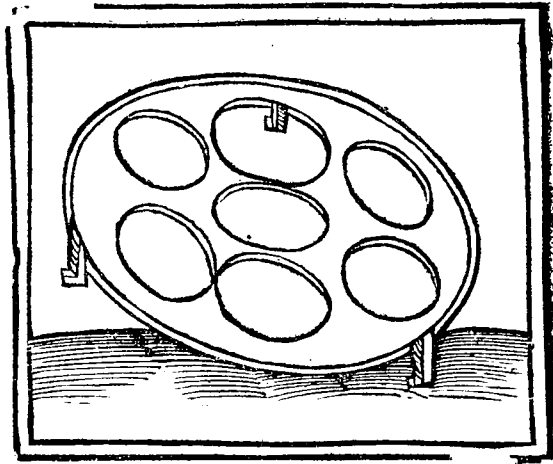
Ita quod rostrū ingrediatur superiorē partem ipsius receptaculi, cuius forma est

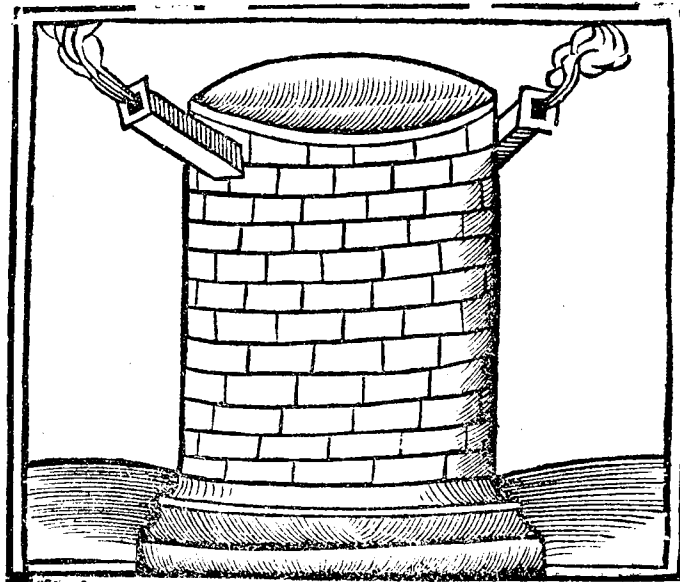
ET OMNIA bene lutentur cum luto facto ex papiro, longo tempore medefacta, vel ex farina et albumine ouorum facta mixtura ad spissitudinē mellis. Potest etiam fieri secūdum Rai. Lulliu, cum olibano vel mastice molli, vel cum puluere calcis viue, incorporato cum albumine oui. Et cum tali luto lutentur supradicta tria vasa, ne exhalet virtus animalis et vegetatiua ex materia distillanda. Et vasa ita sint lutata, vt hic

HOC facto ponatur cucurbita in annulum
 multa foramina habentem qui dicitur
 Tripes archauorum cuius forma est.

POSTEA ponatur tripes super furnum habentes
 caldare amplum sicut est balueū Marie ita quod
 caldare repleatur prodimidio vel produabus ter-
 ris cum aqua. forma autē caldaris hic est.

De gradibus ignis caldari adaptandis.

ET TRIPES ponatur super dictū caldare, et sit immuratum ip-
sum caldare. Vel ponatur in furnū accidię, qui circa finē huius capi-
tuli depingetur, et subtus facito ignem lentum, semper parum au-
gmentādo ipsum. Et quando ipsa cucurbita tepescit: nō ultra auge-
bis ignem, sed semp̄ imitare ipsam naturā, inquantū tibi erit possi-
bile. Nam ipsa natura (vt ait Galienus et Lullius) nil violenti pōt
pati absq; primeui corruptione. Quattuor enim (teste Auicēna) ca-
loris sunt gradus, secundum quattuor complexiones aut qualitates.
Quorū primus ē tepidus scilicet vt aqua tepida, ita calefacta, vt nullū
ea immissum ex membris possit ledi. Secundus vero gradus est cali-
dus, ita vt possit sufferri ab aliquo membro humano citra lesionem.
Tertius gradus calidus est, vt si membrū immissum fuerit, ex ipsa
possit offēdi caliditate: et est gradus proximus ebulitioni. Quartus
vero caloris gradus ita vehemens est, vt nullo modo caliditas possit
indurari, quia excedit nemiū in calore, et hic gradus est ipsa ebulitio.
Dicūt autē a quibusdā ignis balnei, ignis primi gradus. Ignis vero
cinerū, ignis secūdi gradus. Vltimo vero ignis ardens. s. grad. Quar-
tus aut̄ reicitur. Secundū vero alios artistas Ignis balnei est in primo
de quin gradu. Ignis cinerum in secundo gradu. Ignis arenę in tertio. Si vero
esset procedendum ad ignem quarti gradus, quod rarissime fit, loco
arenę ponatur limatura martis, et erit ignis feruentissim⁹. Et tūc ip-
sa cucurbita debet vndiq; lutari cū argilla, sicut fit ī distillatiōe aque
fortis, ne ex nimio calore rumperetur: qz limatura martis quodāmo-
do candescit Et per hos quattuor vltimos gradus poteris optime re-
gere ignē, qz s̄m Auicennā vix poteris, vel cū maximo labore. Circa
hoc velim diligentem huius artis sectatorem, id est qui distillādi ve-
lit obire ministeriū, notare, qd in omni et quacuncq; distillatione
ignis nunquā debet augmentari vsque ad quartū gradum, quia ig-
nis esset plus violentus q̄ natura materię distillandę potest sufferre,
et ex cōsequēti possit violari ipsa natura ex nimio & violento calore.
Et ideo ab omnibus artistis iste quartus modus reicit. Idcoq; sunt
quidam aromatarij pharmacopole & cetera id gen⁹ alia, quibus im-
merito facultas distillandi p̄mittit, quum id philosophorū et medi-
corū (qui nature sunt indagatores) sit officiū. Natura enī ipsa a deo
optimo maximo ita fuit ordinata, vt nihil vehemens possit cōpati,
absq; sui ipsius corruptione, sicut ex multis philosophorum potest
probari opinionibus. Ideo ego consulo huius artis amatoribus, vt

Lullius
in Luce
mercuri
orum.

Lullius
li. i. ca. 5
de quin
ta essen-
tia.

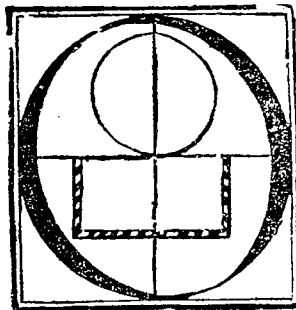
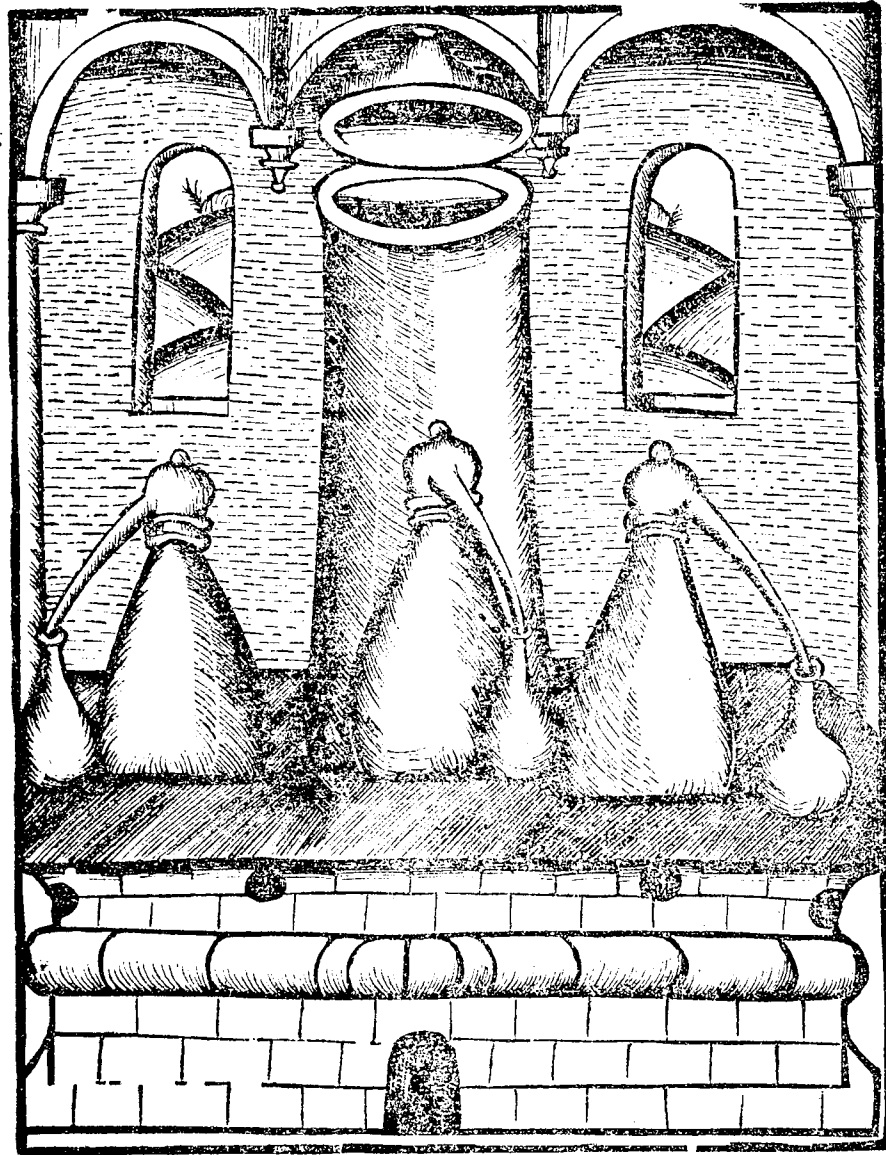
hoc in opus egregiū a diuina prouidētia ad humane cōseruationē vitę nobis datū, nullo modo sese intromittāt, nisi istorum quattuor caloris graduū pfectam habuerint cognitionē, eosq; et ignem, vt per omnia debet fieri, sciant tempore. Et ideo in prima distillatione faciendus est ignis cū carbonibus lenib⁹, vel cum ligno valde sicco vsq; ad finē tertij gradus caloris, ita vt balneum propemodum bulliat. In secunda autē distillatione descendes, faciendo ignem, impiūq; minues per tertiam partem vnus gradus, vel ad duas tertias, & propemodum ad vnū gradum, vt quasi sit diminut⁹ vsq; ad secundum gradum. In tertia vero distillatione ita semper descendes, gradatim minuendo ignē, vsquequo redigatur ad secundum gradum, et tertiā partem vnus gradus. In quarta autē minuatur vsque ad secundum gradum. In quinta sic descendes, vt ignis sit vnus gradus, et due tertie vnus gradus. In sexta sic decrescat, vt ad primū reducatur gradum cū vna tertia, In septima vero & vltima distillatione ignis ita est leniendus, vt ad primū caloris gradum (que est tepiditas) perducatur: et nō vltra descendes. Et nota quod quilibet caloris gradus habet tria interualla, scz principiū, mediū, et finem. Hoc autē vterius ita est intelligendum, quare gradus caloris sint semper minuendi. Quia in prima distillatione materia est grossissima: ita vt distillationi facile obedire non possit, propter impuritātē et crudam substantiā, et p hoc non est similis alijs sequētibus distillationib⁹ secundę, vel tertie, vel alijs subsequētib⁹. Ideoq; in prima distillatione ignis est exaltandus per vnū gradum vsque ad tertium, ita quod vltimā tertij gradus partem attingat, ita quod etiā balneū sit calidissimū, non tamen debet bullire. In secunda distillatione lenius est agendum: quia per primā grossicies materię aliquātulum est attenuata, & ideo non adeo magni ignis est indigens. Et in tertia tanto subtili⁹: et ita semper descendendo paulatim in qualibet distillatione extenuabis ignē. Quia vt iam sepius dictum est, si nimium cogeres ipsam substantiā que debet distillari, natura ipsa corrūperetur. Ait enim Galienus & Aristoteles, quod natura est incomptabilis motus vehemētioris. Ideo q; ea qua poteris diligētia perspiciendum & per substrādum est totis animi viribus et conatibus, ne in temperandis caloris gradibus deficias: quia in hoc vera omnium distillationum ars consistit. Ideo q; totam rei substantiam aperte declarare voluimus ne mella ablinthijs miscuisse videamur.

Sequitur forma furni Accidie

B

Aristo.
libri .7.
phisc.

Modus putrefaciendi materiam rudem

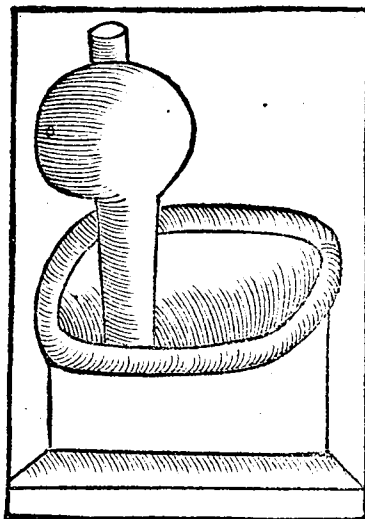
Quomodo materia rudis distillationi minus obediens debeat putrefieri. Cap. 5.

MNI DILIGENTIA et accurata industria considerandum est, cuius substantie sit ipsa materia digerenda, dure scilicet vel mollis, hoc est grosse vel subtilis, et qui aut qua arte possit putrefieri aut digeri, ut obediat magis distillationi; & ut purum ab impuro, grossum a subtili, et contra,

possit sequestrari. Quicquid igitur hoc sit, ex quo extrahere velis quin
tam essentiam per distillationem: primū & ante omnia in fimo equino, gradus
putrefa
ctionis.
cui nullus calor per accidens attribuitur, putrefiat, et digeratur p̄ du
os menses: et iterū inter primam & secundam distillationem per vnū
mensem: inter secundam et tertiam per tres hebdomadas: inter tertiam
et quartam per quindecim dies: inter quartam et quintam per dies octo:
inter quintam & sextam per dies quatuor: inter sextam et septimam p̄
duos dies. Et scias quod fum⁹ semp̄ debet esse eiusdem caloris: quia
si calor deficeret, aquæ circulatio corrumpetur, et per consequens ma
teria ipsa, que in quintam essentiam deberet redigi, separaretur in calore
coeli, quod poteris in diametrali linea videre, que ipsam quintam essen
tiam, que est pars superior, diuidit a suis fecibus: & hæc est pars inferior.
Et hic notabis, hos gradus digestionis et putrefactionis, materie sug
ita attribuendos esse: sicut supra de gradibus caloris narratum est. Icir
co longiori putrefactione opus est ante distillationem quam postea.
Et facta prima distillatione, materia ipsa nō tantū grossior in se cō
tinet, et magis est apta ad fiendam quintam essentiam q̄ erat antea.
Et ideo post primam distillationem putrefactio debet fieri breuiori tē
pore quam antea: quia materia est effecta subtilior & defecior
q̄ erat. Et ideo non immerito perpendendum est, debere fieri septē Modus
putrefa
ciendi
materiā
digestiones seu putrefactiones, sicut & septem distillationes. Mo
dus autem digerendi secundum philosophorū opiniones hoc mo
do traditur. Quod quilibet qui vult tale opus p̄ficere, faciat fieri fo
ueam quinque pedum profundam, largam x̄o duorum pedum, vel
paulo plus. Cuius figura debet esse talis, vt hic .

Fiat in loco humidissimo, sicut in aliq̄
cellario. Facta itaque fouea, fiat stratū in
fundo eiusdem de calce viua p̄ spissitu
dinē semipedis: super quo strato fiat ali
ud de fimo equino nō nimis putrefa
cto, vel etiā nimis recēti: sup̄ quo strato
impones vas ipsum in qua est materia
fermentanda. Et in circuitu valis vn
dequaq; ponatur de ipso fimo, donec
tota fouea impleatur. Quo facto ma
defiat fumus cum aqua tepida, secun

B :

De regimine digestionis.

dum magnitudinē et quantitatem fosse, donec dignoscatur calor circa vas aut cucurbitā: et hoc fit cōmuniter in spacio dimidię horę. Si autem non fiat in media hora supinfundatur vltterius de aqua tepida: et hoc fiat trib⁹ vel quatuor vicibus in hebdomada. Ita tamen q̄ calx & fimus vetus semp̄ amoueat̄ur, et de nouo alia fiant strata, vt superius dictum est. Et hic modus debet seruari in omnibus rebus que distillare volueris, et ideo fit digestio q̄ leniter, et absq̄ vlllo nature vehemēti motu, actione, & mutatiōe materia grossa magis subtilietur, et distillatiōi obediat. Digestiua v̄o varie ordinantur, s̄m quatuor gradus caloris: ita quod in prima magis sit operandum q̄ in secunda tertia quarta & alijs, sicut de calefactiōe balnei prius dictū est. Ideoq̄ in secunda digestionē temperatius est agendum: et stratū de calce sit magis tenue, & stratū fimi magis superleuatum q̄ in prima. et ita vltterius in digestionibus p̄cedes vsq̄ ad vltimā: in qua non debet fieri stratū de calce, sed tantum de fimo. Potest etiam fieri digestio, ponēdo ipsam cucurbitā cum materia digerenda per aliquod tempus ad solem in diebus canicularibus. Vel potest etiā poni ipsa materia digerenda in sua phiala siue cucurbita super furnū siue fornacē aliquā tempore hiemis. Potest etiam fieri aliqua putrefactio in speculo cabilis, ita quod materia digerēda ponatur ad solem inter ipsum solem & speculum: ita quod radij solares ad id reuerberēt: & ex calefactiōe ista potest fieri digestio principaliter in diebus canicularibus. Aut quod cucurbita ponatur eisdem dieb⁹ in vase impleto arena, & calefiat paulatim cum aqua tepida: et cucurbita tegatur ab ipsa arena pro duabus tertijs. Aut quod ponatur vas in aquam tepidam quodāmodo in balneo Marię, Et hoc potest fieri duplici via. Vna quod habeatur caldare in collo fornacis: ita quod ignis nō sit subtus: quia ex nimia ipsius ignis caliditate natura magis corrumpetur q̄ iustificatur. Alia via est, quod vas in qua materia est digerēda, ponatur in æstate in cōgerie formicarū, ita vt fundus circulatorij sit penitus sepultus, et quod sol reuerberet super extremitate. et in hoc videbis mirabilem digestionē. Septimo & vltimo potest ipsa materia digeri & putrefieri in mense octobri in vinacea: quia etiā nullū habet calorem p̄ accidens, sicut & ipse fimus equinus, et ibi quando botri sunt expressi. & habet etiam mirabilem operationem, dū vasa circulatoria in ipsa sepeliantur. Et licet a q̄ pluribus non ponantur nisi septē forme digerendi, Isidorus tamen de Iunipero ait, quod si

Secun.
modus
digesti.

Tertius
modus
digesti.

Quart.
modus
digesti.

Quint.
modus
digesti.

Sextus
modus
digesti.

Septim.
modus
digesti.

notabi
le de iu
nupero.

An vinū circulatorie digestū, distillationi sit aptum. IX

impōnātur primo in cineres Innipi, cōoperiēdo ipsum cinerē, quod possit conseruari ignis inextingnibilis per totum annum. Et in hoc cinere etiā possit fieri q̄optima digestio: & hęc suffieiant de pūstrefactione fienda, et materia digerenda,

Quomodo possit cognosci, an vinū digestū circulatorie distillationi sit aptū. Cap. 4.

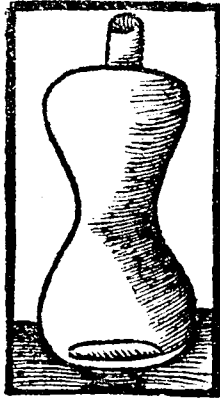
VVM ERGO vinū fuerit ita septem vicib⁹ digestum, vt supra auditū est, poteris hoc modo probare, an sit ad faciendam distillationem circulatorie. Accipe linteolum, et madefac in digesto vino: postea accendatur cum candela: et si vinum comburitur absq; lesione & cōbustio-

ne linthei, nō est rectificatū, sed est verum indicium, in eo supstitisse aliquam substantiā aqueā. Et ideo semper adhibenda est opera, vt digeratur toties, et tamdiu, vt possit ex eo fieri probatio. Sunt autem nōnulli, qui dicunt Zuccarū debere immitti, et si sit bene rectificata Zuccarū cum ipso vino plane comburi. Notabis ergo istud ita digestum vinū nondum posse appellari quintam essentiā: sed ipsum subiectū quintę essentię. Quum vero pannus linteus aduritur cū ipso, et quod plane perdidit omnem saporē horribilem acutum & sulphureum, ita quod gustanti videatur propemodum dulce: et quod nil de fumositate restet in ipsa adustione. Et tunc tempore poteris appellare quintam essentiā. Sed in rebus insensibilibus, & nullum saporē habentibus aduertendum est ad fumū, sicut in auro, et argento, et alijs metallis, et lapidibus preciosis, ex quibus extrahitur aliquādo quinta essentiā, quę aurum potabile ingreditur. Circulatorie vero distillationis vasa sunt diuersa, a diuersis tradita authorib⁹. Sunt enim aliqui facientes vas eo modo, quod imponatur alembicus cęcus super cucurbita: et in suppremitate faciunt paruum foramen, per quod materia immittitur siue extrahitur, quando debet circulatorie distillari: & obturetur cū pua portione vitri facta ad id vt vndiquaq; bene recludatur, ne materia possit expirare. Potest etiā fieri clausura de argento, eo tamen modo, vt foramen penitus sit obstrusum. Et hoc vas ab aliquibus dicitur Pellicanus. Cuius forma est hęc

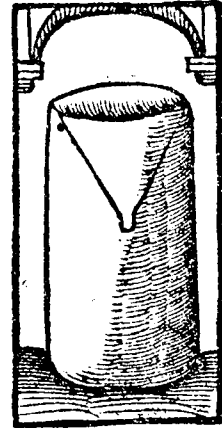
Alij volunt q̄ iusti. 4. vicibus debeat digeri.

Subiectū quāte essen. Quōdo cognoscit gntæ eē in rebus sensibilibus. Quōdo cognoscit gnta essentiā in reb⁹ nullū saporē habentib⁹.

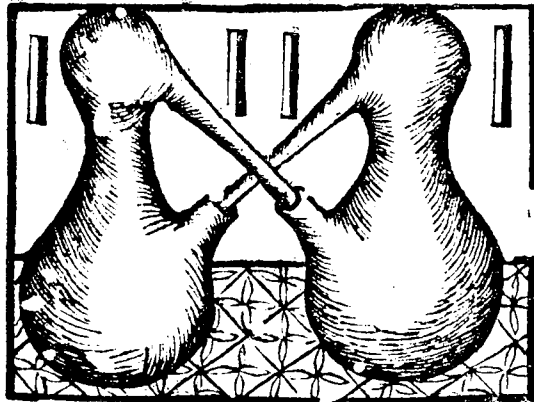
Varie vasorū circulatorie distillationi

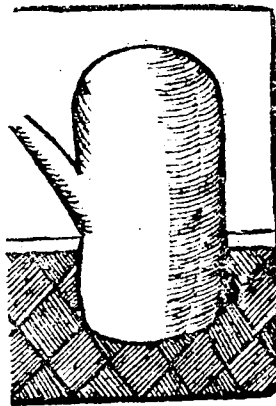
Alij vero faciunt
vas in omni parte
equale, amplum ī
fundo sicut in col
lo, cuius forma est

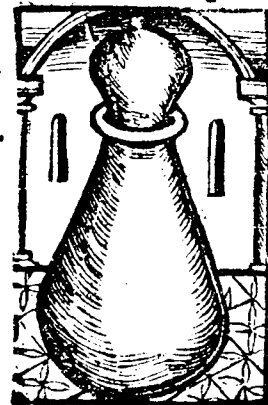
Sunt etiam nonnulli
qui ponunt duas cu
curbitas infimul, ita
ut rostrum unius in
greditur in ventre al
terius: sic hic est

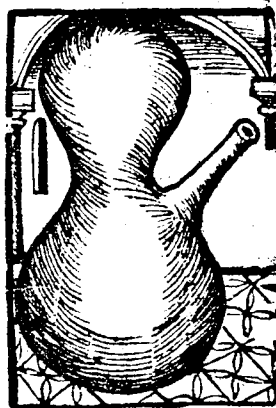
& hij possunt appellari duo fratres. Et ita materia circulariter distil
landa descendit in vno, et in alio ascendit et iterū descendit in aliud,
et aliud ascendit. Alij vero faciunt: vnum solum vas rotundum, super
et subtus largum, in medio vero strictum: & habet rostrum proces
dens a pre in
feriori: et qñ
materia dicto
vasi imponit,
bene recluda
tur cū vitreo
vel argenteo
obstrusorio et
forma huius
vasis est hec

Alij vō habēt cucurbitā cū alēb.
sive rostro, ita quod sint due cu
curbite vna
sup imposita
alteri: et os in
ferioris est lar
gi⁹ quā os su
prioris et opti.
lute vñ sup
alio sic hic ē

Alij vero faciunt vasa circulationis equali: ita quod ab vna extremitate ad aliam sint eiusdem magnitudinis: & in medio habet rostrum: sicut hic est.

Aliqui etiam faciunt vas vitreū vnius fragmenti: & habet duas ansas sicut duo brachia: ita quod anse ipsę a superiori parte procedentes ingrediuntur ventrē inferioris et pars superior habeat parvū foramen cum rostro, per quod immittitur et extrahitur materia circulanda, hoc modo:

Debet autē ipsum foramen optime lutari, vt de alijs supra dictū est. Et hoc extremū circulatorium vocatur ab aliquibus pellicanus: ab alijs vero vas Hermetis. Et est nobilissimū et accomodatissimū inter omnia circulatoria, sed raro possunt fieri, ex quo vitrearii non habent industriam et formam faciendi ex vno solo fragmento. Sed si poteris habere artificem expertum: non dimittas tale fieri pro auro vel argento.

¶ Quomodo sit distillandum circulatorie. Caput quintum.

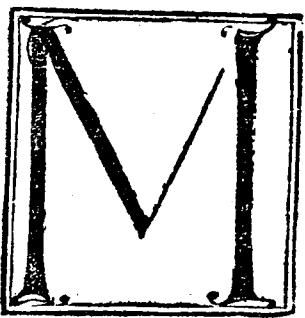

VVM ERGO cognoueris materiā supradictam per frequentē putrefactionem satis esse digestam: et supra scripta probatiōe experieris: vasaque ad circulationē apta habueris, Impone materiam in dictum vas circulatorium: et pone in sinum equinum, aut in diebus canicularibus ad solem, aut in balneū Marię calefactum vsque ad primū gradum caloris, vel paulo plus, secundum quod videris materiam esse

Modus distillandi circulatorie:

temperatam et subtiliatam per digestionē: et ibi longo tempore dimittatur, quousq; in quintam essentiā tibi desideratam cōuertatur, et hoc poteris ex ipso sapore cognoscere, vt supra dictū est. Et nota diligenter, q; si appareat in fundo vasis ypostefis, hoc est nubecula quædam turbida, a materia sua debet q; primū separari per distillationem, et hoc facto iterū circuletur, vt inceptum est. Aut si cōmode fieri potest, debet colari in aliud vas circulatoriū, ita vt grossicis materie in primo vase relinquatur. Quū ergo diligens huius artis inquisitor perceperit quintam essentiā in subtiliatione & purificatione materie vini vl' fructuū, estimet et credat simile id cōtingere in omnibus alijs huiuscemodi. Et ideo bene credendum est opinioni Aristotelicę quod materia ita per distillationē nobilitata et immaterialiata, non possit vltra reduci ad formam vel spiritualitatē aliquam, quum sit sine substantia elementata, excedens formalitatē & corruptionē: & ideo est quasi corpus cœleste. Nam si: ut ipsum cœlum se habet ad omnia inferiora, sic etiam ipsa quinta essentia ad omnes cōplexiones et qualitates. Et quemadmodum omnia sidera cursum suum habent ex nobilissima influentia primi mobilis: sic etiam cunctę medicinę quibus quinta essentia admiscetur, virtutem suam attrahunt ab ipsa, quemadmodum adamas ferrum. Sed quoniā adeo magnum exigit laborem, & parit multum fastidiū: ideoq; ab omnibus floccipenditur. hinc fit vt nostra ætate paucissimi inueniantur philosophi, qui huic rei velint incumbere.

Aristo.
li. 1. posteriorior
et li. 10. metha.

¶ Que sit differentia inter circulationem & digestionem. Caput. 6.

MAXIMOPERE considerandum est, quid sit discriminis inter circulationē et digestionem. Primo ergo de vitris, q; ad quodlibet sunt necessaria. Ideoq; oportet, quod habeas ad digestionē instrumenta, et cucurbitas in superiori *Inferior* parte amplas, ad imponendum in ipsas substantiā grossam: super quibus imponēdi sunt alembici ceci, sine rostro: ita quod qn̄ in ipsis sit digestum, possis materiā grossam extrahere, amoto alembico ceco, et imponendo alium cum rostro. Si autē materia sit clara, cum est semel distillata, et feces imisciantur cum distillato, sicut est in ipsa quinta essentia vini. Tunc potest capi circulatorium, ita vt infra & supra sit equale et amplum in vna forma.

In medio vero debet esse strictum: et circa caput inferioris ventris habeat cannale in longitudine vnus digiti: in grossitudine vero sit minus digito. Sunt tamen aliqui, qui faciunt vasa ad circulandum, quæ appellantur pellicani. Cuius forma est

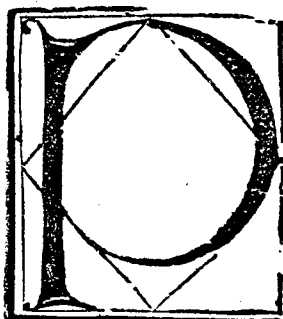
In quo p̄nt res clare digerī, et quodlibet etiā circulari. Sed hæc vitra nō possunt fieri a vitreatijs nostris: quia sunt difficil' facturæ. Et ipse ego amicū per optimū habeo Friburgi, qui in partibus Delphinat' prope Viēnam voluit facere fieri huiusmodi pellicanū a vitreatio quodam: sed nō potuit habere pro precio triū librarū Thuroneñsiū, quæ sunt apud nos duo floreni rhenēses. Quicquid tamen sit, scito, q̄ hoc ipsum sicut in precio

istius instrumēti omnia alia superantur: sic etiā hoc ad omnia nobis lius est, quam quodcunq; vas circulatoriū quod fieri possit. Et ideo consulo omnibus huius operis studiosis quod si hoc vitro indigerint (dūmodo vitreatiū expertum inuenire potuerint) nequaquā argentum vel aurū respiciant. Est igitur differentia inter fermentādum siue digerendum, et circulandum: et p̄cipue in hoc, quod considerandum est totis animi viribus, quomodo vitrū sit imponendum. Dū ergo volueris digerere, Accipiatur vna cucurbita cum alembico ceco. Si vero materia est depurata, sumatur circulatoriū, et imponatur materia digerenda, & fiat fouea, sicut supra dictū est, in qua fiat stratum de calce viua puluerisata in spissitudine triū vel quatuor digitorum: super quo fiat aliud stratū per septē aut octo digitos de fimo equino nō nimis molli et putrido, nec etiā nimis duro. Et circa circulatoriū ponatur vndiq; fimo in altitudine sicut est stratū de ipso. Hoc ergo facto, fouea impleatur cum terra in altitudine vnus pedis cum dimidio: et ponatur de aqua supra vitrum, ita quod descēdendo de fimo in calcem calefaciat fumum ipsum. Et omni hebdomoda renouetur calx & fimo duabus vicibus. Possent etiam poni in fouea de fimo vel vinacea recenti, absq; calce. Quū vero volueris extrahere vitrum, cum materia est satis digesta: caute excipiatur, ne aliquo violento motū concuteretur & rumperetur. Dum vero volueris circulare

De extractione quintæ essentiaē

imponendū est vitrū, omni forma et modo predicto, Excepto, q̄ ipsū circulatoriū in suprēa parte nō debet esse occultatū, vel in fimo abstrusum. sed saltem inferior pars instrumenti debet reponi in calcevel in fimo, vsq; ad mediā partem: et ad omne minus tertia pars debet esse extra simū ad aerem: vt ex frigore iterum descendat quod ab calore in collum circulatorij ascendit. Et hoc etiam potest fieri in balneo Marię, vel in calida arena, ponendo materiā circulandā diebus æstiuis ad solem: aut q̄ ponatur tempore autumnī ī vinaciā recentem, postq̄ botri sunt expressi, sicut iam sepius in antecedenti bus notatum est.

¶ De modo extrahendi quintam essentiam absq; vllō labore vel expensa. Cap. 7.

DERSPEXIMVS illud Vergilianū, Non omnia possumus omnes, Cū quoq; Hesiodus dicat, Non vni dat cuncta deus &c. Et cum propter nimiū laborē, qui semper fastidiū et nauſeam facit: & propter magnas expensas, quę in hoc ope egregio non immerito adhiberi solent, paucos admodum videamus laborare modo predicto. Statuimus igitur tradere modum breuiorem, faciliorem, & minus expensarū egentem. Scio enim per plures esse studiosos huius artis, qui ex ipsa lectione nostri operis possent abduci ab hoc egregio labore. Ideoq; alium modum illis trademus extrahendi quintā essentiam vini, facilius absq; magno labore et expensa. Et est talis

Cape de vino meliori quod iuenire potueris, siue sit albū siue rubeū quod parū sit dulce, et hoc distillabis p̄ alembicū quatuor vicibus, sicut cōmuniter fit apud nos aqua ardens, vel aqua vite: et si pōt fieri sepius, melius foret, vt probatiōe possit apparere, ipsum satis superq; esse distillatū: ita quod cū in vas argenteū vel stagneū fuerit impositū quod incensum penit⁹ aduratur: ita vt nulla humiditas in vase remaneat, quia hec est vera probatio. Et vinū ita distillatū, ē accommodatissimū ad hoc op⁹ distillatiōis circulatorij. Hęc ergo materia ita digesta et rectificata ponat̄ ī predictū pellicanū anſatū, quē iā vas Hermetis nuncupam⁹: et habeat in sūmitate foramē, p̄ quod immittit et extrahit̄ materia circulāda. Quū ergo hec materia ita fuerit in vase benelutato, et cū luto forti cemetatoyt vires materię euaporā nō possint

& ex frequenti ascensione et descensione ipsa aqua vite in verā quintam essentiā cōuertetur. Et ipsum vinum ita distillatum, vt supra dictum est, cū habeat omnia quatuor elemēta, tamen per crebram motionem & agitationē, que fit propter ascensum & descensum, de corruptibili in quodāmodo incorruptibile transit et cōuertitur. Si ergo videt p crebrū ascensū et descensum distillationis, impurū a puro, et grossū a subtili separi, quāto magis id cōtingit in distillatorio, quia millies millesies sursum et deorsum agitatur, quāto magis existimā dum est purificari ipsam materiam elementatā, & conuerti in substā tiam inelementatā & corpus incorruptibile. Igitur quanto cœlum ipsum incorruptibilius est ipsis quattuor elemētis, tanto magis ipsa quinta essentia incorruptibilior est corpore elementato. Quū autem illa sublimatio multoties fuerit facta in distillatorio prædicto, tandē aperiat foramen quod est in summitate pellicanite: et ex ipso preciosissimo & fragrantissimo odore poteris cognoscere, si sit aliquid ex quatuor elementis restans in ipsa materia, que debet cōuerti in quintam essentiā. Quia si ad quintam essentiam perfecte venit, exhibit ex circulatorio odor fragrantissim⁹ ita preciosus, vt videamur esse ad cœlum eleuati ex eius odore et nimia dulcedine: et apparet quodammodo esse fragrantia cœlestis. Et si in aliquem locum domus secretum intret ille fumus, adeo replebit totam domum, vt nihil suauius: nil amenius: nil deniq; odorantius vnquā sensisse videaris, ita vt sit mirabile dictu, & fere incredibile. Si quoq; ponatur in sūmitate turris, omnes aues ad se attrahet, qui circa sunt in vicinjs. Si vero cōtigerit q; non ita adoleat: iterum claudatur pellicanus, et bene lutetur, & rursum imponatur ad distillationē circulatoriam tamdiu, quousq; appareat effecta ipsa quīta essentia, siue (vt vult Raimundus Lullius li. primo, capite secundo) Mercurius vegetabilis: quod semp ex odore supradicto poteris cognoscere. Et non solum habet illum olore et saporē excellentissimū, sed etiā quandā incorruptibilē incorruptionē circa alias medicinas: et certe nullā habet adustionē in ore, sicut aqua vite: neq; etiam aliquam humiditatē siue flegma: quia omnis materia terrestris & elementaris in fundo residet. Et sicut ipsum cœlū est cōpositum ex materia et forma, sic etiam ipsa quinta essentia: & ideo ipsi cœlo cōparatur. Nec tamē est oīs corruptionis expertis, q; si esset pfectissima in incorruptione, sine aliq; obstaculo faceret nra corpora ppetua & eternalia: quod ab ipso omnium creaturarum creatore non permit

FACILIS MODVS DISTIL. CIRCVLATO.

titur, quū statuerit nobis terminū vite, quē preterire non possumus, vt ait Psalmographus. quia teste Seneca, nihil certius est morte: & nihil incertius hora mortis. Et ideo quū res aliqua in quintā conuertitur essentiā, hoc nō est diuinū, sed naturale, fit tamē cum aduinculo et inuamine omnipotentis dei, sine quo factum est nihil.

Ioān. i.

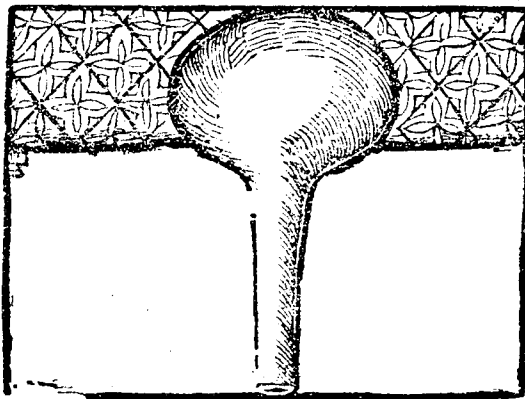

DE modo facili distillatiōis circulatorie, et extrahendi quintā essen. absq; igne. Ca. 8

VVM IN hoc opere excellentissimo omnes expensas subterfugere desideres, et (quod maximum est) temporis consumptionē & perditionē, hanc viā duplicē extrahendi quintā essentiam, poteris hoc facere absq; vllō igne vel carbonibus. Prima via est hæc. Accipiatur fimus equinus, & imponatur in quoddam vas maguū et profundum: vel in foueā factam ad hoc. & in medio fimi ponatur distillatoriū impletū cum materia distillanda ad duas tertias, & tertia pars remaneat extra fimū vacua: quia natura id desiderat: vt materia possit habere ascensū & descensum, et possit p cōsequēs in aquā clarissimā conuertī. & hoc fit absq; vllō labore vel igne. tamen oportet omni hebdomada renouare fimū ad semel vna vice. Et hoc etiā potest in vanacia, vt supra ē dictum, dūmodo accipiatur tēpore vindemię statim cū botri in torculari expressi sunt, & in hoc videbis mirabilem opationē: Vel etiā potest fieri diebus canicularibus ad solem. Et ideo diuina p uidentia eque pauperibus ac diuitibus prouidit, vt possint habere modum operatiōis huius artis. Potest enim extrahi quinta essentia ex vino turbido, immundo & putrido, dum tamē non sit acetosum. Quia tunc p̄sumendum est, ipsam quintā essentiam ex tali vino exhalasse et euaporatam esse, vt ait Lullius libro primo, capite tertio: et q̄q; vinum sit putridum & pessimę substantię, tamen in ipso semp̄ remanet quinta essentia. Quod ex hoc cognosci potest. Quū enī habes vinum corruptū, quod in bono loco sit natum, & sit aliquo modo factū turbidum aut male saporosum, tamen videmus de eo fieri optimam aquam vite. Et ideo non est reijtiendū tale vinum a pauperibus. Licet enim vinum sit imperfectum, & aliquo modo cor

FACILIS MODVS DISTIL. CIRCVLATO. XIIII

ruptum, quinta tamen essentia illius nullo modo est lesa. Alia via extrahendi quintam essentiam absque villo labore vel igne est haec. Recipe nobilissimam aquam vite quam poteris reperire, ponatur in vitrum cum collo longo, habente in summitate foramen, quod debet claudi, & lutari cum tali cera, ut infra docebitur. Vertatur vitrum, et cum collo imponatur in fimum, sicut supra multotiens est dictum: ita quod grossities materię redeat in fundo ipsius distillatorij: et quum aliquandiu longo tempore fuerit in fimo sepultum, denuo extrahatur ab ipso leniter in forma, sicut est impositum. Cuius forma est haec

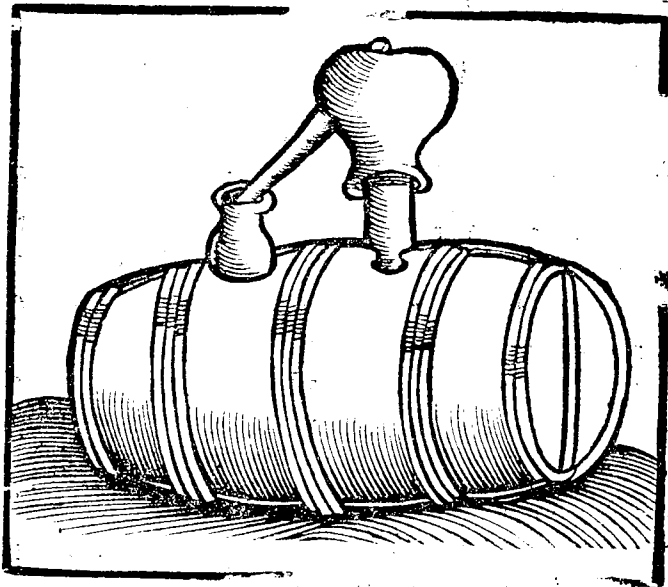
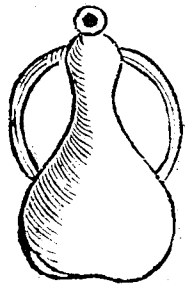
Tunc videbis separationem puri ab impuro, et subtilis a grosso: et omnis materia grossa erit circa collum vitri. Accipe ergo stilum ferreum subtilem & acutum: infigatur ab inferius in ceram, usquequo sit perforata usque ad aquam. Postea extrahe stilum illum, & exibit grossities materię terrestris, quę in collo distillatorij residebat. Et postquam totam diuiseris usque ad subtilitatem quintę essentię, vertatur distillatorium cum digito obstrusum: et residuum quod in vitro permanet, est ipsa ali^o quinta essentia. Sed tamen non est ita preciosa, sicut illa de qua supra diximus. Simili modo potest capi aqua ardens, in vitrum posita, directe trahenda ut non vertatur, & ita sepeliatur in fimo per aliquod tempus. Postea quinta coletur materia grossa, quę residebit in fundo, a subtiliori permanens essentia. te circa collum vasis: tamen etiam non est ita efficax sicut prima. Attrahit tamen omnes virtutes herbarum, et aliorum materialium: et ideo non est omnino vilipendenda. Reperiuntur etiam multo faciliores vię pro inopibus et pauperibus, qui non possunt oleum & operam huic operi semper impendere. Sed tamen consulo, ut primam viam secteris, quum sit optima et excellentissima: et sit paruo admodum labore, et pauco argento. Nec te pigeat paruum in hoc tempus terere, et aliquantulum numerum elargiri. Inuenies etenim, quum fuerit perfecta, millenarium fces

Extractio q.e. ex vino nouo siue musto.

Quinta
essentia
musti.

nus ipsa. Si autē volueris extrahere quintā essentiā de dolio vini tē-
pore autumnī, dum adhuc est nouū, et in vase buliēs. Quū ergo vo-
lueris spiritū educere ex ipso dolio, absq; omni detrimēto vini, fac fie-
ri ex duro et robusto ligno valde sicco cannale vnū in magnitudine
brachij: et fac pari modo fieri colatoriū amplum, quod ab interi^o et ab
inferi^o habeat grossitudinē pollicis, vel paulo plus: et habeat longitu-
dinē duarū palmarū. Intradatur ergo cānale predictū in dolium, eo-
mō, vt nō sit possibile ipm facile amoueri: et vas ipsum vndiq; obtu-
retur meliori via qua poteris. Et cū oīa fuerint bene obturata et clau-
sa, pone tres aut quatuor calamos stramineos circa ipsum cannale: q;
si nō ita faceres, totū vinū a dolio secederet & emanaret: et sup cānale
imponat̄ alēbicus, et oīa cū lintheo optime circūuoluant: postea cū
luto sapiētē lutētur: et de alia parte vasis pones receptaculū, et sinas ita
stare, donec vinū sit defecatū et depuratū: et oēs spirit^{us} in receptaculū
trāsibūt: et hoc fit absq; vllō nocumēto vini. Forma aut vasis ē hæc

Postq; vero omnes
spiritus fuerint col-
lecti, mittātur in di-
stillatoriū siue in cir-
culatoriū Hermetis
Cui^{us} figura est hæc

Melius tamen foret, q; dolium sepeliretur in vinaceis: sed oportet
cānale esse ita longum, vt extra finem appareat: super quo ponatur
alēbicus cū receptaculo, nullo modo vinacea attingēre. Et cū ita vna
vel alia uia spiritus collegeris in receptaculo: ponantur in pellicanū,
et distillentur circulatorie, omni modo et via vt supra.

De modo extrahendi quintam essentiam a quatuor elementis,
ad resoluendum in ea Solem pro auro potabili. Cap. 9.

d ICTVM est supen^o fatis, quid sit ipsa quinta essentia, et cui^o sit operatiōis, et quomō extrahatur a materia sua, et modus extrahēdi eque p pauperib^o ac diuitib^o, et cū qua, non solū vires auri, argēti, æris, et aliorū metallorū, sed etiā lapidum p̄ciosorum et herbarū elici solent, dum in eam immergātur. Sed tamē non ignoro, q̄ plures studiosos vltra progredi desiderare. Cogor itaq̄ referre, quod ex frequētiore lectione & auditione, experiētiaq̄ (que rerū est magistra) consecutus sum, sci licet modum extrahendi quintā essentiā ex uino, in qua quidem aurum, argentū, margaritę, et lapides p̄ciosi, aliaq̄ metalla dissolui possunt, ad faciēdum aurū potabile. qđ tamen magis cōgruit artistis, qui Alchimie riuulos scrutātur, q̄ medicis. Et licet multi sint veterū scriptores, qui doceāt modum extrahendi quintā essentiā vini p separationē quatuor elementorū, ita qđ in unam redigātur substantiam et esse, quod quidem ita subtiliatū, et tanq̄ ab humorib^o et omni superfluitate quatuor elementorū extractū, dici potest quinta essentia, ad resolutionē Solis. Per hanc ergo nō solum poterim^o ipsum resoluerē: sed etiā omnes eius vires extrahere, ita qđ possit ingredi aurū potabile. Sed certe quicumq̄ p̄cōnitius materiā perspexerit, potius alchimie q̄ medicine cōuenire iudicabit. Verū non nego, veteres q̄ plurimos inuenisse modos huiusmodi, ad dissoluēdum Solem: magis tamē aptauerunt ad alchimā q̄ ad medicinam. Hac ergo arte multi sunt decepti, putātes fieri aurū ex tali quinta essentia. Et q̄ in multis sit cōstans, et habeat pondus, nitore, et clangorem auri: tamē nostro tpe id vera probatiōe falsum esse d̄iudicat, quū in tenuissimas laminas minutū malleetur, et in aqua forti cū alijs metallis resolutum fuerit, vel etiā per anthimonū (quod vltimū auri est suppliciū) probetur, vnde fictus et peregrinus color ad vnguē dignoscitur. Ideoq̄ Arnoldus de uilla noua ait. Vinū in quo lamina auri quadragesies aut quinquagesies extincta fuerit, apud quosdam loco auri potabilis habetur. Vnde etiā loānes de rupescissa ait, qđ melius fieret id vinū extinctiōis laminarū auri, si ipsum aurum fuisset calcinatū, et in puluerē subtilissimū redactum, vel qđ laminetur tenuissime, & postea in parua frustra scindatur, qđ ex ipso facili^o virtus extraheretur, si sit ita minutim scissum, q̄ si sit laminatū. Sit tamē aurū naturale in mineris terre repertū, non quod hūana subtilitate et industria sit factū. Hoc enim virtutē nullam habet, ad cōseruandum vitā humanā: sed ma-

* alchimie riuulos

Varię vię ad eliciendũ q.e. a corporibus:

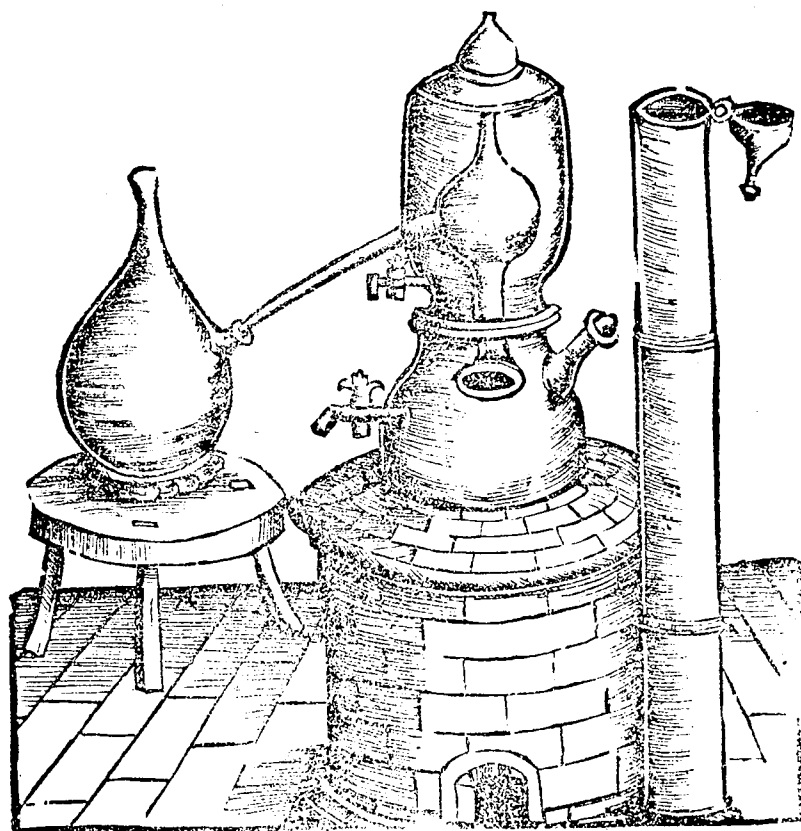
gis est deceptio et obfuscatio oculorũ. Quis enim alchimistarũ audeat se iactare, aurum vnquã absq; materia venenosa (que est mercuri?) composuisse. Et ideo reuera hoc alchimistarũ aurum, licet colorẽ veri auri habeat, formã etiam ac clangorẽ et pondus, tamẽ non habet virtutem sicut aurũ minerale. Talis ergo essentia vini potest ab ipso vino optime extrahi, secundum opinionẽ et doctrinã veterũ. Quorũ ego viam (omissis alijs verborũ ambagibus) enarrabo. Accipe aurũ, & mallea subtilissime, ad resoluẽdum in formã potabilem coloris auri. Quo p se, aut etiã alijs medicinis appositis, poterim? uti, vt infra docebitur. Q, q̄ etiã sit alia via repta ad resoluẽdum aurũ cum aqua fortis, aut cũ aceto distillato, aut per urinã humanam distillatã, de quibus loqui nõ conuenit in loco medicinę, quũ magis sint corrosiua nature q̄ salubria, Et q̄q̄ possit huic materie acute aliquid adimi, vt quidã uolunt, tamẽ non est securũ, et non bene credibile. Et si fieri potest: nollem: tamẽ eo uti. Philosophi enĩ nostri dicũt, inter duo dubia certius esse eligẽdum, et incerti? fugiendũ. Eam ob causam monstrabimus faciliore et subtiliore viam separandi quintã essentia a quatuor elemẽtis: et in vnũ esse digerẽdi, p acuitatẽ que in ipsa est mixta, cũ subtilitate, p quam aurũ et argentũ et alia metalla possunt resolui. Etiam extrahedi uirtutẽ ex ipsa, ut in formã potabile, aque si milẽ reduci possit: p quã acuitatẽ ipsa metalla resoluũtur: et per nihil aliud: dum quatuor elemẽta nõdum sint separata: et terra ipsa calcinata, siue per adustionẽ facta et versa in salem: calcẽ: vel cinerẽ: in forma cuiusdam lapidis, dicti ab aliquib? antiquorũ Lapis philosophorũ. Et vię sunt duę. De cõmuniore aliquid factũ, cum discretiõẽ, extrahitur de uino supra dicto: in q̄ est magnus labor. Taceo (sicut pri? docui) ipsam subtilem substantia tanquam animã, a grosso: hoc est ab ipso corpore segregatã, per suã subtilitatẽ rẽ aliquã subtilem subtiliorem posse facere et penetrare: p quod vires et efficacia eius mirũ immodum multiplicatur. In tali ergo essentia potest extrahi uirtus cuiuslibet rei: sicut Solis: Lunę: et aliorũ metallorũ: margaritarũ: lapidũ p̄ciosorũ: herbarũ: et cetera id genus alia: sed nõ põt dissolui aurũ. Alia autẽ uia est: q̄ sepando ab ipsa quinta essentia aerẽ, ignem, aquã, & terrã: postea apponendo per calcinationẽ terre alijs qualitibus, & in vnũ sublimando, per crebrã distillationẽ circularem, et digestionem potest dissolui aurũ. Modum aut̄ faciendi talem essentia, duplici via intelligis. Primo qui et qua via separãda sint quatuor elemẽta: et quomõ iterũ possint in vnũ corp? redigi. Et hoc mõ s; m quob

Extractio q. e. ad resoluendum aurū pro tincturis. XV

dam lapis philosophicus, videtur cōpositus: et p̄ eius latentē et occultam vim oīa mineralia metalla possunt resolui: ad tingendum: colorandū: et coagulandū Solem et Lunā, et alia. Secundo. quomō sit sepanda terra, extracta quinta essentia: p̄ quā virtus terre elicit, et p̄ quā etiā potest resolui aurū vel argentū et alia metalla, et p̄nt redigi in formā et substantialem potū humane vite cōseruatiuū et restauratiuū.

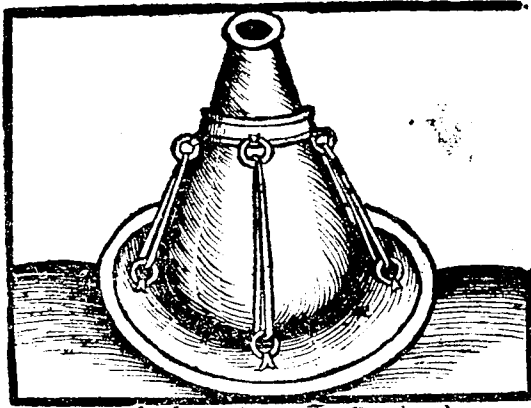
Quomō fiat quīta essen. ad resoluendū Solē p̄ tincturis. Ca. 10.
ECIPE ergo de vino rubeo meliori quod inuenire poteris: et quod nullo modo sit sophisticatum, vt supra diximus: et distilletur per tres vices in furno tali

Hec aut̄ fornax ab aliquibus appellat̄ Balneū Marię. Est tamē differens ab eo de quo supra ē dictū. Quare sup̄ma pars, id est alēbicus, qui recipit spiritū, et ipsos reddit, debet stare in aqua tepida: et debet p̄ ipsam aquā regi, ita vt vinum distillandū eo minus aliquā cōplexionē igneā amplectat, que p̄ multas et varias distillationes difficillime abstraheretur: et magis per cōse-

quē est nociuum cū proficuum humane nature. Sic ut aperte videre poteris ipsum cānale distillatorij, in quo est vinū, transgredi et transire p̄ ipsam aquā tepidam. Sed aliud balneū Marię, de quo supra est dictū, habet infimā fornacis partē sicut caldare, in quo debent poni oīa vasa et instrumēta distillatoria cū aqua: et superior pars, que est alēbicus, debet stare in nulla aqua, sed proprie ipsa cucurbita, in qua est

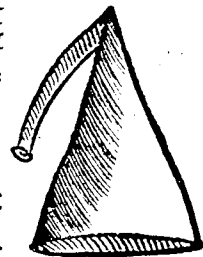
Extractio quintæ essentiaē

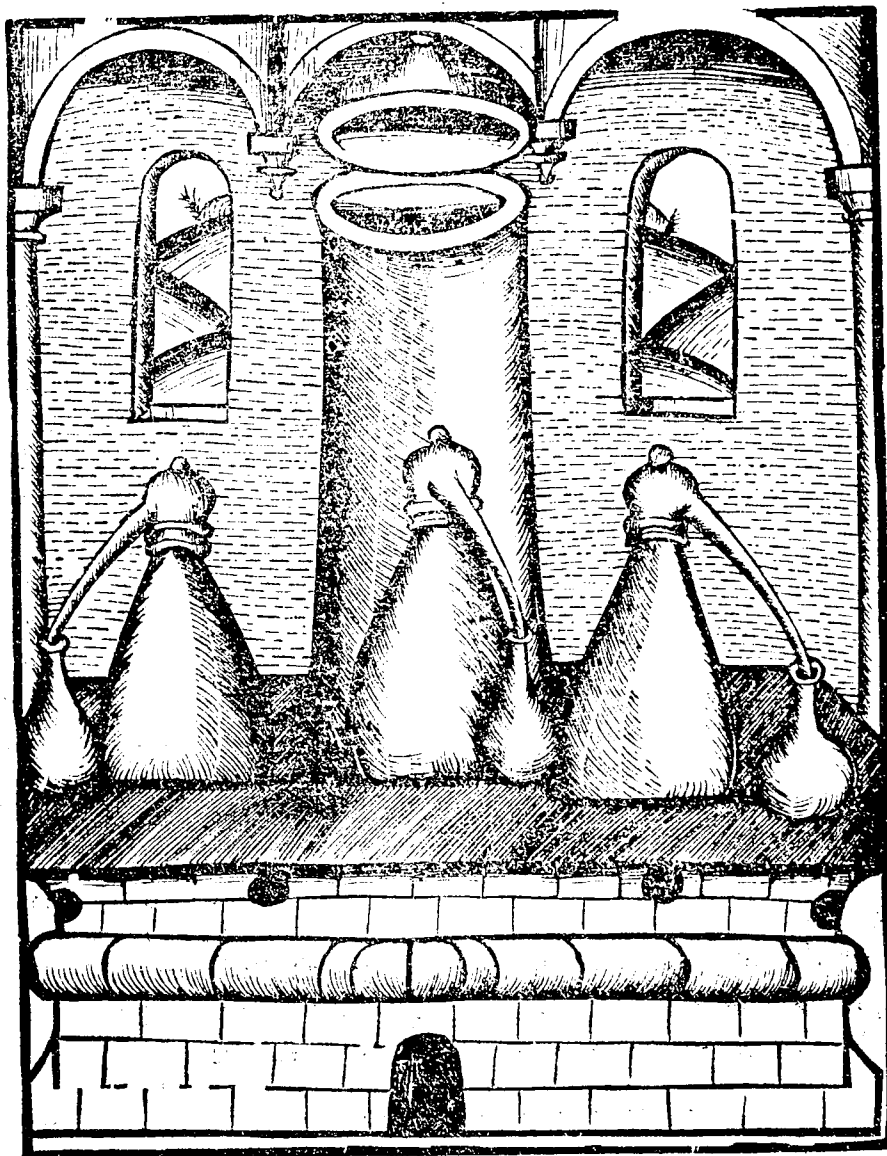
vinū, quod debet distillari: et hoc ē balneū Marię. Et quādocuncq; in primo balneo caldaris aliquid ē distillandū, adhibēda est opera, vt habeātur disci siue circuli plūbei magni et pui, super quibus ipsa vitra debēt ligari, ne ex calefactiōe aque balnei hinc inde agitentur et rumpantur, Sicut hic est

¶ Et nota, q; in tali balneo caldare debet esse immuratu: et in latere fornacis

habeat longū cānale de cupro vel de ferro: in quod injiciātur carbonēs: qui debēt esse subtus caldare igne cētes: vel q; calor ipse de carbonib; reuerberet cōtra caldare. quia in ipso cānali non possunt aduri ea ex causa, q; multa sunt forāmīa in fornace: et etiā propter clausiōnē cānalis. Itē alembicus qui in aqua stat, debet esse de cupro: & ab intus sit stannat;. Et supius et inferi; vasa insimul cementētur: et in exterioriore parte, vbi sunt iuncturę, cū stāno lutētur optime, ne aliqua aq; possit hac abire. Quū v; aqua fuerit calefacta, aperiatur pullus siue lixale inferius, et emittatur aqua calida, imponēdo de nouo aquā frigidam: quia ex hoc aqua vite melioratur in distillatiōe: et eo minus calidam et igneā naturā ad se attrahit. Instrumentū v; vel vas in q; aqua cōtinetur, debet esse de cupro vel auricalco: et sit largū in modū vnus palmę, vel paulo plus: et in medio habeat forāmē: et circuit; qui ē ab extra, sit largus et spissus duob; digitis: et ponat sup ipsum caldare quod ē in fornace: et forāmē caldaris nō sit maius ipso foramine, quod in distillatorio est: et oīa bene lutētur cū luto sapientię, vel cū luto immixtis lanis, que a tōsorib; panni reijciūtur. Quū ergo vinū tuū ita in caldare imposueris, oīa lutata et cemētata in loco suo permaneāt, donec tantū de vino distillaueris, quātum tibi suffecerit vel libuerit. quia si tolleres aliqua, maiorē haberes penā restruēdi, si forsan nō satis vini haberes: et ideo in caldare inferiore ē lixale: p quod debet emitti aqua, quū vinū fuerit distillatū. Et quū nō fuerit plus efficacię in ipso vino, aliud debet iponi a parte supma, vbi ē parū forāmē: in quod immittat colatoriū: per quod implebitur distillatoriū. Deinde optime claudatur, vt nullus vapor possit exhalare: et claudatur cum instrumento facto de stanno.

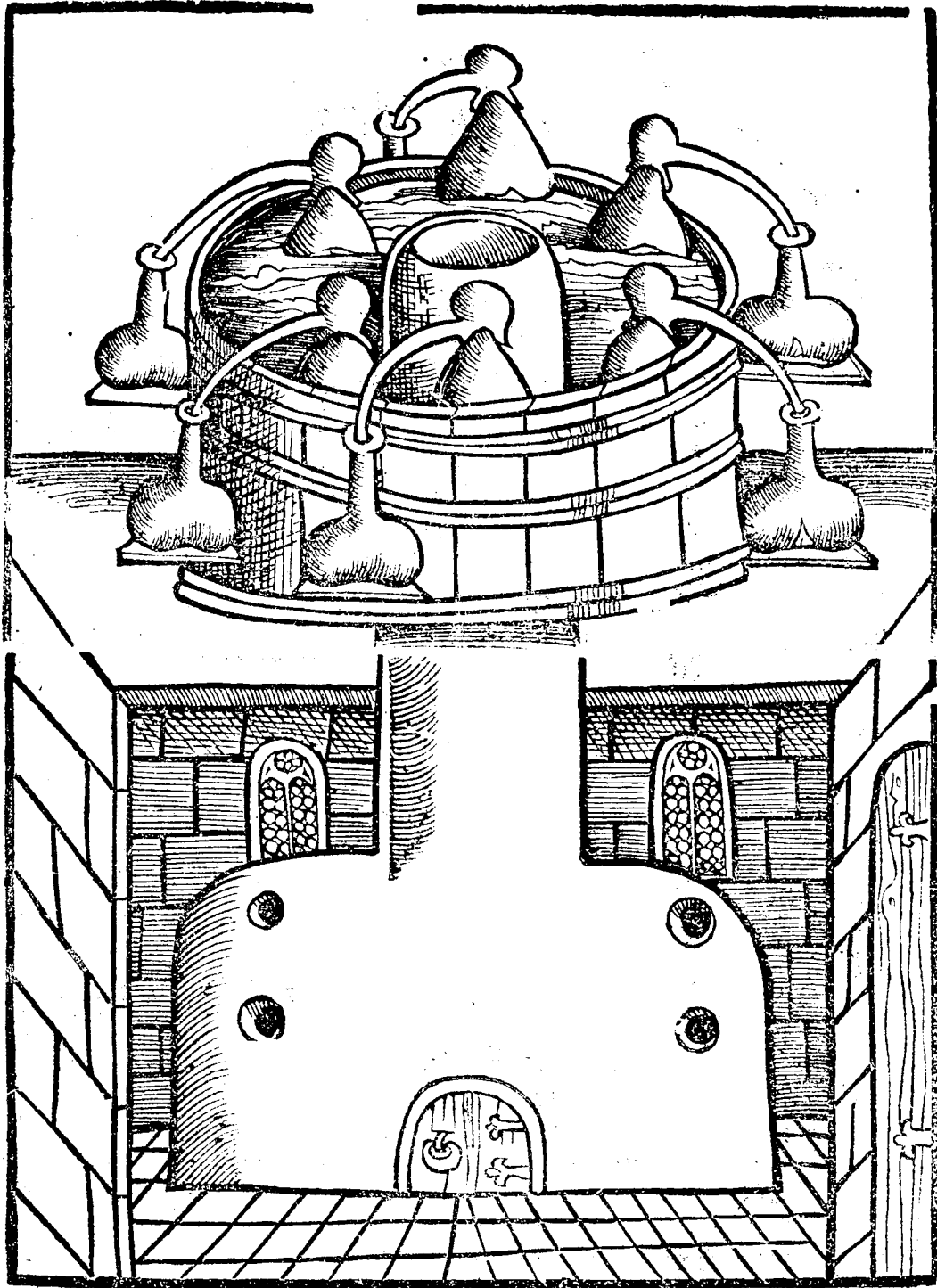

¶ Et lutetur cum luto facto ex crinibus. Et scias, q̄ pauce tales fornaces reperiuntur apud artistas nostros. Quum ergo omne vinum tuum distillaueris, reseruandū est flegma: quia infra, de eo dicitur. Ip̄sū verovinū ita distillatū, iterū in balneo, de quo in p̄cipio dixim⁹, vel fiat in furno accidioso per arenam. Cuius forma hīc est depicta

Forma fornacis vna cū balneo

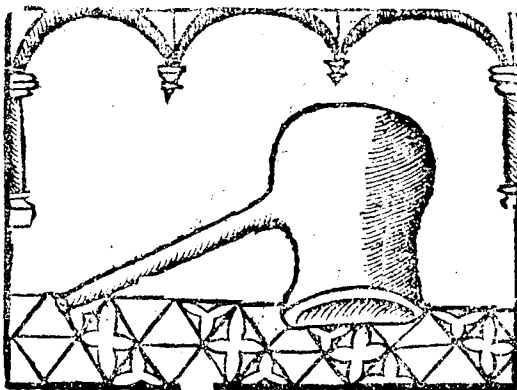
Si autem nō velis ponere in furno acidie, ponatur in balneo, vbi sint multa vasa distillatoria simul: et quodlibet sit positū in circulo suo. Omnes v̄o circuli in vno ānulo siue tripode complectātur. Et balneum sit ita factum: q̄ fornax fiat in inferiore parte alicuius domus: et sit larga: sicut sextarium: vel sicut tres quartę vnus vlnę: et fiat ex cupro cooperculum. Locus v̄o vbi carbones debent iniici: sit factus ex lateribus muralibus: vndiquaq̄ optime lutando in spissitudine duorum vel trium digitorum. Et cooperculum sit ita factum: ut cū clausum sit: calor ipse: qui ad id ascendit: possit iterum regredi vsq̄ ad pedem fornacis: et optime claudatur vbiq̄: ut calorem conceptū non possit facile amittere. Hoc ergo cannale sit supra fornacem: & infra cannale sit craticula per palmam vnā: ita ut cineres possint dilabi in fundum. Fornax v̄o debet esse quadrata: & in quolibet quatuor angulorum habeat foramen siue spiraculum: per quod fum⁹ possit exire. Et ipsum cannale habeat fenestram distantem ab ipsa fornace per vnā palmam: per quam fenestram carbones debent iniici: et semper optime claudatur cum aliquo instrumento, ad hoc facto: quod debet esse ita spissum, sicut est ipsum cannale. Ignis vero semper moderetur & temperetur per ipsa quatuor foramina angularia, cum aliquibus registris obstruorijis ad hoc aptis et idoneis: et ita calor per cannale transibit vsq̄ ad cooperculum cupreum: et nemo sciat et vnde ille ignis possit venire. Et fiat vas ligneum in magnitudine et circumferentia rotę currus, quod ipsum cooperculum cupreum penitus circundet. In quo vase debet imponi aqua, ita vt per ipsum cooperculum totum stet in vase aqua pleno vsq̄ ad mediam partem vasis. Vas autem sit altum quatuor aut quinque cubitis: et per duos cubitos a fundo vasis fiat cooperculum ligneum, cum multis foraminibus: ita q̄ cucurbita quęlibet in quodlibet possit intrare foramen. Et super quamlibet cucurbitam ponatur alembicus: & infra quemlibet alembicum receptaculum super cooperculo vasis maioris: et optime omnia cemententur & lutentur, scilicet super ipsum vas cooperculum: super ipsa foramina cooperculi cucurbita: sup cucurbitas alembici, & receptacula circa ipsa: & sic habebis calorem ad hoc opus sufficientem, et ignem secretum. Forma fornacis est hęc

Quib' cautelis opus sic ad extrahendam q.e.

Quū vō scire volueris, quādo omnes spirit' ab ipso uino sint distil-
lati et segregati, inspice alembicum: et quando uideris in ipso guttas
quasdam distillantes: tunc certissimū signum est, nihil ampli' de spi-
ritibus restare: et tunc ipsa aqua in alembicū ascendit. Amoue ergo
receptaculū: et flegma quod est in ipsa cucurbita ponatur seorsum,
et custodiat: et imple iterū cucurbitam cū aqua vite, sup'imponen-
do alembicū: et bene obturef cū cera tali, vt infra docebit: ita vt null'
spiritus possit exhalare: et distillet p' cineres in furno accidie. Sed essef
melius, si distillaretur in balneo Marię. Quū autem volueris cogno-
scere, qñ omnes spiritus a uino secesserint, semp per priora, iudicia tibi
patebit: aut poteris etiā ex ipso alembico cape de aqua vite, gustan-
do si quippiā aquositate remāserit: et hoc est certius certo. Quando
itaq; s'm nostrā doctrinam hoc in balneo Marię vel in furno accidie
ita distillaueris, cape ipsum flegma, quod in ipsis distillatorijs remā-
sit, et distilletur octo aut nouē vicibus, omni vice flegma remanēs cū
priori cōiungēdo. et hoc fiat toties, quousq; ipsa aqua vite in igneā
substantiam conuertatur: ita q; si ex ipsa madefiat pānus, et accensus
fuerit, q; statim cū ipsa aqua cōburatur. Si etiam vnā solam guttam
olei oliuarū immiseris, statim in fundū mergetur, et nunq; ulterius
ascendet, quatumuis ipsum vas moueatur et cōcutiatur. et ita habes
quintā essentiā ipsius uini, a quatuor elemētis separatam. Et nota p'
cipue, q; omnes rimę circa et circū alembicū et alia vasa, q; q; bene ob-
turate sint cū terra virginea, hoc est argilla: non tamē debes cessare in-
uoluere cū tribus vel quatuor pānis lintheis. quia quāto melius clau-
duntur: tanto minus spirit' euaporant. Nota etiā, q; quando primū
ipsa aqua vite imponitur, de decē cantarīs nō distillabis nisi vnū et
semis: et omne residuū quod in caldari permanet, nullius est valoris:
et nullam penitus habet virtutē: et dicitur ipsum flegma, hoc est ipsa
aqua, ex qua componitur aer, ignis, & terra. Ita distillabis cantaros
sexaginta: et ex prima distillatione vix habebis septem cantaros. In se-
cunda vero vix quinq;. In tertia vix duos vel tres. et ita quanto plus
distillaueris, tanto minus habebis. et quod in vltimo erit distillatū,
id erit purissimum, subtilissimum, et optimum ad aurum potabile
componendum: in qua etiam poteris soluere Solem. Quum ve-
ro per tres vices ipsum distillaueris, erit subtilissimum. Et ideo ni-
si bene p'caueris, omnis virtus ipsius facile exhalabit. Cape er-
go colatorium. quum volueris mittere de vno vase in aliud,

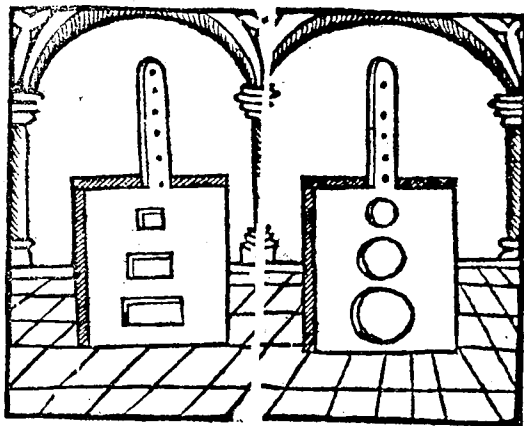
& imponatur in vas cui immittis vinū: & circumquaq; obturetur cū cera tali, vt docebitur hic infra: et aliud vas superimponēdo: ita q; collum penitus in colatoriū precipitetur. Et pari modo vndiq; lutabis collum colatorij. Et hoc facto, sinas vinū in aliud vas de suo fluere, & minus exhalabit virtus. Sit autē colatoriū in longitudine vnus palmi. Modus ꝑo faciendi ceram ad lutandum, est talis. Recipe resine pini libras duas: fundatur in vase terreo, ab intus bene vitreato. Postq; aut erit fusa, habebas alium cacabū, vel vrceum terreū, in quo sit aqua limpida: & sup urceo imponatur de stramine. Postea funde sup hoc stramē ipsam resinā in alium urceū: et omnis impuritas eius refidebit in stramine. Si vero videris ipsam nō satis esse depuratam, recipias cereꝝ virginē libram semis: olei oliuarū duo aut tria coclearia: vel si non haberes oleū, sume tantū de butyro: fundantur oīa in simul. Postea agitetur cū spatula, donec frigeat: postea manu operaberis: & ipsam omnino parabis. Et cū hac cera debent lutari oīa uasa et distillatoria, in quib; aliquis voluerit conseruare aquā vite. Vasa vero sint optime adēquata et polita. Postea superimponatur vitrū tenue quasi opaculū, & denuo lutetur cū cera supradicta. Nota etiā, q; quum tale uinū fuerit duabus aut trib; vicibus distillatū: poteris accipere spongiā subtilē: que debet scindi in frustra, ita magna, q; ab omni parte pōt attingere cucurbitā in parte superiori: & debet alligari predicta spongia cū tribus vel quatuor funiculis extra eminetib;, quādo sup imposueris alembicū: ita q; spongia nō possit in fundum distillatorij cadere: et intingatur in oleū oliuę: et parū iterū exprimatur, ne forte ipsum oleū in cucurbitam incideret, et cū ipsa materia distillanda misceretur: et alembico supimposito claudatur cū cera prefata: et ipsi spirit; optime per hanc spongiā distillabunt: et ipsum flegma ꝑ hoc nō transibit causa olei. Et hoc mō plus in una distillatiōe opaberis, q; in tribus alijs. Alembic; tamen sit factus absq; duplici margine, sicut fiūt alembici ceci: excepto saltē q; nō habēt rostra, sicut illi. Cuius figura est hæc

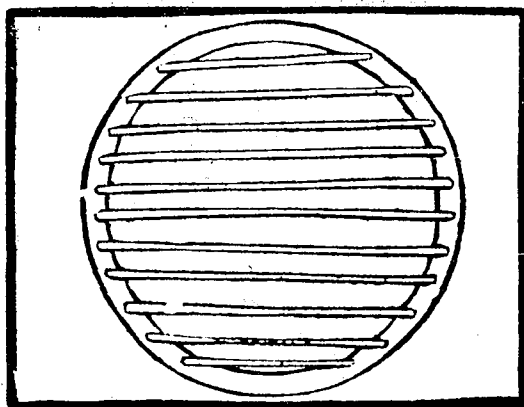
Varij instrumentis distil. forme:

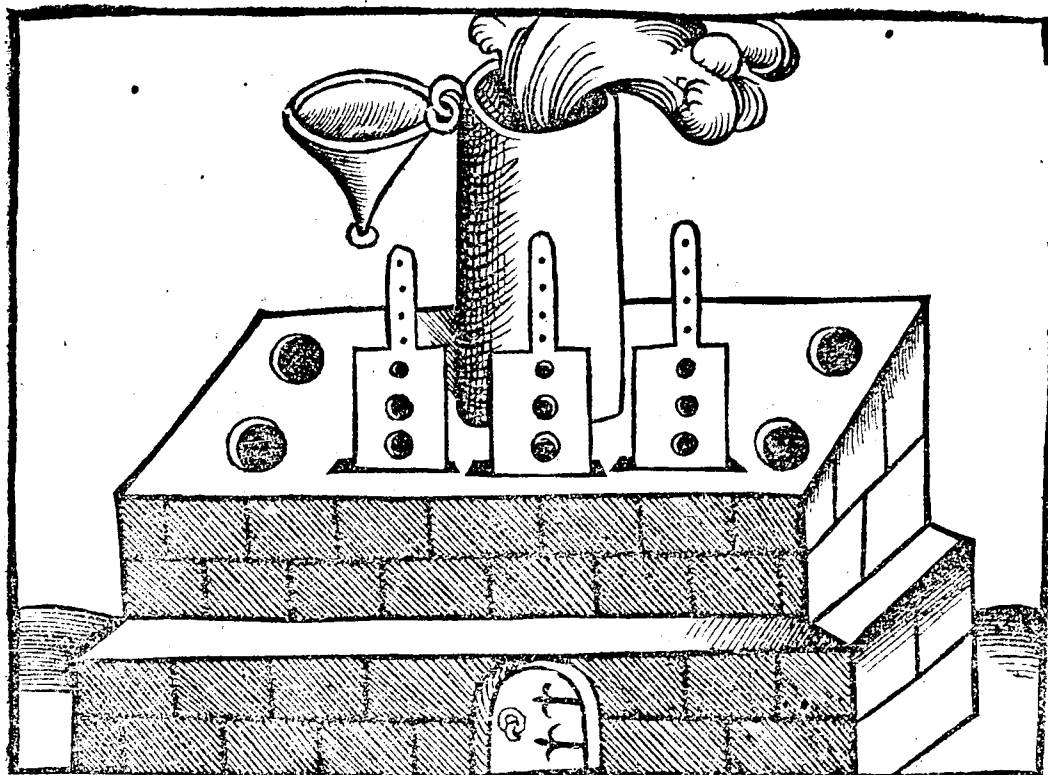
Poteris etiã facere quatuor capellas siue sedilia, ita vt in quolibet stet vna cucurbita, in qua materia distillanda ponatur, scz vinũ ipsum ita distillatũ, vt supra dictum est: et ita breuius & facilius ad optatũ effectum poteris peruenire. Cannale vno qd̄ in medio est, non sit altius q̄ est ipsa fornax: et potest fieri ipsum cãnale quadratum, de lateribus nõ corruptes. Et intra quemlibet angulũ fiat fenestra, in latitudine & largitudine quatuor vel quinq; digitorũ. Et sint fenestree facte cũ margine, ita q̄ deorsum possint mitti quedam instrumenta ferrea siue registra, ad tempandum ignem. Oportet autem vt talia registra sint ita grandia, vt totus margo fenestree ex ipsis impleatur: per quã calor possit exire. Hoc autẽ instrumentũ ferreum habet palum, multa foramina habentẽ, q̄ sint segregata vnũ ab alio, p̄ spaciũ digiti obliqui vel transuersi: ita q̄ si magnũ et ingentẽ volueris habere calorem, ipsum ferrũ suspēdatur altius: et in foramine inferiori ponatur restaculũ. Si vno desideres ad op̄ exigentũ calorem, ferrũ suspensum demittat ab alto, quantum volueris. Forma autẽ dictorum registorũ est hæc

Subtus autẽ cannale sit craticula, sub quam carbones ponant. Cuius forma ẽ hæc

Poteris etiam habere registra facta, que habeant tria, vel quatuor foramina, vel plura: ita q̄ altius sit minimum, & inferius sit maximum. Et quanto magis leuabis registra, tanto magis habebis de calore: et sic poteris facere ignem paruum vel magnum, ad libitum tuum.

¶ Hec fornax est facta ob duas causas. Prima, quia in ipsa poteris facere parvū vel magnum ignem, ad distillandum fortiter vel leniter, sicut placuerit. Secunda, quia cū semel fuerit calefacta, non facile infrigescit: et ideo nō multi carbones perduntur. Et nota, q̄ ipsa distillatoria non debent extrahi vel imponi, nisi prius fuerint infrigidata: et hoc poteris facere, aliquod registrorū in fundum mittendo: et nihilominus alia habebunt operationem suam. Et quando iterum imposueris plenum aqua vitę, ignem ad placitum tuum reges: donec sufficientiam materię habueris. Quatuor autem elementa debent ita separari. Accipiantur omnes aquę predictę, simul congestę, et ponantur in caldare primę fornacis, vel in magnam cucurbitā: vbi autem non posses habere magnam cucurbitā, ponatur in plures parvas, et distilletur in vna ex predictis fornacibus, et ab ipsa extrahatur flegma, vsq̄ quo nihil vltra exeat, lento quidem igne, sicut si esset in balneo Marię. Et quum fuerit ita distillatum vsque ad finem, amoneatur receptaculum, et inuenies illic flegma. Et in ipsa cucurbita vel

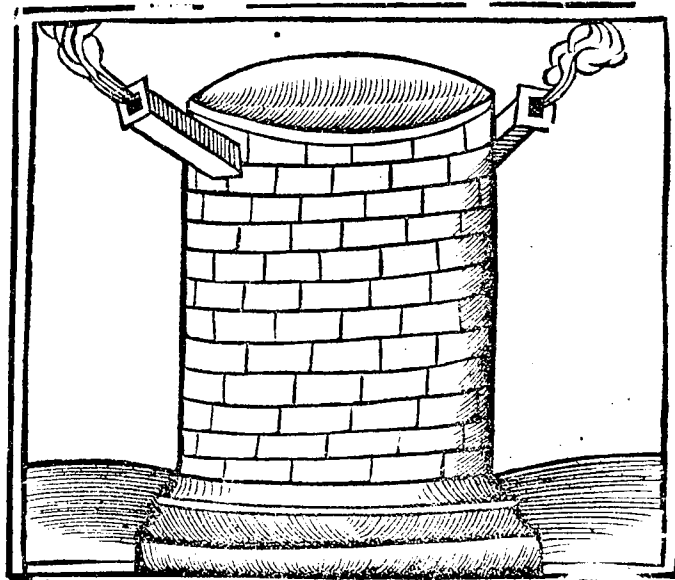
D

Extractio quintæ essentiæ.

caldari remanet materia nigerrima, sicut est pix liquida. Aliqui pro breuitatē inquirentes, imponunt in vas vel capsia ferream super lentum ignem carbonum, donec illa nigra substantia appareat sicut pix tenuis: & hæc ponatur in cucurbita. Postea ponatur de alio flegmate in capsia, et fiat sicut de prima: et iterum materia nigra ponatur cum alia. Et hoc facies toties, donec nullum flegma remaneat. Et iterum materia nigra ponatur in cucurbitam, et ponatur in arenam, et extrahere superfluam humiditatē ab ipsa: et postea infunde quintam essentiam, quam prius ab ipso abstraxisti, in spissitudine quatuor aut quinque digitorum: et bene misceantur in simul: et ponatur in balneo Mariæ, ad digerendum. Postea distilletur per alembicū. Et cum ita aqua fuerit distillata, fundatur iterum super feces: et iterum distilletur: et iterum digeratur atque distilletur. Et quanto sepius hoc feceris, tanto melius erit. Et hoc quod in septima distillatione est distillatum, appellatur sanguis humanus, quem alchimisti maxime inquirent: et est ipse aer. Et ita habes duo elementa in virtute quintæ essentiæ exaltata: que sunt aer et aqua. Postea cape materiam nigram, de qua supra dictum est, que in distillatorio remansit: et distilletur in arena per alembicū: et ab ipsa sepa oleum suū, qui est ignis. Et quando nil in ea remanebit, seruabis hoc oleū segregatim: et in fundo cucurbite inuenies materiam nigram, siccam, que est ipsa terra. Ex qua potest fieri fermentatio, ad vniendā et acuendam quintā essentiam. Et in ea quinta essentia potest resolui aurū, et omnia alia metalla. Et quando videris in alembico guttas distillantes, sicut est clarum oleū, tunc remoueatur receptaculum, et maius anteponatur (sicut si velis facere aquam forte) causa spirituum, qui in ipsum intrant, et nō fiat ignis magnus, per horas viginti quatuor: quia illa nigra materia ascenderet in alembicū, et de ipso trāsiret in receptaculum. Ultimo autem quū nihil plus de oleo apparebit, ignis magis est augmētandus, donec gutte omnes ex alembico recesserint: et in fundo remanebit materia nigra, sicca, et cōbusta, olens sicut aliqua alia materia cōbusta. Postea habeas flegma, sicut prius est dictum, et ponas in capsiam, vt iam sepius est narratū. Et cū per crebras ebullitiones fuerit cōsumptū, recipe de illa aqua: que remanet post distillationē aque vite, dū ē depurata: ita quod habeas unā librā fecum, et quatuor libras aque predictæ: et misceantur bene in simul: et ponantur in vtreum vitreatū de terra: et quum feces per quietem in fundum secesserint, coletur: et super feces iterum superimpo-

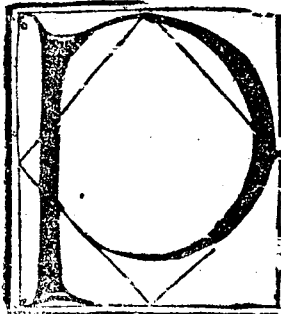
nantur quatuor librę de aqua predicta. Et hoc fac totiens, vt omnis fetor ex illa materia nigra recedat. Et nisi hoc ita feceris, oleum et operam perdes. Quia nisi ita superinfuderis quintā essentiam: & rursus ab ea distillaueris, sicut supra dictum ē: nihil omnino valebit. Terrā autem nigram sic lotam et purificatā desiccabis, et fac puluerem subtilissimū, et immisce cum duobus elementis predictis rectificatis, scilicet aqua et aere, que prius sanguinem humanum appellauim⁹: et ponatur in Balneū Marię per tres dies, et tres noctes, vel paulo plus. Postea iterū distilletur: et aqua que venit ex hac distillatione, dicitur aqua ignea rectificata. Et ita habes tria elemēta exaltata in virtute gentē essentię. Post hoc cape illam materiā nigram, et redigatur, comburendo in furno reuerberationis vel calcinationis in cinerem, habentem albedinem calcis. Non tamen semper fit ita alba: quia aliquando retinet de rubedine, sicut est rubedo ipsius combustionis. Sed ignis in furno reuerberatiōis aliquando non est satis validus. Ideoq; ad vitandum magnū laborem, et multas expensas, pones hanc materiam in ollam nouā et terream: et cooperiatur cū cooperculo: et luteū optime cū luto sapientię, vel cum luto facto ex lanis, quas tonsores panni abiciunt: et ponatur in fornace calcis, bene et optime calefacta: et ipsam in tali furno calcinabis per tantū spacij, in quo possit aduri calx. Et hoc cōmuniter fit in Germania ab aliquibus: in spacio duodecim vel quatuordecim dierū, continue faciendo ignem, sicut fit: ad faciendam calcē.

Post hoc, quādo ex fornace calcis fuerit exempta, eo melius poteris ipsam calcinare in furno reuerberationis. Et si prius fecisses, anteq; ī fornacem calcis constituisses, longo tēpore non potuisset calcinari.

Modus conficiendi elixir.

¶ Si ꝑo prima vice non erit satis vsta in fornace calcis, iterū imponatur in eandem. Et quū fuerit satis vsta, misce cum ea aquam igneam, de qua locuti sumus: et linas stare per tres dies, et totidem noctes in balneo Marię. Postea iterū distilletur. Et hoc fiat septies: et toties calcinetur in furno reuerberationis. Quūq; ita septies distillata, et toties recalcinata fuerit (Quod ex eo poteris cōsiderare, quando acceperis de hac terra, et posueris ad aerem, et feceris siccare: et postea super ipsam superinfundas tres aut quatuor guttas aque prædictę: si non resoluitur) tunc habes certissimum indicium, ipsam satis esse preparatam. Si ꝑo soluitur: iterū debet calcinari, et reuerberari, et dissolui in balneo Marię, sicut dictum est. Et hoc fiat toties, donec terra non vitra soluat. et tunc erit vere preparata: et appellatur aqua vitę: propter quod ab ea, et ꝑ ipsam resoluitur et subtiliatur aurū. Sed verissime hic est ille lapis: et non est sal, vt dicunt quidam, qui dicitur lapis philosophicus rectificatus, et ipsa quinta essentia ab suis elementis quatuor separata: in qua licet spiritus separat^o a spiritu, hoc est a flegmate suo, quę est ipsa aqua: et ab oleo suo, quod est aer: et ab aq̄ ignea, quę proprie est ipsa aqua: et ab suis fecibus adustis, quod est elementum terreum. Et illa essentia ita reuerberata, calcinata, resolutaq; et iterum recalcinata: in forma supra dicta, cōuertitur in lapidem, cū quo fixantur omnes spiritus: quia supremā habet virtutē spiritualitatis, et infimā virtutē corporalitatis. Et ideo dicit Hermes. Supremū est, quod est inferius: et inferi^o est, quod ē supmū ad perficiēdū Solē, et alia quęcūq; metalla resoluēda, propterea q̄ semp vim et virtutē suā obseruat: & habet omnem substantiam quatuor qualitarum seu elementorum in vnam complexam essentia: in quo secreta secretorum nature sunt contenta. Et ideo dicit philosophus. Lapis de terra sicut de quatuor corruptibilibus qualitatibus, ad cœlum, quod est incorruptibile, ascendit: idemq; de cœlo iterum in terram descendit. Quod significauit per verba prædicta, quum aiebat, Supremum est, quod est inferius: et inferius est, quod est supremum: ita q̄ habet virtutem quintę essentię: ad fixandum metalla ipsa, quę ex terra oriuntur. Est enim lapis elixir: & est sicut cristallus, qui perfectissime tenet de Mercurio, matre omnium metallorum. Et quum ipsa quinta essentia cum lapide prædicto admiscetur, & adiungantur folia auri: resoluuntur per copiosam penetrationem, quę est in ipso lapide: & subtilitas superflua, quę in ipsa quinta essentia latet occulta, in aurum porabile conuertitur.

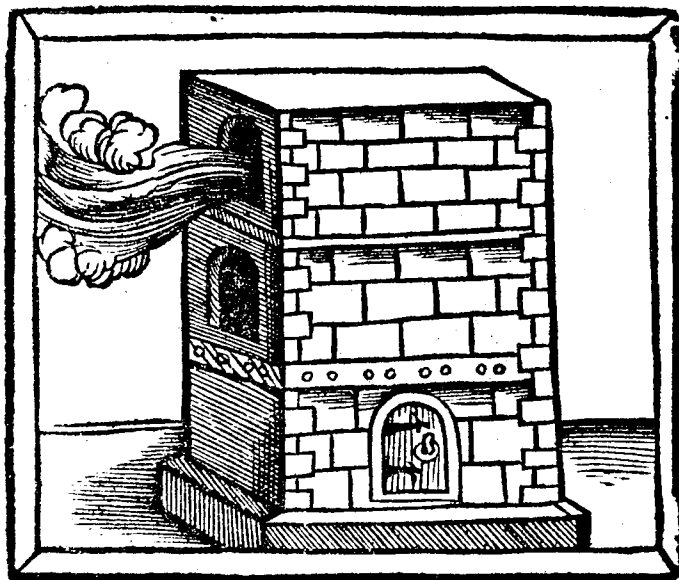
¶ De modo extrahendi quintam essenti-
am: in qua potest resolui aurum, ad facien-
dum aurum potabile. Cap. ii.

ROMISIMVS supra duplicē viā nos demō-
straturos, quomodo sint separāda quatuor ele-
menta: & in vnam formā redigenda: ad resol-
uendum Solem, Lunam, et omnia alia metalla.

De qua via satis superq; iam superius est elucidatum. Nunc vero ad
secundam viam est procedendum, quomodo scilicet terra separanda
sit: extracta ipsa quinta essentia, per quam omnia metalla possunt re-
solui, et in substantiam aque potabilis redigi. Dicunt enim omnes
philosophi vnanimiter, q; potest fieri aqua vite: ad sustentandam
naturam humanam: & ad euitandam omnē egritudinem. Faciatq;
aquā vite clarā rectificatam, ita vt ardeat in ensa: vt supra diximus.
Et nullo modo fac sanguinem humanum: quia si aliquę herbe vel
aliud quiddam materialū in ipsam fuerit immissum: ex superfluita-
te: que in ipso est: perdent vires suas: & omnem bonum saporem &
odorem amittent: esset etiam horrendum vsui humano. Nec etiam
fiat aqua ignea: quia talem calorem & acuitatem in se contineret: q;
omnia materialia (exceptis metallis) talem calorem superfluum & ig-
neum ad se traherent: ita q; quum putares facere aquam vite: potius
aquam mortis faceres. Ex quo autem omnis virtus et perfectio est
in ipsa terra, redacta in lapidem: vt supra copiose declarauimus: ergo
hanc terram huic nostre aque presenti tribuimus, non facientes vel
sanguinem humanum: vel aquam igneam: & tunc appellatur vera
quinta essentia: siue aqua vite: & non aqua mortis. Et quanto sepi-
us distillatur per terram: tanto fit efficacior & melior. Et notandum
est: q; parum de hac terra, summam habet virtutem in illo opere. Si-
cut enim parum fermenti magnam & copiosam partem ad coquens-
dum panem facit: sic etiam minima huius terre pars maximas erigit
perfectiones & virtutes humano corpori aptas. Et ideo est cauens-
dum ab his, qui faciunt terram ex tartaro: aut qui comburunt vinas-
ceam in cinerem: aut qui accipiunt calcem puluerifatam, vel cinerem
vitiū: & salicum: & dicunt hanc esse terram: de qua est nostra lo-
cutio: quod plane est a veritate extraneum: quum dicat Geber esse la-

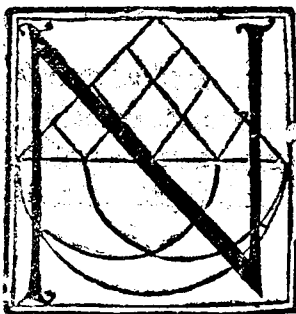
Modus extrahendi q.e. i melle,

pidem & medicinam incompatibilem mixtionis rerum extrahere.
Quando ergo ita feceris aquam vite, rectificatā tribus aut quatuor
vobus, ita vt nullum indicium humiditatis remaneat in loco vbi adu-
ritur, ipsa terra a flegmate suo breuiori via qua fieri potest separetur,
ipsumq; flegma ponatur in caldare, & coquatur vsq; ad spissitudi-
nem mellis dissoluti super ignē. Postea tolle ab igne, et sine frigescere
vsq; in diem sequentem, & videbis paruos lapillos in fundo va-
sis, sicut si esset sal nitrum fusum. Colatur ab ipsis de super existens
aqua et oleum, et fundatur alia aqua super illam terrā siue lapillos:
misce insimul. Postea iterū sinas residere, vt superius. Et quum cola-
ueris aquam, ponas ad priorem: & sinas bulire sicut prius. Postea in-
frigidetur per duos dies, vt supra, et inuenies lapillos albos, sicut su-
pra. Et hoc toties facies, donec nullus lapillus in fundo vasis appare-
at. Post hoc omnes lapilli congesti exiccantur optime: & ponantur
in testam terreā, aut in t: gillum aurifabri: et ponantur ad calcinandū
donec ad albedinē niuis sit deducta in furno calcinationis vel res-
erberationis. Cuius figura est hæc

¶ Caue etiā, ne a nimio calore fundantur: quia oleum et operam per-
deres, licet sint aliqui, qui dicant, q; debent poni in fornacem calcis:
vel in vitrearium: et q; ibi debeat permanere viginti et vnū dies: sed
certissime illa terra fluere ex nimio calor: hinc magis Alchimie q;
medicines cōueniret. Et ideo dicunt: q; cum tali terra potest aliquis

absq̄ dubio resolueret Solem. Sed sufficit, q̄ calcinetur in ipso furno reuerberationis: quousq̄ ducatur vsq̄ ad albedinem niuis vel falsis. Quũq̄ ita fuerit calcinata: superinfundatur de aqua vitæ ita rectificata: vt sepius dictum est: et distilletur per septē vices: sicut iam est monstratum. Et in hac aqua poteris soluere folia auri: quia ipsorum vim ad se trahit. Et hinc fit aurum potabile mirabilis operationis, ad sustentandam vitam humanam: ita q̄ per ipsum omnes corporis morbi et egritudines tolluntur cum hoc vsi fuerimus. Et ideo dicitur, q̄ facit hominem iterum reuiuiscere.

¶ Quomodo extrahenda sit quinta essentia a melle, q̄ intrat aurum potabile. Cap. 12.

VNC procedendum est ad ipsam quintam essentiam mellis: quomodo debeat extrahi. Quũ ergo ipsam extrahere volueris, habeas bonam quantitatem boni et optimi mellis, a quo fauus non sit adhuc separatus: sicut est, quando de alueari eximit. Exprime mel a fauis absq̄ igne, faciendo tres aut quatuor saccos ex panno colatorio, in longitudine duorum cubitorum. Largitudo vero debet esse in quantum pannus extendit. Hoc expleto, impone mel cum fauo in predictos saccos: & diebus estiuis ponantur & suspendantur ad solem. Et sub quolibet sacco ponas vas mundum, ad recipiendum mel distillans a facis. Et si forsitan fuisset diebus hiemalibus, calefiat balneale vaporarium, sicut in Germania apud locupletes habentur: et saccus pendatur ad parietem, vt ex calore balnei mel fundatur. Et quũ omne mel fuerit liquefactum, imponatur aliud in saccum, & fiat sicut de primo. Et hoc toties facies, donec habeas quantitatem sufficientem. Et de fecibus facias fieri etiã, sicut moris est. Postea habeas sex vel octo vasa terrea, de meliori terra quã poteris habere, que sint facta quasi in modum cucurbitæ. Et quodlibet horum vasorum sit amplum, vt possit tenere quatuordecim aut sedecim libras. Et sint in gutture stricta: in ventre vero larga, ita vt possis superimponere alembicum. Et habeat ab orificio per spatium

Modus distillādi aquā mellis.

palme duas anfas in longitudine vnus parui digiti, ita q̄ possint p̄ eas imponi & amoueri a fornace, & ab inferius sint optime lutata. Quorum forma est hæc

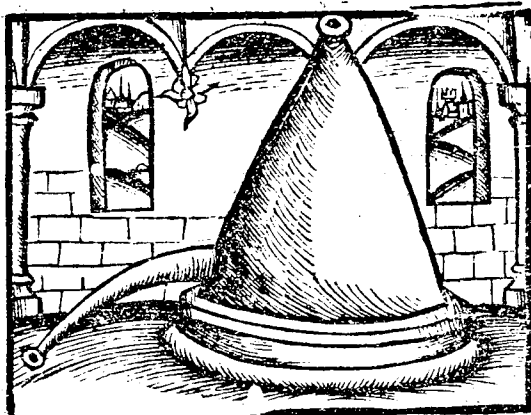
¶ Et quū ita erunt omnia preparata: magister operis impleat quodlibet dictorum vasorum vsq̄ ad tertiā partē de melle, ita extracto, vt iam dixim⁹, et reliquę duę partes vasis sint vacuę: ita vt mel possit ascēdere et descēdere: et ponatur in furnū accidię. Cui⁹ forma est hæc

VIDE FOLIO. XVI.

Et superimponatur alembicus: et omnes rimulæ circumquaq̄ optime obturentur cū panno lintheo, fermentato ex argilla tenui. Et fac distillationē tuam lento igne. Quia si nimium calefaceres furnum, mel ipsum in alembicū ascenderet. Et ideo sedula opera semper perspicies, si vasa sint nimium calidi, madefiant linthei panni, et circumquaq̄ inuoluantur vasa circa alembicū, non tamen ipsum attingāt, vel q̄ aliqua gutta aque super ipsum cadat, quia citissime alembic⁹ rumperetur. Et lintheoli sint inuoluti circa ipsum vas, donec frigeat, et sic ipsum mel non poterit ascendere, vel per alembicum distillare. Et prima aqua quę ab ipso melle distillatur, habet in se spiritus, qui aurum potabile ingrediuntur, & cum parum senserint calorem, ascendunt, & non permanent. Et ideo mel, quod a fauo suo est extractum per ignem, huic nostro operi presentī nil plane conducit, quia omnes spiritus ex eo adempti sunt, & recesserunt. Et hoc accurate considerabis. Quumq̄ in alembico nullos spiritus

conspicies, extrahantur vasa: & hoc ipsum considerare poteris, cū guttule apparebunt circa lineas alembici: & tunc vasa ex fornace extrahantur, et mel in quoddam vas separatim reponatur, quia nihil ultra ad hoc opus valet. Et statim infunde aquam bulientē in tuam cucurbitam, & optime lauetur, et habeas spatulam ferream largam duorum digitorum, cum qua ipsam cucurbitam optime mundabis: ut si quicumquam mellis combusti in ea resederit, possit ab ipsa amoueri et deponi. Et hoc facies semper, quādo volueris imponere mel in ipsam. Si vero volueris secure tuum mel distillare, ita quod non habeas aliquā sollicitudinem, quod possit ascendere in alembicum, Capias foliorum hederæ manipulum vnum, et mellis libram vnam, misceantur in simul & distillentur, & sic mel tuum nunquam ascendet. Et hoc modo posset distillari per campanam.

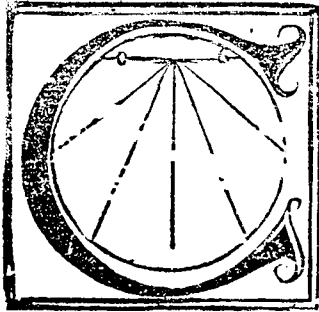
¶ Sunt tamen aliqui, qui accipiunt paruos lapillos albos, qui in ripa fluminum reperiuntur, & hos in cucurbitam cum melle imponunt, et est idem; quia mel non potest propter ipsos ascendere. Et quādo omne mel ita distillaueris, et aquam, in qua spiritus continentur, in cucurbitam imposueris,

superimponere super ipsam alembicum vitreum: et distilla, et spiritus ab ipsa aqua distillabuntur, sicut supra dictum est de aqua vite. Et hæc erit quinta essentia mellis. Hæc ergo habet odorem suavissimum, sicut germen prunorum agrestium. Si vero non possis in ipso alembico cognoscere, quando omnes spiritus secesserint: amouebis receptaculum, & gustabis materiam distillatam: & si habet gustum mellis, scias spiritus adhuc esse ibidem. Et ideo toties continuabis ipsam materiam distillare, ut nullus omnino sapor mellis in ea remaneat. Spiritus vero congregati, in vna cucurbita ponantur, et in superficie claudatur cum vitro, & lutatur cum cera supradicta, vel cum luto sapientie: et fiat ut supra dictum est de quinta essentia vini, Et si vis in hoc operari, habeas bonam quantitatem mellis.

Extractio q.e. ex Chelidonia.

Lullius
li. 1. ca. 4

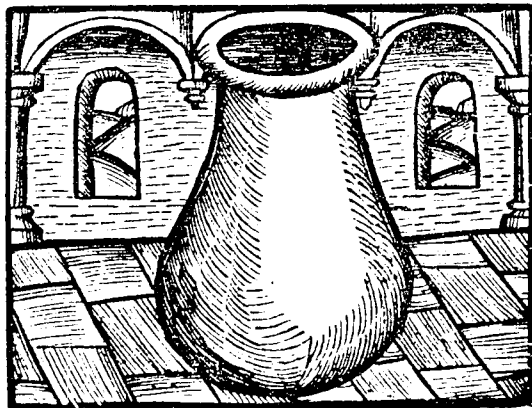

¶ Quomodo extrahenda sit quinta essentia ex Chelidonia. Cap. 13.

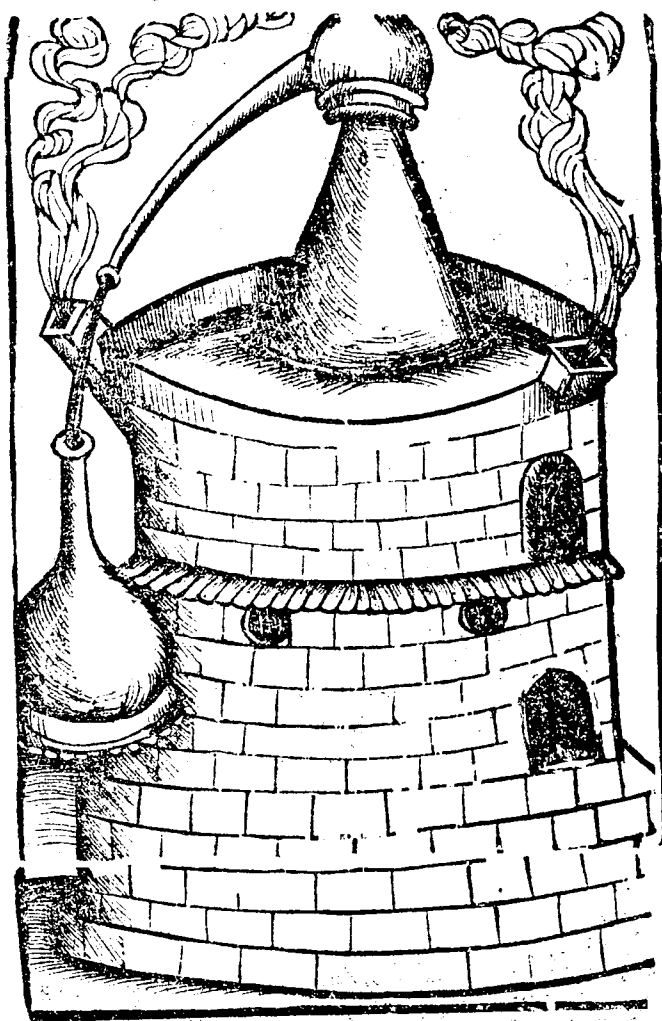
HELIDONIA s; m Ray. Lullium, et Io. de rupescissa dicta est quasi celi donum. Sed si etymologiam vocabuli, et grecam deriuationem inspicere voluerim? aliter de ipsius diffinitione loquendum erit. Dicunt enim Plinius et Aristoteles chelidoniã esse ab hirundine nuncupatã, vel ab hirundinis visu. Grece enim Chelidon hirundo dicitur. Vnde prouerbiũ est hoc

hoc est,
Vna hirundo non facit ver. Ab hac, nomen hoc chelidonia sumpsit, monstrata homini ab hirundine. Hac enim hirundines oculis pullorũ in nido restituunt visum. Genera autẽ eius duo sunt. Maior fruticoso caule, folio pastinacę cortice ampliore altitudine duorum cubitorũ: colore albicans, flõs luteus. Minori folia hederę minora aliquãtum, et rotundiora, minus candida: succus croci mordax: semẽ papaueris. florent aduentu hirundinũ: discessu marcescunt. florentibus succus exprimitur, et in greo vase cũ melle leniter feruenti cinere decoquitur. Singulari remedio contra caligines oculorũ vtuntur, et per se succo in collirijs, quę ab ea Chelidonia appellantur. Habet etiã innumerabiles alias virtutes: et ideo nõ immerito huic nostro operi immiscere voluimus, quomodo ex ipsa extrahẽda sit quinta essentia quę etiam ipsum aurũ potabile ingreditur. Cape ergo de chelidonia tẽpore estiuo, quando est tota matura, et viridis, et incipit quasi albescere, et tota eius substantia, sc; flos, radix, et herba in quantitate quã volueris scindatur minutim et pistetur in mortario lapideo. Postea ponatur in cucurbitam terream vitreatam

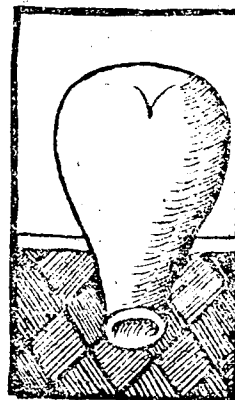
Et cucurbita impleatur tota: bene ipsam claudendo & lutando. Postea ponatur in simum equinũ recentem, ad fermentandũ et digerendum per spacũ trium hebdomadarum. Dehinc superimponatur alembicus, et distilletur in balneo Marię

¶ Et sit ignis ad modū lentus: et bene oīa optime obturētur: et exibat ex hoc ipsum flegma: et alia tria elementa manebūt in fundo distillatorij. Postea feces extrahantur ex ipso: et optime terantur super vno marmore adeo tenue & subtiliter quantum poteris. Et postea iterū imponantur in vas: et supinfundatur flegma ab alijs tribus prius distillatum: et superimponatur alembicus cecus.

Et optime omnia lutentur: et ponantur in balneo Marie per septem vel octo dies ad putrefiendum & digerendum. Si vero times expensas, fermentetur in fimo equino. Hoc facto: materia paulatim infrigidetur. Postea ponatur in aliam fornacem ad distillandum per cineres, et imponatur alembicus cum rostro, et distillet sicut in capitulo decimo de separatiōe olei ab ipsa terra dictū est: et tunc exibat aqua limpida, habēs colorem olei, que

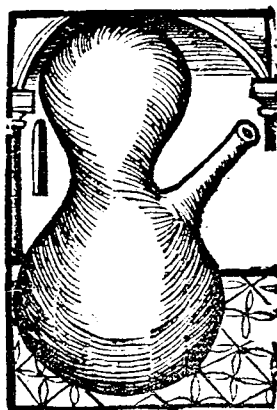

Variaē viæ sepandi elementa facilliter.

in se duo elementa complectitur, scilicet aerem et aquam, et in fundo alia duo elementa residebunt, que sunt ignis et terra. Quū vero volueris separare flegma ipsum ab aere, ponas oleū in distillatorium recens, & distilletur in balneo Marię cū modico igne, et videbis ascendere ipsum flegma, et olzum residebit in distillatorio. Et ita habebis duo elementa, scilicet aerē et aquā, quodlibet segregatum ab altero. Nam oleū non potest ascendere vel sublimari in balneo Marię, quia ignis non est satis potens. Quando vero volueris separare cetera duo elementa, accipe feces ex quibus oleū distillasti, et terantur super marmore sicut prius. Postea cape quatuor partes flegmatis, et vnam partē fecum, et in simul misceantur et incorporentur. Postea ponatur in fornacem balnei per septem dies: postea distilletur per arenā magno igne, donec exeat aqua rubicunda: et semper distilletur, donec in illam aquam cōuertatur. Et habebis in ea elementa duo, scilicet ignem & aquam. Terra vero remanebit in fundo cucurbitę sicut materia nigra. Deinde ponatur illa aqua rubicunda in aliam cucurbitam, superimponendo alembicū rostratum, & distilletur in balneo Marię, et flegma sepabitur ab ipsa, et in fundo vasis remanebit oleum rubicundū quod est ipsum elementū ignis. Et ita habebis omnia quatuor elementa segregatim extracta, vñū ab alio. Elementum vero terreum calcinetur cum igne forti et vrgeatur per ipsum ad spacium decem dierū, vt bene possit exiccari. Postea teratur iterū super marmore, et imbibatur cum ipso flegmate, & distilletur per alembicū, donec in illa materia videas paruos lapillos albos sicut sal. Et hoc ipsum sal iterum dissoluatur cum aqua ex qua distillaueris, & postea iterum dissoluetur, et distilletur. Et hoc fiat totiens, donec ipsa terra amittat omnem impurum et terreum colorē, sed vt albescat, et in albedinem cere deducatur: et tunc habebis terram ipsam rectificatā. Possit autem aliquis percōtari, quare terra ipsa in fundo resideat. Hoc eo fit, quia in fundo remanet aer, et ipse ignis per ipsam aquam tanquā per flegma potest extrahi, et nullo alio modo. Quū autem facilliori viā id facere volueris, dissoluatur quodlibet elementū cum aqua sua per partes equales. Vt si flegma, in quo est aer distillaueris, vt tantūdem de aere in fundo remaneat. Accipias iterū tantūdem de ipso flegmate, et distilletur cum aere. Et hoc fiat septies. Ex alio vero flegmate extrahatur aer: ex ipso quod post aerē remanserit, pari modo extrahatur ignis, sicut supra docuimus. Postea distilletur in balneo Marię, et abstra-

hatur ipsum flegma, et talis materia adiungatur cum tanto olei rubei, quod in fundo distillatorij prius remanserat, sicut iam declaratum est, & per septem quoque vices distilletur. Postea ipsa terra cum flegmate abluatur. Et hac forma quodlibet elementorum in sua virtute magis perficitur ad operandum operationes sibi appropriatas. Est etiam alia via subtilior, redigendi quodlibet elementum in suam substantiam et quintam essentiam: tamen presupponitur, quod elementum quodlibet sit prius iustificatum. Deinde accipiat & ponatur in vas circulatorium

Ponatur in fimum equinum, aut in balneum Marię per dies triginta. Postquam autem ita circulaueris per hoc spacium dierum triginta, iterum distilletur. Tunc corpus ipsum tanquam materia grossa permutabitur in spiritum vel substantiam subtilissimam. Sunt etiam quidam qui faciliori via hoc operantur, accipiendo quatuor partes terre, et unam partem de uno quatuor elementorum, quodcumque volueris: & digeratur in forma predicta: & circuletur per dies triginta: et per crebrum ascensum et descensum materie, qui fit in circulatorio per tantum temporis, quodlibet elementorum in quintam essentiam permutatur. Et quum scire volueris, quando materia sit satis circulata: vide quum ipsa quinta essentia natat super alia materia, tunc satis est. Habes itaque satis superius declaratum, quomodo sint separanda quatuor elementa: et quomodo ipsa quinta essentia sit extrahenda ex ipsa celidonia. Restat nunc dicere virtutes quintę essentię ab ipsa celidonia extractę. Elementum igitur aque siue ipsum flegma conducit ad omnes egritudines corporis calidas et frigiditas. Temperat etiam omnes venas circa cor existentes, et omne venenum ab eo expellit. Curat etiam omnes morbos accidentales pulmonis. Sanguinem purificat: et hominem preseruat ab omni corruptione virtutis naturalis. Operatur denique omnibus infirmis, etiam in quacumque infirmitate sint. Elementum vero aeris est sicut oleum, & habet has virtutes. Iuuenes in robore suo confirmat, in fortitudine scilicet & venustate, quum vli aliquando fuerint in epulis: quia nullum sanguinem permittit putrescere. Adurit etiam & expellit omne flegma falsum: et melancoliam

Præparatio materię ad separandum. 4. elemēta

Lullius
li. secū.
distin. 7

sustollit: omnem deniq; adustionem colere nimirū aufert. Elementū autem ignis, quū de eo accipiatur in quantitate vnius grani tritici, et conteratur, & incorporetur cum vino optimo, et in collum hominis egroti, imo etiam semimortui immittatur, hanc habet sefficaciā. Omnes vires corporis amissas recuperat et refocillat. Penetrat enim vsq; ad cor, & ipsum calefacit, et expellit omnia venena et omnes humiditas superfluitates ab ipso corde. Si vis hominem in agone mortis existētem, in vigesima parte horę curare, vt sit miraculum, & quasi illusio: dabis ei granum vnum olei huius, quod est elementum ignis: et statim conualefcet, etiam vt astantes mirabuntur, esse dicentes, quoddā magnū miraculum. Et ita sentit Lullius. Sunt autē aliqui, qui alio modo quintam essentiam ex celidonia extrahunt, accipiendo Chelidoniam dum adhuc florescit, cum radice et flore: et ponderetur, pondus vsq; ad suum tempus reseruando, discindatur minutim, et sup ipsam infunde aquam fontis puram: & ponatur super ignem, et tantum bulliatur, donec ad suum prædictum pondus reducatur. Hoc facto, pistetur in mortario lapideo, et exprimatur succus p pannum colatorium: amoueantur feces, et reliquū bulliatur, donec ad spissitudinem mellis perueniat. Et tunc illa materia erit preparata, ad separandum quatuor elementa, vnum ab alio. Et ponatur in cucurbitam, ipsam implendo pro media parte: & lutetur desup alembicus, meliori via qua poteris: & distilletur igne lento in balneo Marię, ita quod aqua ab ipsa materia expellatur. Deinde distillatoriū ponatur in cinerem: et separabitur ab ipsa alia aqua, quę est sicut oleum. Quūq; tertia vice videris oleum supernatans: amoueatur receptaculum, et aliud anteponatur, ad recipiendum illud oleum, quod est ignis. Et ita habes tria elementa, ab inuicem separata, scilicet aquam, aerem, et ignem. Terrea vero substantia in fundo vasis remanet sicut materia cōbusta. Et quodlibet horum elementorum segregatim in vase reseruetur. Quum vō quodlibet elementorum volueris rectificare: quia sic fieri oportet: si vis eo loco medicinarum vti. Aqua igitur ipsa per alembicum septies distilletur: et in qualibet distillatione cucurbita optime lauetur a fecibus remanentibus, quę debent admisceri elemento terreo: & distillentur in balneo Marię: & vas in quo aqua illa debet reseruari, optime perlutetur. Tali etiam modo rectificabis aerem per septenariam reiterationem in cineribus, semper

miscendo feces cum ipsa terra. Hac etiam forma elementum igneum temperabis & iustificabis. Et hoc est ipsum oleum tertium. Et quo dlibet oleorum reseruetur in vase bene clauso. Postq̄ autem rectificationes cuiuslibet elementorū monstratę sunt, opere precium est, scire naturam et virtutē cuiuslibet elementorū. Aque ergo qualitatis vis est, expellere omnes calores & venena ab ipso pectore, mūdificare etiā sanguinē, ualet etiā cōtra opilatiōes pulmōis et e pat̄. Corrūpit omnē humorem et flegma supuacū. Deniq̄ hominē in nouem diebus ab omni infirmitate liberat. Oleum ꝑo aeris conseruat iuuentutem & robustatem cum pulchritudine & venustate: nec permittit sanguinem putrescere, vel melancoliam dominari: aut colerā adurere: nec flegma in corpore humano abundare sinit: augmentat sanguinem: & per queq̄ membra ipsum disgregat. Et ideo qui hoc oleo aeris vtuntur, sepe phlebothom̄ sent, quia est valde penetratiuum. Egrotos maximopere sustentat et nutrit. Valet etiam, si quis piam timeat & in periculo sit amittendi oculum, et per spacium triginta dierum imponat in ipsum omni die vnā guttam vel duas: et in hoc miraculose prodest. Efficacia ꝑo qualitatis igneę multo est maior ceteris duabus. Operatur enim in illis in quibus priora nil proficiunt. Homines senes in iuuentute conseruat, & facit ipsos iuuenescere. Et si homo esset in iudicio mortis, & caperet de hoc oleo ignis in quantitate vnus grani tritici, cum vino vel cum aqua vite temperatum, restaurat ipsum ad vitam: calefacit sanguinem: recreat cor: conseruat hominem a morte: et ipsi restituit vires iuuentutis. Et si sumitur cum aqua filiginis, dicitur esse elixir vite. Materia quidem terrea rectificata per tres vices per dissolutiones, coagulationes, & calcinationes, est subtile sal terre: cū quo possunt transmutari omnia metalla in lapidem, cum quo omnes spiritus figuntur, habentes humiditatem radicalem. Nutrit etiam leprosos. Ex hoc autem philosophi antiqui lapidem fecerunt, quem philosophalem appellauerunt. Modus ꝑo sumendi ipsam medicinam, est hic. Recipe tres guttas ignis celidonię: tria colearia aque rosarum: medium colearia de aere sanguineo: capiantur immixta simul stomacho ieiuno. Si infirmitas est calida, detur cum vino: & si homo excessisset annum vigesimum quartum, cum aqua vite. Si autem sunt febres calide, nullo modo debet administrari patienti.

Extractio q.e. ex san. hu. ouis, carnib⁹, et si lib⁹:

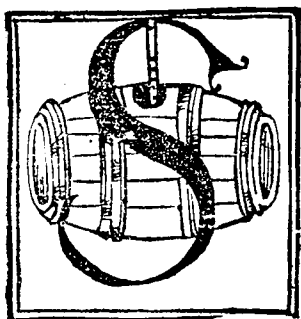
¶ De modo extrahendi quintam esse-
sentiam ex sanguine humano, ouis, car-
nibus, & similibus. Cap. 14.

SI VIS ergo extrahere quintam essentiam ex san-
guine humano, accipiatur de sanguine homi-
nis sanguineę complexionis, vel colerici sani,
mediocris etatis, & bonum vinum bibentis,
postq̃ phlebothomisauerit, & sanguis residens in fundo vasis ab
ipsa aqua segregatus fuerit: teratur in aliquo vase cum decima parte
salis communis: & bene concutiendo insimul misceatur: & ponatur
in pellicanum clausum

Et postea ponatur in foueam quinque pedum
profundam, & latam duorum pedum, habentem
vnum stratum de calce viua, & aliud de fimo
equino: sicut supra dictum est de digestiuo:
& fermentetur ibi per vnam lunam, vel paulo
plus vel minus, sicut quod videris tempus esse nu-
bilum vel serenum. Postq̃ autem videris ipsam
materiam esse resolutam in aquam, scilicet
quod grossa substantia, que in fundo pellicani
residet, ab aqua penitus sit segregata, extrahatur
ab ipso fimo, & imponatur in balneum Marię cum alembico,
& distilletur igne lentissimo, sicut supra de quinta essentia vini dictum
est. Et quum primam distillationem perfeceris, admisceatur
iterum cum fecibus que in distillatorio remanserunt, et iterum in fimo
putrefiat, donec videris purum ab impuro esse sequestratum,
et materiam depuratam & subtilem natam super fecibus: & si sit tempus
clarum, putrefiat in loco prefato longiori tempore q̃ si fuisset
nebulosum vel imbriferum. Hoc facto, secundarie distilletur. Postea
iterum cum fecibus ponatur ad digerendum: & denuo distilletur: et hoc
fiat quatuor vicibus ad minus. Post distillationem autem quartam
circulabis tempore longo, sicut supra dictum est de quinta

essentia vini: ita vt talem perfectionem acquirat, vt ex claritate sua im materialitatem et corruptionem adipiscatur: et per distillationem approprietur quĩte essentĩe sanguinis humani corporis. Et hęc in omnibus egritudinibus ex nimia sua nobilitate et virtute maxime est sustentatiua nature humane, et citissime egrorãtem a quocũq; morbo liberat. Et hęc sufficiant de sanguine humano. Ex carne autem et ouis quum quintam essentiam extrahere volueris, caro illa, ex qua educere vis, sit subtilissime & minutissime concisa: et postea in mortario pistetur, cum decima parte salis communis. Pari modo oua in mortario cum sale pistentur, donec in aquam redigantur. Ponatur postea in cucurbitam, & superimponatur alembicus cecus: et fiat per omnia in digestionem, fermentationem, et distillationem, sicut iam de sanguine humano elucidatum est.

¶ De modo extrahendi quintam essentiam de pomis, piris, & alijs fructibus. Caput. 15.

I VIS extrahere quintam essentiam a pomis, piris, prunis, cerasis, coctanis, et alijs generibus fructuum: minutissime cum cultello frustilletur: postea pistentur in mortario terreo, et optime incorporentur cum decima parte salis communis. Postea ponatur in cucurbitam: & superimponatur alembicus cecus, et optime perlutetur, et ponatur in simũ, ad putrefiendum, sicut iam de sanguine humano est dictum. Et tunc est perspiciendum, si aliquis fructuum habeat virtutem ad hoc ad quod vti volueris. quia illa virtus et prestantia ipsius fructus venit ex sui essentia, que in ipsa materia est latens et occultata. Et illa dum a fecibus suis, & a materia grossiori segregata, et ad immaterialitatem et quasi incorruptionem quam reducta fuerit, haud immerito a philosophis quinta fructus essentia nuncupatur. Et ideo millies maiorem habet virtutem quam antea habuerat, dum adhuc erat corpus elementatum. Feces enim ipsorum fructuum ex quatuor qualitatibus (vt nemini dubium est) compositę sunt.

Extractio quintæ essentiæ

¶ De modo extrahendi quintam
essentiam ab floribus, herbis, & ra-
dicibus. Caput. 16.

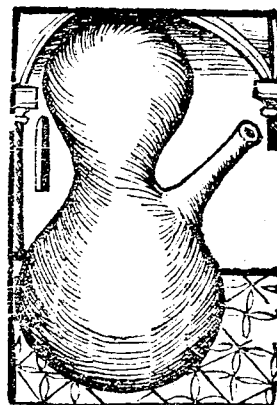
S I VIS separare quintam essentiã a quatuor
qualitatibus florum, herbarum, & radicum,
Accipias eas dum bene sint mature, cum tota
substantia sua, tempore claro & sereno, luna ip-
sa crescente, & iam quasi plena: q̄ tunc omnes flores, herbe, et radices
carent quodammodo omni corruptione: ita q̄ sunt sepe ratę ab om-
ni calore extraneo & supernaturali: et optime ab omni immundicia
purgentur. Postea minutissime secando, pistentur in mortario mar-
moreo, cum decima parte salis: et ponatur in circulatorium

Fermētetur in fimo equino per vnū mensem, omni hebdomada re-
nouando semel fimum. Mense autē peracto, extrahatur a fimo, alem-
bicū cecum deponendo, et superimponatur alembicus cū rostro, &
distilletur in balneo Marię, augmentando primū ignem vsq̄ ad ter-
tium gradum. Et aqua distillata reseruetur: et feces ex cucurbita ex-
trahantur, & puluerisentur mundissime. Postea superinfundatur
aqua distillata super feces: et iterū apponatur alembicus cec⁹, omnia
opprime lutando, sicut priori vice fecisti: et distillentur in balneo Ma-
rię, ignem minuendo per gradum medium. Post hoc iterū feces pul-
uerisentur: et superfusa aqua, quę ab ipsis erat distillata, iterū digerat̄
vt supra: et tertio distilletur, et putrefiat, semper ignem diminuendo
per medium gradum. Putrefactio quoq̄ decreseat semp̄ per mediū

gradum, scz q̄ in secunda digestionē putrefiat p̄ dies viginti et vnū: in tertia per dies quatuordecim: in quarta per dies octo: ita q̄ quater nis vitibus fermentetur. Quarta autem distillatione peracta, ponatur in hoc circulatorium

Et sepeliatur in fimo equino, vel in balneo, faci endo ignē in primo gradu. Potest etiā poni ad solem diebus estiuis: vel etiā occultetur in vinacea: et ibidem circuletur per vnū mensem integrum, vel paulo plus: quia quanto plus circula tur, tāto nobilior efficitur, dum supflua humiditas quatuor qualitātū penitus digeritur et cōsumitur: et resoluitur in circulatorio per frequētem ascensionē et descensionē. Et ita habes quintam essentiā, in qua maxima virtus herbarum, florum, et radicum delitescit. Magis tamen est efficac, si accipis herba semen, vel radicem, & distillaueris ex eis aquam: et illa aqua ita distillata iterum sup feces suas, vnde est distillata, fundatur, digerendo in fimo equino per septem dies. Postea distilletur p̄ cineres omni via, modo, et forma, sicut supra in celidonia est factum. Quia per hoc ex ipsis quatuor qualitates seperabis: et materia tanto nobilior & prestantior reddetur. Et quodlibet segregatim referuetur: quia aliter feces nullius essent valoris. Possit autem aliquis sciscitari, quid est quinta essentia: quum non sit plus q̄ alia aqua distillata. Ad hoc ego respondeo, ipsam nihil aliud esse in forma et visione q̄ aliam aquam distillatam. Sed multo maior, subtilior, & nobilior est q̄ alia aqua distillata simplex, quum per multas & varias digestiones, circulationes, & distillationes omnis flegmatica & aquea humiditas in ipsa sit consumpta. Pari modo per suam excellentem subtilitatem, dum super feces funditur, & iterum digeritur, et ab ipsis fecibus iterum distillatur omnem suam vim & virtutem, que in ipsa latebat, recuperauit. Et ideo assimilatur ligno combusto, quod iam in carbones est redactum: & tamen ipsi carbones non sunt vltimius flamma. Comparatur etiam mortuo. Dum enim ipsa anima est a corpore segregata: cadauer ad aliud nihil prodest q̄ ad putrescendum. Et propterea omnia ad vnguem manifestare volui:

Extractio q. e. ex floribus, herbis, et radicibus.

vt si quippiam subtilis et magne efficacie habere velis, posses ad operatione s; m animi tui libitu perducere, accipiendo de ista quinta essentia loco aliarum aquarum, et adiungendo quascunq; species uolueris: et pari modo distilletur, sicut iam sepius auditum est, scilicet recipiendo de quinta essentia. ʒ. vi. aliarum specierum quaruncunq; ʒ. iij. puluerisentur subtilissime, & ponatur in cucurbitam, superimponendo alembicum cecum: et digeratur in fimo equino per mensem integrum. Postea distilletur, ignem faciendo, usq; ad finem tertij gradus. Postea feces puluerisentur: et superfusa aqua de eisdem distillata, ponatur iterum in alembicum cecum, digerendo per tres hebdomodas. Deinde iterum distilletur, & digeratur per dies quatuordecim, minuendo semper ipsum ignem per vnum gradum. Et quum quater distillaueris et putrefeceris, iterum feces puluerisentur: et ultimo ignis fiat in primo gradu caloris: et digestio fiat per dies octo. Postea ponatur in circulatorium: & ibidem circuletur quantum uolueris: tunc in quolibet mirabilem operationem inuenies, ad quam ipsa materia est ordinata. Si autem putes de corruptibili fieri incorruptibile, decipieris, vt ait Iohannes de rufescilla. Licet enim faciat corruptibile incorruptibili uicinu: tamen ad veram perfectionem non ducitur, vt ait Lullius. Quia quicquid sub celo est, corruptibile est. Et ideo maxime est absurdum, preparare vel facere varias res, vt aliqua materia possit omnino a corruptione preseruari. Sicut in egrotis uidemus, qui aliquando a medicis casu fortuito subleuantur, nulla tamen debita cura preunte. Sed tamen (vt ait Oui.) Non est in medico semper releuetur vt eger. Quia si hoc esset, homines qui iam centum aut ducentis annis elapsis sunt mortui, adhuc essent in vita. Ideoq; si uero auro patibili utereris, sicut iam ante quingentos annos in usu fuit, putes te trecentos aut quingentos annos uicturum: sicut de pluribus ueterum legitur, friuolu hoc est, et maxime ridiculum, hac etate nostra: quum natura hominum, et uirtus uetatiua de die in diem decrescat: quumq; nullum bonum inter homines sit regimen in esu et potatione. Quo nostro tempore (quod etiam diuus Paulus premit esse commune) nemo est qui dubitet: plures mori crapula q; gladio. Deniq; nullum dei cultum, timorem & cerimonias obseruamus, sicut antecessores nostri fecerunt. Et ideo raptus est iustus, ne malicia immaturaret intellectum,

Lullius
li. 1 ca. 10

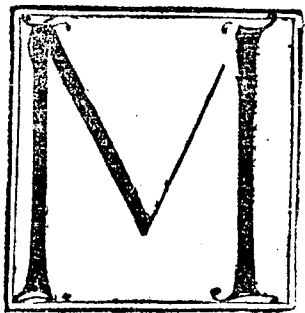
viri sanguinum & dolosi dimidiabunt dies suos. Et ideo quicquid molimur, mane est.

¶ Quomodo sit extrahenda quinta essentia ab Anthimonio. Cap. 17.

VINTA illa essentia ex anthimonio extracta, multum valet, ad plagas exiccandas. Et fit ita. Recipe puluerem Antimonij subtilissimū: incorporetur cum aceto distillato: & sit melius quod haberi potest: & tantundem ibidem permittatur Anthimoniū, donec acetum in colorem rubicundissimum conuertatur. Coletur deinde acetum, & ponatur in vas mūdum, et superinfundatur de alio aceto distillato, et ponatur super ignem modicum, donec acetum coloretur. Et hoc factiens, vt acetum cesset colorari. Ipsumq; quod coloratum est, accipies, ponendo in cucurbitam: distilletur per alembicum in fornace cinerum. Et primo distillabitur acetum ipsum: post hoc per rostrum alembici videbis egredi materiā mille colorum: & hæc est ipsa quinta essentia, que ab philosophis appellatur plumbum philosophorū. Nuncupatur etiam a quibusdam artistis lac virgineum. Est tamen differens ab illo, de quo infra dicitur, & fere oleo benedicto in colore assimilatur. Hęc itaq; ponatur in pellicano, ad circulandum, per dies quadraginta: et poteris eo vti ad omnes plagas loco Balsami: q; facile & citissime omnia vulnera curat. Etiam omnibus apostematibus mirum in modū confert. Ex ipso plumbo quoq; vel cerusa etiam extrahitur quinta essentia, sicut ex anthimonio, supfundendo acetum distillatum, per digitos quatuor. Postea in fimo equino digeratur, sicut narratum est de quinta essentia herbarum et florū. Deinde distilletur: & primo videbis ascendere ipsum acetum: post ipsum quandam humiditatem, sicut est oleum: & hoc etiam appellatur oleum plumbi, siue quinta essentia plumbi: et habet in se quandam dulcedinem, sicut oleum Anthimonij. Valet autem contra omnes combustiones ignis, & aque calide, et contra imperiginem, et vesicas colericas. Notandum tamen est, ipsam cerusam prius debere abluī sepius cum aqua rosarum, colando per pannum lineum, donec nil in ipso remaneat de puluere ceruse. Deinde exiccetur, & vsui referuetur. Et ita vult Seruitor, & Iohannes de sancto amando super antidotario Iohannis Mesue.

Extractio q.e. ex Sole.

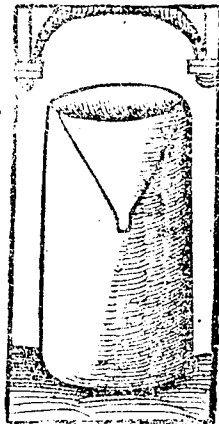

¶ De modo extrahendi quintam essentiam ex Sole. Cap. 18.

VLTI diuersimode de quinta essentia auri tradiderunt: tamen breuitatis causa subtiliorē & breuiorem modum demonstrabim⁹. Quia ergo volueris extrahere quintam essentiā ab ipso Sole tanquā preciosissimo omnium metal-

lorum et perfectissimo, Cape Solis fini. 2. iij. Mercurij viui & optime abluti. 2. xiiij. fiat amalgama. Et habes tria, vel quatuor, vel plura instrumenta terrea, a figulo facta de optima terra, quam habere potueris: & fiant in forma pixidis, de vna latitudine et amplitudine ab vno fundo ad alium: & sint in fundamēto rotunda, in longitudine vnus palmē larga: ita vt possit ingredi tigillum aurifabri: & ab intus sint vitreata, & circa ambitum vel orificium. Quorum forma est hæc

Postq̄ autem facta fuerint, circa orificium optime adqueantur & poliantur, ita vt sint equata perfectissime. Hoc facto, accipe tria aut quatuor tigilla vel crucibulos, ponēdo in ignē, & calefaciendo, vt rubeant: et cum ita erunt candentes, amoueat vnu & super marmor ponatur, infundēdo ipsum amalgama: et in ictu oculi habes vnum ex predictis instrumentis, superimponendo super ipsum tigillum, in quo est amalgama: & sine ita frigescere super lapidem. Dehinc habes pedem leporis, cū quo vasculum optime ab omni mercurio mundetur, qui in ipsum abintus ascendit: et rursus in tigillum imponas, cum ipso amalgamate. Abhinc imponatur amalgama in conchile mundum, optime ipsum terendo et agitando cum instrumento ferreo, vel paruo pistello: & videbis ascendere quandam materiam nigram, subtilem, & leuissimam, sicut est puluis aliquis: quam cum penna abstrahes, imponendo in cucurbitam: et optime ipsam perlutabis cum luto sapientig. Accipiat deinde amalgama: et imponatur in aliud tigillum candēs, superimponendo vnu ex predictis vasis: et frigeat super ipso marmore: et fiat per omnia sicut de primo. Si autem breuiori via velis hoc operari,

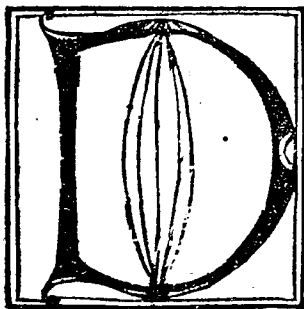

ipsum amalgama in tres vel quatuor partes diuidatur, imponendo quamlibet partem in vno vasorū, sicut per omnia enarratum est: & quum amalgama erit in frigidatum, semper habeas tigillum cādes scens preparatum, vt imponas aliud, semp ipsum vas mundando cū pede leporis, sicut iam dictum est: et mercurius qui ascendit ab intro debet semper admisceri iterū cum amalgamate, donec nullum Solē videas admixtū cum mercurio. Hæc autem materia nigra, de qua iā diximus, a philosophis Caput corui appellatur: et est initiū omnis vere et perfecte seiētig. Et licet sit nigra et fusca: est tamen aurū: quod in fundendo poteris probare. Et quando videbis ipsum mercurium non plus reddere de tali materia nigra: tunc est certissimū indicium nullum Solem plus in ipso cōtineri. Dum ergo ipsam ita collegeris, debet optime lauari, vt totus mercurius ab ea secedat & separetur. Hæc autē lauatio fit hoc modo. Distilla semel aquā fontis per alem bicum, imponendo materiam nigram in vrceo vitreato, superinfundendo de hac aqua distillata: et teratur cū digito mundo hinc & inde: et videbis mercuriū ab ipsa materia separatum, in fundo residere. Postea colabis aquā et materiā ab ipso mercurio in vrceum aliū vitreatum, superinfundendo aliā aquam distillatā, faciendo sicut prius. Et hoc fac toties, donec tota materia ab ipso mercurio segreget. Postea recipe vrceum cū illa nigra materia, et pone ad locū securum, ipsum optime tegēdo, ne aliquid impuri possit incidere: et dimitte ita requiescere p diē et noctem: et tota materia in fundo residet. Dehinc aqua a materia ipsa coletur cū panno lineo albo et mūdo: et illa materia siccat super paruū ignem, de carbonibus factū: aut ponatur in arenam calidam, vel in cineres. Postea in cucurbitā ponatur, ipsam optime lutando: et vsui reseruetur, donec volueris ea vti. Mercurium autem tuum, cum quo vis facere amalgama, debes ita preparare. Primo accipe de mercurio quantū volueris: imponatur in mortarium cum aceto et sale cōmuni: teratur, immisceaturq; insimul cū pistello ligneo, donec acetū in nigredinē deducatur. Quo facto, ab ipso mercurio segregetur, et coletur, aliud recēs superinfundendo, iterūq; pistādo, donec nigrescat. Deinde iterū coletur: et aliud superinfundatur. Et hoc fac toties, vt ipsum acetū desinat nigrescere. Postea permittas stare donec mercuriū in ipso fundo videris: et inde acetū iterum coletur. Mercuriū v̄o ipsum cū sale in vrceo vitreato ponas ad ignē, vt exiccetur. Quo facto, ipsa materia in substātiā aliquātulū durā emutabit.

Præparatio mercurij.

Hanc ergo in mortario iterū teres cum pistello ligneo, superfunden-
do aquam fontis puram, semper terendo. Et quando videbis mate-
riam nigram esse: colabis aquam ab ipsa, & impones recentē. Et hoc
fiat toties, donec tota nigredo ab mercurio abeat et recedat vna cum
sale. Et tunc est preparatus ad ipsum Solem. Dehinc per lintheolū
coletur tribus aut quatuor vicibus: et vltimo per corium: sicut faciūt
aurifabri. Veram ergo sic habebis mercurij rectificationem. Sunt ta-
men aliqui, qui alio modo ipsum preparant: scilicet accipiendo capi-
ta allei: quę optime debent a corticibus suis mundari: deinde pisten-
tur quantū poteris: & exprime succum ipsum per pannum: & accipi-
as de mercurio, quantū volueris: teratur super marmor cū predicto
succo allei, donec mortificetur, et ab inuicem separetur mercurius,
vt nihil penitus de ipso appareat. Deinde accipias aliū mercurium:
iterū cū alio terendo: et fiat sicut de primo. Quo facto, ponatur in
vas terreum vitreatum: aut in mortarium: terendo fortiter cū pistello
ligneo: admixto sale & aceto: et quū materia nigra fuerit, coletur: &
iterum aliud acetū imponatur. Et hoc fac toties, donec nihil de mate-
ria nigra remanebit: & ita erit optime preparatus. Alij ꝑo alia via ip-
sum purgant: et est melior q̄ illa quę fit cū sale nitri et vitreolo: et fit
sic. Accipe sal cōmune preparatum: et cum ipso mercurius sublimes-
tur: et cum albefcit sicut nix: proñciatur in aquam calidam, donec in
simul congeletur. Quo facto, ex aqua deponatur, et fiat sicut priori
modo: et erit optime purgatus. Cum quo poteris soluere deinde
Solem vel Lunam peroptime.

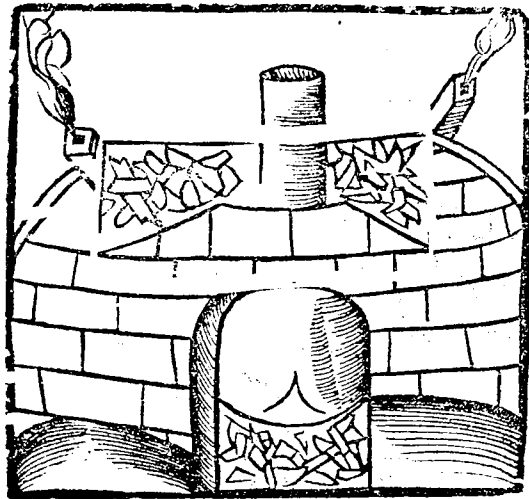
De modo distillandi per descēsum. Ca. 19

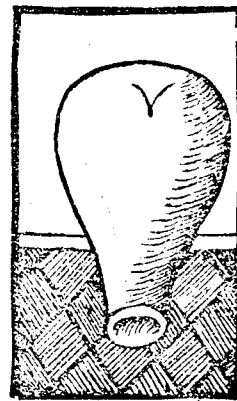
DVPLICEM ESSE modum distillandi ne-
minem latere arbitror: per ascensum scilicet, et
descensum. Quorū ille ab omnibus facile est
cognitus: hic ꝑo a paucis. Qua de re opepre-
cium me facturū ratus sum, si huius artis ty-
ronibus viam distillationis per descensum in-
sinuarē. Plura enim per hunc modum distillantur. Sicut fit in oleo
Iuniperi: in oleo benedicto: in oleo nucis muscate: in oleo vitellorū
ouorum: et in multis alijs. Talis ergo distillatio potest fieri in forna-
ce quadrata, facta ex lateribus non coctis. Et sit in amplitudine & lar-
gitudine trium cubitorum, vel paulo plus: ponendo vnū lapidem

post aliud: sicut fit in Germania, in constructione focorum, super quibus esculenta coqui solent. Et fit de terra, in altitudine vnus cubiti et medij ab omnibus lateribus: excepto anteriori: supra quo ponantur ferramenta: sup quibus alij sint lateres tenues: quas tegulas dicimus. In medio vero habeat foramen latitudinis vnus cubiti: quum ex ipsa longitudine fit annulus, per quem possit immitti pes hominis. Super hunc ergo focum ab omni parte fiat vna positura laterum muralium, in altitudine vni cubiti, vel circiter duorum. Cuius forma est hæc:

Postea habebis fornacem paratam ad distillandum et sigillandum omnia vitra distillatoria, que volueris recudere: et appellatur Sigillum Hermetis: sicut in capitulo subsequenti copiose declarabitur. Quum ergo volueris distillare per descensum: accipiatur cucurbita de meliori terra quam inuenire poteris: vel si non possis habere bonam terram, fiat de cupro vel auricalco: et impleatur usque ad tertiam partem cum materia illa, quam distillare volueris: et in hoc claudatur cooperculum ferreum tenuissimum, factum de laminis ferri: sitque plenum foraminibus paruis: et orificium cucurbitæ vertatur hoc modo,

et intret foramen quod est in fundamento fornacis in latitudine trium digitorum: & sint omnia peroptime lutata: quia a summitate fornacis in fundum eiusdem nil possit cadere. In inferiori vero parte fornacis ponatur receptaculum, ad suscipiendum materiam distillantem: & in superiori parte fundamenti fornacis fiat ignis de carbonibus ab omni latere: sit tamen longinquus a distillatorio, in quantum est possibile. Et in principio, ignis debet esse valde

Modus distillandi per descensum.

exiguus: postea sensim et paulatim, semp augmentetur: et semp poteris ipsum appropinquare, de modico ad modicum, ipsi cucurbitę. Et scias qđ quęlibet materia in principio distillabit aquā: tamen vnā plus qđ alia: quęadmodum assiduus huius artis sectator ex variarū materiarum distillatione videre potest. Ponatur ergo infra ipsum orificiū per fundamenti superioris partem cucurbita vitrea in inferiori parte fornacis ad recipiendum quod distillaueris. Quūqđ videbis oleum distillans: ipsum vas debet euacuari: et iterū supponatur: et semper augmētabis ignē, approximando ipsi distillatorio siue cucurbitę, donec nullum oleū videas plus distillare. Tunc enim ignis est amouendus et retrahendus: et quanto longius, tātō melius, donec extinguatur: et superior cucurbitę pars sit infrigidata. Et deinde inferiorem partem, in qua est oleum, amouebis, et reseruabis segregatim. Quod autem ignis in principio debeat esse valde exiguus: et debeat paulatim de modico ad modicū semper augmētari: ita vt sit in quarto gradu: hoc fit duabus ex causis. Prima quidem est, qđ ex illo abundanti et vehemēti calore consumit̄ omnis humiditas ex quo potest fieri oleū: et hoc fit precipue in oleis vitellorū, ouorū, et nucis muscate. Sed in alijs, sicut in oleo luniperi, poteris facere ignē repentinū quantum libuerit. Secunda causa est, qđ ipsum lignū accensum possit ipsam cucurbitam ledere, vt possit comburi, vel rumpi, vel oleū ex eo possit aliquē fetorem attrahere, et ideo ignis in principio, sicut in cursu nature est faciendus: quū ipsa natura nil violenti patit̄: vt iam ex Auicennę & Aristotelis sententijs pbatum est, in quinta essentia vini. Sed in oleo benedecto simplici debebis saltim augmentare ignē in fine distillationis. Poteris etiā facere fornacem hoc modo. Ita vt sit fouea in terra fossa: in longitudine, latitudine, & profunditate, sicut materia distillanda exiget: in qua ponatur olla vitreata, bene lota cū aqua, ad vitandum, ne olea distillata ipsam ingrediantur. Superqđ orificiū ipsius olę ponatur lamina ferrea tenuis, multis foraminibus perforata: ita qđ olla laminā ascendat in latitudine vnus digiti obliqui siue transversę: et sup hoc vas terreum, aliud imponatur, vertendo vnum orificium contra aliud. In olla v̄o superiori sit materia distillanda, bene claudendo ipsum vas, ne materia possit elabi. Deinde optime omnia lutentur: & fiat ignis circa ollam superiorem: quę debet esse tota extra foueam, p̄ter orificium, quod sit in magnitudine ipsius fossę. Sed hec secunda via non potest bene fieri, sicut prima,

ex duabus rationibus. Quarū prima est: quia prima vice nō possis separare aquam ab oleo. Secunda v̄o est: quia non potes facile scire, quando tota materia est distillata: nisi per crebrum vsū et consuetudinem experieris. Potest quoq; per aliam viā fieri fornax distillandi per descensum, hoc modo. Fiat fouea in colle præcipiti: et inferi⁹ distillatorium, in forma prædicta imponatur, sp̄ imponēdo aliud: in cuius fundo multa sint foramina. Et sup hoc distillatorium vel ollam ponatur tegmentum, ab inferiori vsq; ad superiorem partem vndiq; optime claudendo, vel lutando. Et circuitus ollę superioris sit inferior collecta: ita vt collis ipsam ollam ascendat. Deinde fiat ignis in forma supradicta. Possis etiam supponere vitrū huic ollę. Nam prior fornacis pars de olla inferiori debet esse aperta: vt possis cognoscere, quando tota materia sit distillata.

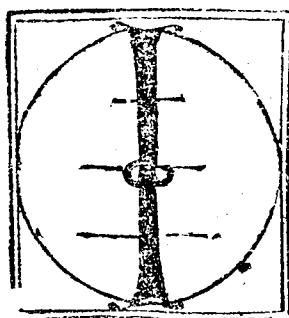
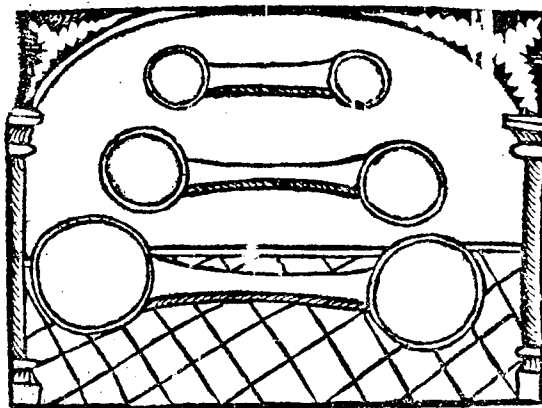
De mō claudendi Sigillum Hermetis Ca. 20

SEPIVS oleum vel aqua nobilis exigit eximiam clausionem, ne spiritus et virt⁹ vegetatiua ab ipsa possit exhalare siue exspirare: et sepius hoc exigit materia circulanda vel fermentāda, ne virtus rei diminuatur. Et hæc clausura appellatur Sigillum Hermetis: et inter omnes alias sigillationes est nobilissima et excellentissima. Que quidem ita solet fieri. Vitrum siue distillatorium impletum vsq; ad tertiā partem de materia digerenda circulandaq; collum habeat longum: et intrudatur ab infra in foramē parū fornacis: sicut in antecedenti capitulo narratū est. Ita q; ipsum vas penetret foramē furni per quatuor digitos obliquos. Si v̄o ipsum foramē sit ampli⁹ q; collum vitri, debet obstrui cū argilla ab omni parte, ne quicquā circa vitrum possit in inferiorē fornacem cadere: et ipsum orificiū vitri sit liberū in fornace: nec vllatenus sit circumdatū argilla. Postea fiat ignis exiguus de carbonib⁹ in superiori parte fornacis, ita remote, quantum poteris ab ipso vitro seu distillatorio. Deinde sepe appropinq; bis ipsum circa cucurbitā, de modico ad modicū augmentando, donec videris ipsum vitrū rubescere, sic vt velit fundi. Accipe ergo forcipē alicuius fabri ab anteriori parte candescentē: cum qua supremā vitri partē rubescentem stringes, paulatim cādendo & vertendo forcipē: et sensim abinde abstrahēdo: et videbis ipsum vitrū ab ea parte ita esse integratū, sicut est in alijs. Post hoc ergo ignis est parū amos

Distillatio aceti et vring ad resol: metal.

trudendus et leniendus, forma et modo: ita q̄ fiat sensim, donec vas ipsum plane sit infrigidatū: quia si post extensum calorem frigus repentinū succederet: statim rūperetur: et ita omnis labor et industria impensa foret sup̄uacua. Ideoq̄ non parua diligentia ignis est minorandus: et ipsum vitrū infrigidandum. Hoc itaq̄ modo potes custodire instrumentū siue vas rectusum, quantum volueris. Quādo autē ipsum volueris referare: habeas filum sulphuratū: cum quo collum vitri sex aut septē vicibus circumdabis: et accendatur ipsum sulphur paulatim cū candela cerea: et dum totū filum adustum fuerit, ipsum vitrū rumpetur. Amoue ergo collum: et impone vel extrahe quicquid volueris. Aut habeas tria vel quatuor instrumenta ferrea, longitudinis duorū cubitorum, vel paulo plus: in quorum extremitate sint duo annuli: quorū vnum ex his, quod magis ad hoc aptum videtur, collo vitri imponatur: et modico elapso tempore, ipsum vitrum rūperetur: et hoc modo poteris abscindere parua vel magna vitra, vt volueris: et erunt adeo equatim abscisa, sicut si cum aliqua ferra adempta fuissent. Quorū forma est hęc

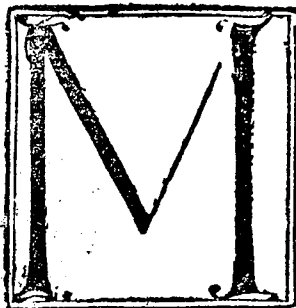

¶ De modo distillandi acetum & vrinam humanā: in quibus oīa metalla calcinata resolui possunt Cap. ii.

IN superioribus capitulis huius operis dixim⁹, in aceto distillato solui posse Solem: et quo modo etiā per ipsum quinta essentia ab ipso plumbo et anthimonio extrahitur. Necessariū est ergo pro tyrunculis, modū distillandi describere. Est enim quiddam magni discriminis inter distillationem

Modus distillandi cuiusuis generis mel.

¶ Demodo distillandi mel quod ipsum aurū potabile ingreditur Cap. 22

MEL (teste Plinio) a greco vocabulo dictum $\mu\epsilon\lambda\iota\theta$, quod est cera: unde $\mu\epsilon\lambda\iota\theta\epsilon\sigma$. i. mella: et $\mu\epsilon\lambda\iota\tau\alpha\iota$ siue $\mu\epsilon\lambda\iota\alpha\delta\epsilon\iota$, hoc est apes. Optimum autem mel est, vbi optimorum florū abundat copia. Ponunt autem greci multa & varia genera mellis. Inter quę tria sunt principaliora, Vernum scilicet, quod mel autumnū vocant: eo quod ex floribus faui construatur: quod greci $\alpha\upsilon\tau\omicron\upsilon\upsilon\sigma$ dicunt. Mel vero estiuum vocant horeum: quia etiam omnes fructus estiuos nuncupant horeos: quum id tempus per excellentiam ab eisdem appelletur hora. Tertium autem genus mellis est siluestre: eximiturque post primos autumnū imbres. Ericetum id vocant, ab Erica frutice: quę & sifarum dicitur: quę herba eo tempore sola floret in siluis: ideoque melli nomen prebet. Sed quia apud nos nec ipsum mel Atticum, nec prescripta inueniuntur genera: accipiendum est de nostrate, meliori quod inueniri potest: et hoc debet esse rubicundum, spissum, & nullam in se habēs aquositatem: imponatur in caldare, vel in capsiam ferream in quantitate qua volueris: addatur aqua fontis puri, in quantitate mellis: & coquatur super lentum ignem, semper spumas colando, vsque ad consumptionem aque: & hoc fiat per nouem vices. Postremo vero coquatur, donec in spissitudinem propriam mellis reducatur. Exinde circuletur in balneo Marię, calefacto in primo gradu caloris, per dies quadraginta. Quo factō, imponatur in cucurbitam: quę sit longior et altior quę in alijs materijs distillandis: & sit de terra ab intus vitreata: ponatur in balneo Marię, distillando per alembicum. Et si forsitan mel ipsum velit ascendere: habeas pannos madefactos frigidos: qui circum cucurbitam voluantur ab intus per alembicum: & exibat primo aqua clara: quę debet reseruari segregatim: quia valet ad elongandum & colorandum capillos. Post hoc exibat aqua citrina & aurea cum oleo: & hanc iterum segregatim custodias. Et hec aqua secunda habetur apud quosdam cyurgicos loco balsami artificialis. Valet enim ad loca interiora lixanda & cyurganda: et ad plagas profundas mundificandas: & etiam ad crines colorandos. Tertio vero

et vltimo distillabitur per cineres: et exibat aqua rubicunda, declinās parum ad aliquam nigredinem: & valet ad mundificandum & incarnandum plagas. Si ergo de priori aqua volueris habere maiorē quantitatem: ponatur ipsa aqua prima super feces suas: et distillabis, sicut prima vice fecisti. Et quamlibet aquam vel oleum separatiuū phiala sua recludes, & custodies.

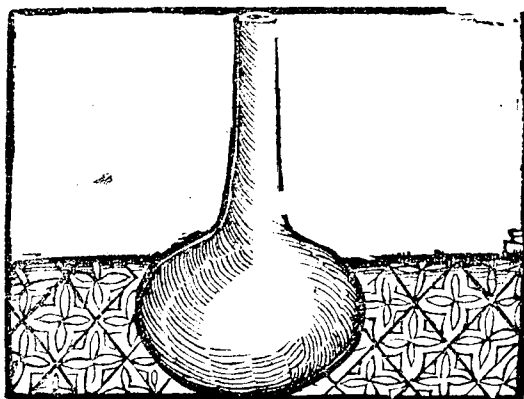

¶ De auro potabili communi Cap. 33.

VVM IN superioribus capitulis tractauerimus de modo, quintam essentiā de omnibus rebus, quę formam habent & speciem, extrahēdi: quę maxime ad aurum potabile conficiendum administrantur: videbatur nobis non inopportunum fore, si pauca de modo & vijs varijs faciendi aurum potabile: per quod uita humana quasi a corruptione, scilicet ad terminū gratis nobis prescriptum conseruaret, differeremus. Varij enim operantur varie: & quisq; suum laudat: quibus laudabile non sit. Quatuor enim modos principales inuenio: per quos antiquitus aurum in substantiam potabilem redigebatur. Tamen ne aures tyrunculorum tenues obtundam: breuiorem declarabo viam, & communiorem. Rusticorum enim est adagium, tria semita non posse aberrare. Monstrabo itaq; viam satis tritam & vsitatam: ex qua optimam poteris habere practicam. Est etenim secretum ab ipsa quinta essentia extractum: in quo philosophi antiqui maximum habentes laborem: tamen omnia nobis occultarunt ex ratione: quia habet virtutem occultatam (quam diuina prouidentia ei indidit) per quā iuuentus ipsa venustatem et robustatem amissam potest recuperare: per quā etiam tota senectus abigitur: nō tamen ex eo gradu in quo est: sed representat hominem antiquum esse iuuenē, si de eo vtatur: vt infra copiosius docebit. Et hec est substantia & materia prima: in qua veteres philosophi tantū laborauerunt, vt possent aliquo modo substantiā et naturam humanā a corruptione prematura cōseruare. Omne enim genus hominum (teste Stagirita philosopho) cupibile est, posse a corruptione preseruari.

Cōfectio Auri pota. Io. de Toletō, et Hugonis Cardinaliū.

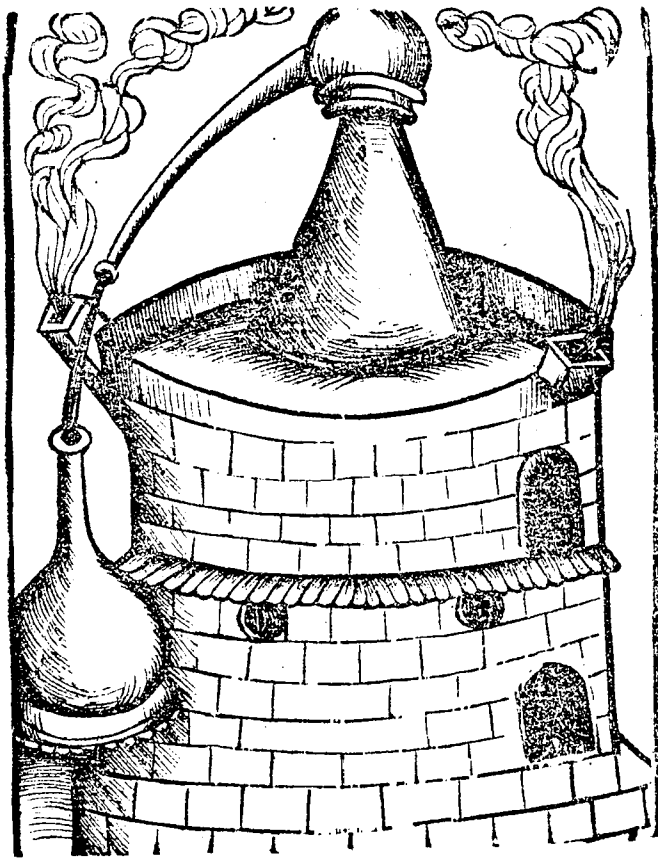
Sed a deo optimo maximo p̄scitum atq; p̄destinatum est, semel nos debere mori. Vnde Cordubensis noster Seneca non illepide ait nil certius esse mortē et nil incertius hora mortis. Et diuus Paulus, Statutum est omnibus semel mori. Nōne (vt diuus ait propheta) omnes in Adam morimur? Impossibile ergo est, posse nos inuenire materiam corruptibilem, quę a corruptione nos p̄seruet; quum nihil sit sub coelo (teste Aristotile) quod corruptiōis sit expers. Ideoq; nobis inueniendum est aliquid incorruptibili viciniū. Censeoq; q̄ plures in hoc laborasse, vt eternaliter viuerent: qui scripserunt ipsam quintam essentiā esse a deo p̄fectam et incorruptibilem; vt nihil de sit. Hoc quidem est falsissimum. Nam si esset a deo p̄fecta, vt nihil ei deesset: faceret nos eternas: quod est cōtra voluntatem dei: vt iam sepius dictum est. Possumus tamen inuenire viam et artem, prolongādi vitam nostram, vsq; ad terminū nobis p̄scriptum, dum modo timeamus et veneremur deū: vt iustū est et dignū: regimēq; habeamus, quod vitę nostrę non sit incōmodans. Ideoq; Ioānes de Tholeto, et Hugo, ambo cardinales fecerunt aurū potabile in hanc viam: quo quidem semp in omnibus esculentis vrebatur: et pro thesauro abscondito habebāt. Et hoc sic fit. Primū et ante omnia habeas aquam, in qua possint dissolui aurū, et argentū, et omēs lapides p̄ciosi. Et hęc fit hoc mō. Accipe salis amoniaci, salis nitri añ lib. .i. cōterantur et puluerisentur in mortario. Postea adde sulphuris viui. $\frac{2}{7}$. .i. Mercurij sublimati $\frac{2}{7}$. .i. conterantur, et misceantur omnia in simul. Quo facto, accipe de dictis rebus puluerisatis in pondere $\frac{2}{7}$. .iij. distilletur cū igne lento, in fine ipsum augmenando: sicut fit in aqua forti: quia ipsa aqua cum magno impetu egredietur. Et fac, vt possis habere libram vnā de dicta aqua: quam referua in vitro cum collo stricto, bene recluso

Et quando volueris facere aurū potabile, Recipe de auro finissimo ℥. ij. vel ʒ. i. vel quantū libuerit: potes enim facere ad placitū. Malleetur in laminas tenuissimas, et quantū poteris subtilissimas. Et p vna parte auri capias partes tres mercurij, qui nōdum fuerit sublimatus: calefiat in crucibulo vel tigillo, donec fumescat. Deinde fiat amalgama, in modū pultis: et tādū amalgametur, donec oīa bene insimul incorporētur. Quū autem fuerit bene amalgamatum: fundatur in aquā limpidam frigidā. Potest etiam fieri amalgama cū pinguedine quę in bombardis remanet, postq̄ sepius extorsa fuerint. Quū enī fuerit materia liquefacta: debet fundi in bombardā: et hinc et illinc agitādo optīe amalgamari. Et hoc facies toties, agitādo et cōcutiēdo, donec pulti assimilei. Postea pōderetur: et tantūdem de sulphure viuo accipias, quantū ponderabit mercurius et aurū: iterum in vream imponendo sup ignē: et tantūdem agitādo, donec totū sulphur comburatur. Postq̄ autem ab igne fuerit extractū: iterum cōteratur et misceatur insimul, ponendo super prunas, donec rubescat. Quo facto, deponatur ab igne: et inuenies aurum tuum optime et subtilissime calcinatum. De hoc ergo aureo puluere capies. ʒ. ij. et de aqua p̄dicta ℥. i. et imponatur in vitrum, cum collo longo ipsum onficiū optime claudendo: ut nullus vapor vel spiritus possit exhalaret in ictu oculi ipsum aurū fundetur: et in aquam puram conuertetur, citrini quidem coloris: ut etiam, si humana cutis cum ea tingatur, appareat esse rubicunda. Et cum tali aqua penne colorantur in colorem rubeum. Ex quo etiam euenit: vt multę res diuersę in eam impositę, diuersos acquirant colores. Nam si in p̄dictam aquam imposueris limaturam argenti, vel argentum calcinatum: aqua ipsa calorem cœlestem nanciscitur: ex qua capilli et crines equorum vel aliorum animalium possunt tingi in colorem cœli. Si vero imposueris argentum calcinatum, cum totidem mercurio: conuertetur in colorem nigrum, omnia tingens quę apposueris. Si autem cuprum adustum imposueris: in viridem colorem mutabitur: et tali proportione crines fiunt virides: & omnia alia, quę cū tali aqua tinguntur: et per consequens possit habere multos diuersos colores ex diuersis substantijs impositis: quę omitto, ne redium lectoribus ingeram. Ista enim aqua non fit ad colorandum siue tingendum: sed potius ad resoluendum aurum, argentū,

De virtute et debito vsu huius aquæ.

et omnes lapides preciosos: vt in substantiam potabilem possint cō
uertī: et hoc est maximum secretum in medicina. Est etiam hæc aqua
ad leprā reperta propter hoc: vt leprosi possint cū ea lauari. Curat enim om
nem paleationē. Et ideo dicūt aliqui, q̄ possit ab leprosis bibi: quod
medicīnæ consultioribus relinquo. Ego etenim censeo, id horridum
et a natura, quantūcūq; corrupta, alienissimum, causa receptę vene
rosę. Nam vides aperte in eam ingredi mercurium sublimatū: sal
amoniacum fixum: et aquam fortem. Propter quod est maxime hor
rendum. Quū ergo volueris ut operet hoc aurum potabile, Recipe
aquam fortem separatam a suis fecibus prædictis: in quo resoluetur
aurum: et post distilletur per alembicū igne lento.

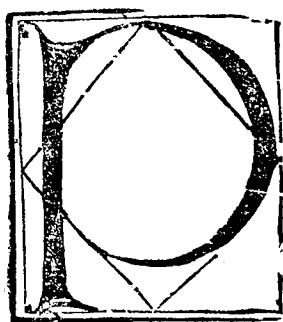

Et hoc fac totiens, donec ipsa aqua separetur ab auro: et in fundo re
maneat sicut aliquod butyrū. Accipe postea pimpinellę librā semis:
Camedreos genciane ana $\frac{2}{3}$. .i. conterantur omnia optime: et supin

Confectio auri potabilis absq; aqua forti. XXXVI

fundatur de aqua vite bene rectificata. Ponantur in vitru per diem et noctem, optime claudendo ipsum vas. Postea distilletur per filtrum. Quo facto, misceatur cu predicto auri simili butyro: et statim couertetur in aurum, habens colore optimum: sicut color croci. Habet etia in se quandam dulcedine: sicut mel vel zuccarū: et hoc debet sumi in cibo vel potu quando volueris. Natura enim optime per id sustentatur. Facit etiam bonam memoriā. Si xpo leprosus ex eo lauet: mirabiliter sibi pderit: simili modo etia paraliticis. Est enim spiritus ad recuperandum omnem calore amissum. Et hoc modo omnes lapides preciosi possunt in formā potabilem redigi, sed nō debes imponere mercuriū: sed saltē de sulphure. Et ideo de quolibet lapide pioso poteris capere: & ipsum optime puluerifare: et post hoc tantū de sulphure depurato imiscabis: et simul oia optime conterantur: et in puluerem subtilissimū redigantur. Postea ponantur in tigillo super prunas, donec sulfur accēdatur: et totū comburat: et omnis fetor a tigillo recesserit. Deinde iterū et secundario sup marmore teratur subtilissime, apponēdo tantūdem de sulphure depurato, sicut in prima vice: et iterū aduratur vt sup. Et hoc etia fiat tertia vice ipsum puluerifando subtilissime: et erit pparatū. Cape dehinc de lapidib⁹ predictis, ita purgatis et mūdificatis ℥ss. et de aqua forti predicta. ℥. iij. imponantur insimul in vitru cū collo longo et stricto, bene ipsum claudendo: et sta ī lapides soluētur. Quūq; fuerit soluti, aperiatur vitru, ita q; aqua fortis euaporet: et totā substantiā et vim amittat: et videbis lapides piosos in fundo sicut butyrū: de quo opabere priori mō: sicut fecisti de butyro aureo: et si addis de aqua vite: et de speciebus predictis: et habes verum aurum potabile: et habet multam operationem in varijs et grauissimis egritudinibus.

ad leprā
Modus
ppandi
lapides
priosos
ad aurū
potabi.

De auro potabili absq; aqua forti Ca. 4

DOTERIS etia facere aurū potabile absq; aqua forti: et hoc magis couenit medicinae, q; illud de quo iā dictū est: dum tuū aurū solueris p aquā vite ad habēdam vim suā de lapide hoc, qui dicitur philosophic⁹: qui fit ex quinta essentia p separationē quatuor elemētōrū: sicut iā supra sepi⁹ ē auditum. Habet enim ipsa quinta essentia tantam virtutem, vt quicquid in eam immiseris: eius ad se efficaciam & vim attrahit. Dum enim carnem mortuā a corruptione cōseruet:

Quo pacto aurū rite potabile reddi queat:

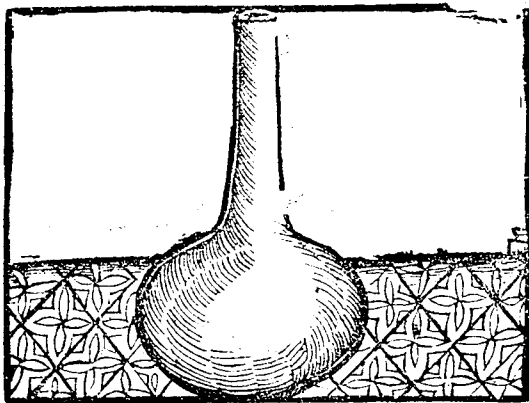
quanto magis carnem humanam adhuc viuentem: & in qua est spiritus vita. Digerit quoque omne indigestibile: et omne digestū per naturam suam educit. Et ideo omnes malos humores et cōplexiones naturę humanę contrarias, a corpore expellit: quū non sit elementū: sed subtilissima substantia ab elementis extracta. Et quoniā ipsa quatuor elementa sunt corruptibilia, oportet ergo habere substantiā incorruptibilem, vel incorruptibili simillimā: & hoc est ipsum quintū esse: in quo potest resolui aurum: & omnis eius vis extrahi. Aurum enim nullam corruptibilitatē patitur ab ipsis quatuor qualitatibus, nisi artificiose: nō autē per naturā. Quis enī vnquē vidit ipsum aurum in aqua putr. fieri: Quis ab igne comburi. Quis ab terra eruginem attrahere: Quis denique cognouit ipsum ab acre posse consumi. Sed hec in omnibus alijs substantijs sunt possibilis. Ideoque cū aurum ipsum quintę essentię apponitur & admiscetur, potabile appellatur. Ideoque magnę scientię est, inuenire modum subtilem, ad resolucendum aurū: et in formam potabilem redigendum: ne forte, quum putares te fecisse aquā vitę, aquā mortis faceres. Hoc ergo aurum potabile debet fieri cum aqua vitę recte et debite, vt decet, rectificata: abstractis quatuor elementis ab ipso vino, in quo latent. Ne etiam facias sanguinem humanum, materiā pessime et fetide olentē: quia ibi vires suas perderet: & attraheret omnē fetorem ex oleo sanguinis humani. Et si nō fieret ex ipsa terra, ex qua lapis philosophorum componitur: non posses resolucere ipsum Solem. Quod autē putares facere aquā igneam: id plane foret absurdum et nociuū videnti: et ideo non curabis, si sit modicum de hac terra: quia quātumuis modicum, maximam habet virtutem. Caveas etiam, ne terrā alienam accipias: sicut faciunt aliqui, qui capiunt calcē: alij vno cineres salicis: alij tartarum adustum: alij denique cineres vitium: sicut iā supra copiose enarrauimus. Et cū hac terra aliena estimant se facturos aquam vitę: quū non sciant se preparare aquā mortis. Sicut ait Geber, esse terrā et medicinā incompatibilem alterius mixtionis: vt iā sepius dixim⁹. Ista enim terra virtutem confert ipsi aque vitę: dum fuerit ita facta, vt supra docuimus. Oportet ergo habere modum sepandi quatuor elementa: vt possis facere verā aquam vitę, vel potius quintā essentiam: in qua potest resolui aurū duplici modo. Primo cum aqua vitę, quę virtutē suam ex lapide philosophorū attrahit. Secundo vno redigendo aurū in puluerem, siue calcinando: vt infra docebitur. Quum

volueris ergo separare quatuor elementa ex ipsa aqua vite, siue ex uino, de quo fit aqua vite: oportet te accipere melius vinum quod habere poteris, in bona & magna quantitate, ponendo in multas cucurbitas: ita ut possit bona quantitas in quamlibet cucurbitam ingredi. Et cum totum vinum fuerit distillatum: pones ipsum a parte & flegma quoque segregatim seruabis. Et vinum distillatum ponatur semper super feces suas: & quum flegma ab ipsa terra tanquam a fecibus suis fuerit extractum: remanet in fundo ipsa terra. Quum ergo egeris terre: que est materia combusta: ut supra dictum est: optime lauetur cum flegmate: ut iam monstratum est: ut nil de substantia combustionem olente remaneat: et per hanc ipsa aqua vite iustificatur. Est etiam alius modus subtilior. Quum ipsum vinum fuerit extractum a fecibus suis: recipiatur flegma, cum hoc quod in distillatorio remansit: a quo vinum distillatum separasti: et in caldari tamdiu ad ignem temperatum coquat, donec in spissitudinem mellis liquefacti deducat. Postea ab igne remoueat, & frigeat, usque in diem sequentem: et videbis lapillum quasi modo in fundo residentem, ita clarum, sicut si esset sal nitrum. Deinde coletur aqua: et oleum supernatans, et ipsum flegma super lapide vel terra predicta fundatur, donec a fecibus suis clarificet. Hoc facto, secundarie bulliatur, et infrigidetur, ut supra. Et hoc fac toties, donec terra ab ipso separetur. Deinde exiccabis ipsam in furno reuerberationis, in vase mundo, quod in superiori parte sit apertum.

Modus separandi. 4. elementa,

Alio modo separandi quatuor elementa.

Et in hac fornace reuerberatoria tamdiu calcinabis, donec in substantiam albissimam niui similem conuertatur. Tamen ante omnia temperabis ignem: ne a nimio calore materia fundatur: quia si hoc fieret: magis alchimie quam medicinae conueniret. Et quum ipsa terra fuerit satis calcinata:

ponatur in vitrum cum collo longo: super qua ponatur vinum supra distillatum: quod debet a suo flegmate esse separatum: et putrefiat in balneo Marie, per duos aut tres dies. Postea per alembicum distilletur: & videbis ipsam terram cum aqua in alembicum ascendere, sicut clarum cristallum. Et in hac aqua potest solui purum aurum, laminatum in

Rectificatio quatuor elementorum.

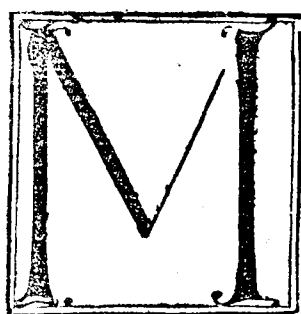
tenuissimas laminas. Melius tamen foret, si essent folia auri: quia facilius resolverentur: & in substantiã potabilem conuerterentur. Fit etiam aurum potabile, separando quodlibet quatuor elementorũ segregatim: & deinde extrahendo quintam essentiã: in qua poteris solvere Solem: & in aurum potabile permutare. Presupponitur tamen, quod aurum sit in tenuissimas bracteas laminatum. Et ita quando spiritus, sicut anima a flegmate suo tanq̃ a corpore abstractus est per alembicum: ipse feces siue terra, que vltimatim in distillatorio remãserunt accipiantur: et quater tantundem de suo flegmate: et imponãtur in balneũ Marię per dies nouẽ, donec bene putrefiant

VIDE FOLIO .XXXV.

Aqua
Solis.

Postea distillentur per alembicũ: et exhibit oleum citrinum. Et quando non poterit plus ascendere in alembicũ, scias tria adhuc in distillatorio remansisse elementa. Videbis enim ipsam aquã siue flegma exire clarũ: acr autem in fundo remanet, sicut oleũ aureum. Postea separetur ignis a terra, accipiẽdo quatuor partes flegmatis: et vnã partẽ terre: et digerat in balneo Marię cũ igne violento: et videbis oleũ rubicundũ: in quo est elementũ ignis et aque. Et ita habebis quatuor qualitates separatas: quas reduces tandẽ in quintã essentiã: ita q̃ terra calcinet in fornace vitrearia per tres hebdomodas: deinde supfundes flegma: et digeres septies: et toties distillabis. Et ita habebis aquã Solis: in qua poteris resolvere Solem subtilissime laminatũ. Et scias, q̃ quãto plus vltra septẽ vices de terra sua, quã etiã diximus lapidẽ philosophorũ, distillaueris: tãto nobilior, prestãtior, virtuosior, et efficacior erit, ad resoluẽdum. Et quũ in hac aqua volueris resolvere Solẽ: habeas folia auri subtilissima: et ponãtur in vitrũ cũ collo longo: et quũ habueris vnã partem de auro, superinfundas tres partes de ipsa aqua vite, que de terra predicta p̃ septẽ vices sit distillata: et ponatur in balneũ Marię, donec resolveretur. Et ita potest fieri aurũ potabile, ad sustentãdã naturã humanã: et oẽs egritudines expellendas: et ad faciẽdum hominẽ reuiuiscere: cũ a quodam medico cẽferetur mori: et ideo omni tẽpore habeas tecũ. Notandũ est etiã, qualem habeat virtutẽ ipse lapis: per quã opatio aque cõpletur: quia spiritus vbi vult spirat. Et ideo quicũq; hanc artẽ ignaris ostendit et manifestat, est maledictus. Qui ṽo doctis et sapiẽtię amatorib; hic lauro est coronãndus: hic cedro dignã locutus. Et multi hanc scientiã quesierũt: sed pauci eã inuenerũt. Quũ ergo habueris quatuor elementa separata

quodlibet singulorū referuabis. Nam quodlibet singularem habet operationem. Et oleum quod ab aqua rubicunda separatū est per elementum ipsius ignis: optime conducit adolefcentibus: et eos in vigore, robore, venustate, et pulchritudine corroborat: nec patitur aliquem sanguinē putrefieri: omnē etiā colerā educit: et flegma omne expellit. Est quoq; maxime generatiuū sanguinis et spermatū. Ideoq; quicūq; voluerit eo vti: sepi⁹ debet flebothomisare: quia alioquin venas penetraret. Et si homo ante trigessimū annū eo vtatur maximope crescit: ita q; omnes mirentur. Valet etiā ad visum recupandū, dum omni die vnā guttam in oculum imittas, p̄ spaciū vnus mensis. Cōducit etiā maximope ad auditū perditum. Elementū autē ignis ē ipsa aqua rubicūda: quę de oleo antecedenti est distillata. Et hoc ad oīa superscripta valet. Et ex senib⁹ facit apparere iuuenes in colore. Debent autē eo vti cū modico aque vite senes: sed iuuenes cū optimo vino. Tollit oēs egritudines, senectutis: et ideo appellatur Elixir vite. Et hoc est maximū secretū in medicina: quod nunquā ab aliquo medicorū tractatū fuit: sed bene ab ipsis philosophis. Quia autē medici de ea retinuerint: ideo arbitror euenisse: q; habet quandā acuitatē: quā de terra siue de lapide philosophorū attraxit: et ideo nō conducit vtentibus: est tamen securius q̄ id quod fit per aquā fortem.

Aeris
virtus.Efficacia
ign.Elixir
vite.

De auro pota. absq; terra v' aq; forti Ca. 35.

MODVS autem faciendi aurū potabile absq; hac acuitate lapidis vel aque fortis, sic est Accipe mel, et guttas guttatim sup marmor funde, addendo et superimponēdo ipsa folia auri, sepius terēdo: sicut si cū auro velis scribere: ita vt nil penit⁹ de auro appareat. Et cū triueris ita ʒ. ij. vel. ij. de auro, sine ita stare p̄ horas vigin-
tiquatuor. Poteris etiā addere de sale cōmuni preparato: sed nō est necessariū, nisi vt citius materia teratur. Quūq; materia ita resederit p̄ dictū spaciū: ponatur in vase argenteū, vel in ciphum largū, supinfundendo de aqua tepida, distillata a melle: vel de aqua fontis distillata: et mel ab ipso auro separabit. Si autē imposueris sal: hoc mō quoq; separabitur. Deinde colabis ipsum sal, superinfundendo aliā aquā distillatā desup: et resideat, vt sup: et solueatur pari modo, vt dictū est. Et cū sal imiscueris, sepi⁹ ita facies q̄ si nullum immiscuisses: donec totū separetur et resoluatur. Deinde iterū supinfundas aquā, forma

G :

De auro pota. absq̄ terra vel aqua forti.

predicatur et imponas in cucurbitā, distillando in balneo Marię: ita ut solū aurū in distillatorio remaneat: et q̄ sal et mel ab ipso separetur. Si ꝑo nō admiscueris sal: eo longius super marmor terendū est. Quando ꝑo totum mel ab auro fuerit distillatū: superimponatur: et iterū distilletur: et hoc facies duabus aut tribus vicib⁹. Ultimo autē, quādo perfecte cognoueris, totū mel ab auro esse separatū, superimponatur de optimo aceto, ita distillato, ut sup̄ docuim⁹: et sit de meliori vino, quod poteris habere: aut qd̄ de vino cocto sit distillatū: et distilletur quatuor vicibus. Quū ꝑo ultimo ipsum acetū distillaueris: ab ipso distillentur tres partes: et quarta pars remaneat in fundo distillatorii. Quia (ut supra dictū ē) distillatio aceti et uini, est cōtraria, vna alteri. In vino enim melior materia primo: in aceto ꝑo ultimo distillatur. Hanc igit̄ quartā partem, q̄ in fundo remāsit, debes fundere super ipsum aurū: et ita quiescat per tres dies: postea distillet̄ insimul. Deinde totidē de aceto distillato superimpones, sicut in primis: sed oportet q̄ sit positū in fimo eq̄no, vel in balneo Marię. In hoc ergo aceto aurū subtilissime soluitur: deinde per distillationē iterū ab auro separetur in balneo Marię. Postea sup̄infundatur flegma de aceto distillato: et iterū ab eo distilletur in balneo Marię: et demū iterū flegma sup̄infunde de flegmate: et distilla iterū. Et hoc fac toties, donec ad numerū septenariū perueners. Postea quū fuerit septies distillatū, inponatur de aqua vite: et iterū p̄ distillationē separetur. Ultimam ꝑo superinfundes aliā aquā vite: que nullum in se habeat flegma: et ab eo pari modo sequestretur: et hoc fiat duob⁹ modis. Et hac forma distillabis subtilissime ab ipso auro mel, acetū, et flegma, vna cū aqua vite: et est optime digestū et p̄paratū, ad soluendum in digestiuo vel circulatorio in ipsa aqua vite, que ē quinta essentia. Quū autē volueris facere aurū potabile, Accipiat̄ de predicto auro resoluto: et sup̄scripta aqua vite sup̄infundatur: cui⁹ duodecim partes a lapidis philosophici una sint distillate. Et ponatur ad circulandū in balneo Marię, per dies quadraginta, uel longius. Et ita resoluet̄ aurū in aquā citrinā. Sed quum oīa ad equū sint iudicāda: habet in se quā dā mordacitatē uel acuitatē ex ipso aceto distillato et quinta essentia, q̄ est distillata p̄ ipsum et de ipso lapide philosophorū. Et p̄ hunc quasi p̄ aquā fortē potest solui aurū: non tamē est ita nociuū, sicut fieret per aquā fortē: licet quidam sint eius opiniōis: ut censēat hominib⁹ sanis nō esse valde vtile. Aliquādo enim videmus aliqua vtilia esse

egrotis, que sanis possunt incommo-
 dāre: et hoc fit propter violentiā
 et infectionē nature infirmi. Sed quū
 ipsum aurum potabile debeat potari
 ab sanis: vt in sanitate pristina conser-
 uentur, nostri recentiores philosophi
 acceperunt predictū aurum ita pulueri-
 zatū, vt iam auditum est: et preparatū
 sit absq; quinta essentia aceti distilla-
 ti, superinfundendo veram et rectificatā
 aquam vite, ab omni flegmate suo se-
 paratā absq; predicto lapide p tres aut
 quatuor vices, iterū semper ab eo dis-
 tillando: ita q; semper in fine distilla-
 tionis quoddam humidum de auro remā-
 sit. Vltimo ꝑ hoc ipsum humidū acceperunt
 in vna parte: et de quinta essentia partes
 duodecim: et posuerūt in cucurbitā,
 sup imponendo alembicum cecū: et cir-
 culando ad minus per dies quadraginta
 in balneo Marię: et habebis quoq; verū
 et iustificatum aurū potabile, ad pseruan-
 dū sanos ab infirmitate, et ad liberan-
 dum egrotos a morbo. Possēt tamē ex
 tali potu aliquod incomodū oriri, ex
 ratione, quā in suprascripto capitulo
 nono allegauim⁹: quia in longinquo tē-
 pore stomachus human⁹ possēt ex hoc
 deaurari: p quā deaurationē possēt
 perdere suā consuetam digestionē: ex
 quo quantum stomacho incomodi possēt
 oriri, quisq; etiā minime medicine gnarus
 facile diiudicare pōt. Qua ex rōne moti,
 poti⁹ comodare q; nocere hominibus
 velim⁹. Et licet a plerisq; huius sciētię
 peritioribus possim infectari, q; tantā
 sciētiā omnibus in vulgus ppararē.
 Hoc eo factū eē eisdem respōdemus: vt
 omnib⁹ eque pdesse velim⁹: quū dicat
 Salamon, absconditā sapiētiā et abscon-
 ditū thesaurum nihil pdesse. Ideoq;
 verissimā viam faciendi aurū potabile
 pro ingenio capacitate docebimus: q;
 mediūssidi⁹ nō sit bene decens, tā-
 tum thesaurū referare: tamē id magis
 pro doctis et bonarū artium amatorib⁹,
 q; p ignarū editū est. Ideoq; velim
 oēs pꝑari, ad q; hoc opusculum nostrū
 peruenire: vt si quid secretioris (quod
 indoctis pparare nec phas nec equū
 est) dixerim, q; forsītā dicendū foret:
 q; animo cōsulant. Nā quū diu noctuq;
 hoc Ciceronianū mihi obuersaretur,
 nō nobis solum natos eē: sed e: partē
 de nobis sibi vendicare: et partē
 amici. Quūq; sapiētissim⁹ Salomon
 dicat. Abscondita sapiētia re. Statim
 igit hunc librū: vt et patrię et parētib⁹
 meis honori et vtilitati foret: in lucē
 edere voluim⁹. Licet enī p indoct⁹
 q; ac pro doct⁹ ediderim⁹: nō tamē
 abs re id factū eē quilibet inuidus
 sciat: quū summ⁹ omnium creaturarū
 genitor atq; pꝑ equo lumine solari,
 et probos et improbos vīsitet. Maledict⁹
 enī ē q; pꝑriā vtilitatē, reipublice
 cōmodo

Præcipui modi faciendi aurū potabile

preponit. Et quæ ab imperitis possit floccipēdis: scio tamen nonnullos doctiorū meam parua operam vsq; in celum elaturos. Ideoq; verissimū aurū potabile te docebo: cui meæ opinioni nullus nostratium philosophorū refragari potest: dū rationes naturales hinc infra positas perspexerit. Scio enim aliū inter alchymistas, et aliū inter medicos esse sermonē. Sed quū certū pro incerto: proficiū pro nociuo sit eligendū: ideoq; ipsis adherēbo medicis: quū Marsilius ficinus dicat, nullum vnquā antiquorū philosophorū sequutum fuisse viā hanc faciēdi aurū potabile: quā nostrates philosophi nunc sectantur. Quis enim dubitet de Sole, quē in aqua forti resoluūt: qui dubitat de mercurio, cū quo amalgamant (vt eorū vtar vocabilis) quin nō sint nociua: Nemo hercule nemo: nisi talpa foret cecior. Licet nō inficer, ea posse ingredi in aurū potabile, pro egrotis, sicut sunt leprosi, venenū enim veneno pellendū est: Sed mediūffidius nō consuluerim eisdē vt quū maxime (vt quilibet etiā mediocriter doctus cōiecturari potest) sint corrosiua. Simile est de hoc quod per acetū distillatum: vel quod p lapidem resoluitur. Non tñ est adeo nociuū, sicut hoc quod per aquam fortē dissoluitur: tamē habet quiddā vehemētis acuitatē quā ipsa quinta essentia a lapide suscepit. Si ʒo hęc ratio min⁹ sufficiens videretur quibusdā: vltius potest probari p dictū Galieni: q dicit naturalē substantiā alicuius vehemētioris motus eē incōpatibilem. Cui et Aristoteles astipulat. Quod ita est intelligendū, hoc aurum potabile, de quo sup fecimus mentionē, nō posse fieri, nisi p superfluā naturā igneā ipsius quintę essentię: quę quidē natura ignea, quū vltra suū debitum terminū sit sublimata, soluit Solem citissime. Ideo mea opinione talis superflua igneitas magis incōmodat humanę naturę, q̄ prodest. Et hinc nō abs ratione iueniēdus est alius modus subtilior, per quē aurū in substantiā potabilem possim⁹ redigere. Deinde si forsitā necessariū foret: superscriptū aurum potabile possit adiūgi huic: si aliq̄ infirmitas hoc exigeret, inquātū sit necessariū egrotō: tamē semp adiungendū est de auro potabili ex cordialibus, sicut lapidibus, aut margaritis, et ceteris eiusdē generis: licet non dicat aurū potabile: quū nullū aurū in eius cōpositionē ingrediat: possit tñ ita nuncupari, ob excellentissimā eius virtutē, et celerrimā operationē. Interdū tñ hoc solo vti licet. Aliqñ ʒo mixto cū alio: quū volueris celerrime opari ad penetrādū: quia aliud nō habet talē virtutē. Interdū etiā ipsum cordiale in vsu habere possim⁹, admiscēdo de alio: sicut egrotāt infirmitas postulat. Et hęc ē forma vtedi auro

potabili. Anteq; aut ad ipsius cōpositionē perueniā: probabo an sit possibile, vel nō. Primū ergo, et ante oīa philosophi probāt et collaudant ipsum aurū, ea ex causa: q; inter oīa metalla est nature tēperatę: assimilaturq; Soli propter eximiū suū nitore et colorē. Appropriatur etiā Ioui, propter tēperiē. Ideoq; calorē naturalem cū frigiditate mirabiliter potest temperare et moderari, et humores ipsos cōseruare ab interitu et corruptiōe: ideoq; virtutē Solis et Iouis illi attribuim⁹: quorum est officiū, attribuere spiritū vitalem mēbris interioribus. Hinc philosophi ipsi probāt, nullam rē esse aptiorē ad vitā humanam aliquātulum a corruptiōe cōseruandā: q; substantiam subtilissimam et durissimā quasi incorruptibilē: que ad interiora penetrat mēbra. Hinc ipsum aurū subtilissime laminatū, et cū speciebus cordialibus admixtū, in puluerē ē redigendū. Propterea dicit Iōānes de rupe scissa nos oportere habere cōsiderationē ad opandū, possibilis et impossibilia subterfugere. Videm⁹ enī plura mirabilia de calibe, plumbo, ferro, et stagno, et argēto, quin existimen⁹ maiore esse efficaciam in p̄iofiori, sicut est ipsum aurū. Videm⁹ etenī (teste Auicēna) aquā ipsam, in qua cādens extinguit calibs, fluxū ventris restringere: et intestina cōgregata quasi simul connectere. Quod et in ipso ferro videre licet. Quāto ergo magis hoc credendū ē de ipso auro: in q; nullū ē corruptibile de quatuor elemētis: sicut in ferro, et calibe, et ceteris. Si enī ipse calibs virturē habet cōstringendi, et quasi colligādi ipsa viscera et intestina insimul: nōne videtur hoc in auro possibilis: quū sit purius, defecatus, incorruptibilisq; ipso calibe. Secundo etiam potest probari ex ratione euidenti et experientia: quum ipsum plumbum sepius funditur in aquam, in qua lamina auri, vel calbis, vel ferri sit extincta: videmus ipsum indurescere. Et hinc possumus apertō cognoscere, ipsam aquam abstraxisse vim a materia, que in ipsa sit extincta. Econtrario etiam per quottidianū vsū experimur, q; si fundatur plumbum in aliquam aquam: et deinde in eadem extinguitur ferrum, vel calibs, vel aurū: manifestissimum est, ipsum mollescere ex aqua, que a plumbo vim extraxit: quam molliciem non habet ex ipsa natura. Itaq; sicut hoc de ferro et plumbo ex vsū quottidiano compertum est: sic etiā illud de auro. Et hic est verus modus apud philosophos naturales de auro potabili: sicut Marsilius Ficinus dicit. Non tamen q; corporea eius substantia bibatur: sed ipsa virtus efficaciq; ex ipso per modum subtilissimum extracta. Quoniam omnino falsum est credere, ipsam materiā auri ingredi humani

de tripli
civitali.
1. ca. 10.
Et li. ii.
capit. 10

De auro pota: cū speciebus aromaticis.

corporis compositionē: sicut pulcherrime probat præallegatus Ficus. Vel etiā q̄ corpori humano assimiletur: vel quod in substantiā potabilem cōuertatur. Oporteret enim ipsam primo in sanguinē trāsmutare: post hoc in carnē: quod est impossibile propter suā durtiē. Et ideo sciendum est: q̄ in q̄ pluribus rebus auri virtus humanū corpus cōfortat & sustentat: quę quidē substantia materialis non ingreditur compositionē. Nam sicut ipse magnes per suū nitorem, per quem aurū ingreditur, id ad se attrahit: sic etiā ipsum aurum per suū eximium candorē, virtutem infundit aque, in qua extinguitur: per quā humanum corpus mirabiliter cōfortatur. Ideoq̄ qui aurū ita conuertunt in substantiā potabilem, per aquam fortē: vel (sicut supra diximus) per acetū distillatum: magis virtutem suam corrumpunt quā eam ex ipso extrahere estiment, q̄ nobilitant.

De auro pota, cū speciebus aromaticis Ca. 16
S I AVTEM velis facere aurū potabile cū speciebus simplicibus: quarū aliquę educunt sup̄fluam humiditatē: aliquę v̄o confortant mēbra nobiliora. Ideoq̄ tali auro potabili vtendum est cū iusto et vero regimine et dieta, vigilandi, dormiendi, edendi, bibendi, replendi, euacuandi. Et hoc fit ita. Recipe optimi vini quod habere poteris libras triginta et duas: et ponā in caldare balnei Marię: et tantundē distilletur, vt ad vnū cantarū redigā.

VIDE FOLIO .XV.

Deinde accipe aliud vinum: & pari modo distillabis. Et hoc fac toties, donec habeas triginta duas lib. vini distillati. Postea accipies omne vinum distillatum: & ponatur iterum in caldare: et distilletur totiens, vsq̄ ad consumptionem medietatis. Deinde ponatur in cucurbitam: et distilletur tamdiu, quoad omnis substantia aquea recesserit. Postea distilletur in balneo Marię quatuor vicibus: & addantur post distillationem hę species. Ligni aloes crudi: cardomomi: cubeborum recentium ana .ʒ. i. Cinnamomi: nucis muscatę: macis: zinziberis albi: macropiperis: granorum paradisi: sandali vtriusq̄ añ. ʒ. iiij. Hęc oīa subtilissime puluerisent: et in vitrū imponantur, sup̄infundēdo vinū distillatū: optimeq̄ vitrū claudēdo ponatur in balneū Marię p̄ dies octo, sup̄ponēdo alembicū: et distillet igne lento,

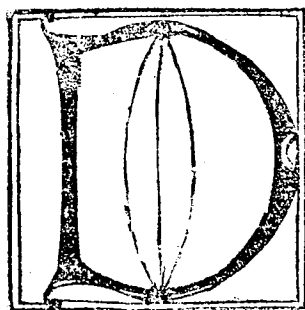
Deinde ponatur in cucurbitā cum collo longo. Postea addātur auri puri foliati. ʒ. ij. gariofilatę: ambre bonę ana. ʒ. i. Hęc itentidē puluerisuntur: & quum in cucurbitam posita fuerint, claudatur & ponatur in caldare, in balneū Marię per dies quadraginta et duos in continuo calore. Postea exaltetur ignis vsq; ad quartū gradū per spacium vnus horę: et exhibit aqua ī colore auri. Et hęc aqua referuetur separatim: quia est ipsum aurū potabile. Deinde accipe libras q̄tuor de ipsa quinta essentia: et addantur auri puri: margaritarū: ambre bonę: musci: amomi: anisi: cardomomi maioris: zinziberis: cinamomi: zedoarię: macis: nucis muscatę: gariofilorū: croci orientalis: cubebārū: ligni aloes: turbith mundi albi, elecci, et bene gummosi: agarici albi: quinq; mirabolanorū: foliorū sene ana. ʒ. i. rauedfeni. ʒ. ij. et semis: aloes succocitrini. ʒ. ij. Hęc oīa simul contrita, ponātur in balneū Marię per vnū mensem integrū. Et quādo volueris conseruari aliquē

in sanitate, dabis ei in potu de prima aqua distillata. ʒ. i. Si v̄o homini malefano et egroto, ad liberandū de infirmitate dabis ei de aqua prima ʒ. i. et de aqua secūda ʒ. ij. Si v̄o egritudo esset valde intensa: poterit ei dare de prima aqua ʒ. ij. et de aqua secūda. ʒ. i. ʒ. i. Et in hoc recepto est secretū secretorum, ad naturam humanam sustentandam vsq; ad terminum nobis a deo prescriptū. Et ideo dicit Auicenna. Recipe de lacia nigra: cōtundat in mortario lapideo: et succus quē expresseris, distilletur in balneo Marię per alembicū. Pari modo fiat de buglossa. Postea de q̄libet aqua cape. ʒ. ʒ. addantur auri puri finissimi foliati grana. ij. bibatur sobrie tribus diebus cōtinuis: corpore tū prius purgato. Valet etiam aurum predictū contra lepram, dum bibatur omni die. ʒ. i. primi: et secūdi. ʒ. ij. cū aque caponis veteris distillatę. ʒ. ʒ. Lullius v̄o dicit, id debere bibi cū tali iuleb. Recipe Syru. agreste. Syru. acetosi simplicis ana. ʒ. ʒ. aque buglossę. ʒ. i. aque cicoreę. ʒ. ij. fiat iuleb, et detur leproso cū auro predicto. Ioānes v̄o de rupe scissa ait: q; si hoc aurū potabile sumatur cum aque celidonię. ʒ. ij. q; maxime cōfert ad omnes egritudines: principaliter ad febres ethicas et hydropicas. Et nota, q; si adolescens vtatur hoc auro, ad min⁹ duabus vicibus in anno debet phlebothomifare. Senex v̄o potest omni die sumere guttā vnā cū guttis quinq; quintę essentię, stomacho adhuc ieiuno: et per horam integrā post sumptionem ieiunet: quia mirabiliter caniciem expellit. Confortat etiam cor, & cerebrum, & omnia alia membra principalia.

p sanis

ad febr.
eticas et
idropi-
cas.

De auro pota. ex floribus cordialibus.

De auro pota. ex florib⁹ cordialib⁹. Ca. 17.

ESTINAVERAMVS, nihil ultra de auro potabili scribere. Sed verus amor, quem erga cēs studiosos habeo, quos scio eē avidos, meliora et vtiliora legēdi q̄ hacten⁹ scripta sunt. Ideoq; ne longis verborū anfractibus, eorū aures tenerrimas obtundam⁹: ipsum verū aurū potabile edocebim⁹: quod quidē nullus vnquā philosophorū, quantumuis peritus, improbare potest: dicēdo q̄ vllō mō sit cōtrariū naturę humane: q̄ potest dari homini in supextensa et maxima egritudine. Et maxime approbat̄ ab Arnolde de villa nova: et a dicto Marsilio ficino. Et licet nō magnis egeat ex pensis: nō tamē ideo floccipendendū est. Et hoc fit ita. Recipe buglossam cū florib⁹, radice, herba, et omni substātia in die claro: dum tamē precedēti nocte nulla fuerit pluuia Luna ipsa crescēte, in bono aspectu Iouis et Veneris: cōteratur cū omni substātia: et digeratur in fimo eqno per dies octo. Postea distilletur p̄ tres aut q̄tuor vices: semper distillatā materiā super feces suas fundendo. Postea digerat̄ iterū in balneo Marię per dies quatuor vel quinque. Pari mō capias quoq; boraginē cū omni substātia tēpore et lunationib⁹: sicut de buglossa est dictū: semper feces ipsas puluerisando post distillationē: et materiā distillatā sup̄ ipsas fundēdo. Et identidē fiat de celidonia et melissa. Et quū ab omnibus habueris aquā distillatā, forma et mō predictis: misceātur insimul p̄ partes equales: et ponātur in vitrū cū collo longo, ipsum sistēdo ad solē. Et hęc aque optiē reseruētur, donec volueris eisdem vti. Quū volueris ergo facere aurū potabile, recipe de aquis predictis insimul mixtis librā vnā: ponātur in vas terreū, ab int⁹ vitreatū: et recipere laminā auri puri, nō sophisticati in pōdere. $\frac{3}{4}$. xvi. vel plus, aut sicut habere poteris. Sed quāto plus, tāto meli⁹. Et predicta lamina calefiat ad ignē, donec cādescat: postea extinguat̄ in aqs predictis toties, donec quarta ipsarū pars sit cōsumpta. Et ita sentit Marsilius ficin⁹. Postea optiē coletur p̄ pannū linteū mundissimū: et iponāt̄ in vitrū optiē clausum. Dehinc accipe margaritarū puluerisatā $\frac{3}{4}$. iij. super q̄bus fundātur aque vite ex vino rubeo quater distillatę $\frac{3}{4}$. vi. ponātur in vitrū bene clausū: et ponatur in balneo Marię p̄ horas viginti quatuor: et quū fuerit distillatū, segregatū quoq; custodies. Et quūcūq; volueris infirmo opitulari: qui a medicis sit mortu ad iudicat⁹

Accipies de aqua, in qua lamina auri fuerit extincta. $\frac{2}{7}$. ℥. et de aqua vite cū margaritis .s. i. et insimul misceantur, dando omni vice egrotanti: et sex horis elapsis totidem: totidēq; duodecim horis elapsis. Si autem nimium calefaceret egrosantē, dabitur ei cum Syrupo violati .s. i. possit etiam capi de quinta essentia ex vino rubeo tali, ut supra docuimus, vsq; ad $\frac{2}{7}$. i. ℥. in qua debet imponi auri puri folia, nō trita vel puluerisati. s. i. et quinta essentia virtutē et colorē auri ad se trahet. Et hęc folia auri ita remaneāt cū quita essentia. Et quando infirmo de aquis predictis dederis: de hac essentia impones tres vel quatuor guttas. Vult etiam Marsilius, q̄ licet lamina auri in aquis predictis sit multoties extincta: nihilomin⁹ tamē debere poni in ipsis auri folia. Ideoq; loco istorū foliorum auri, accipies quintā essentiā quę iā vim ab auro suscepit. Et ita habes verissimū aurum potabile: qđ est melius et p̄ciosius, q̄ si expēderes mille ducatos in exquirēdo vtilius et magis sumptuosum. Habet autē virtutē confortandi cor: et omnes humores supuacuos consumit: optimū sanguinē generat: et omne malum expellit: iuuentutē conseruat mirabiliter: urinā prouocat: morbū caducum curat et maniacos: leprosos etiā nutrit. Sed caue, ne aurum alchimistarum immisceas: quia magis noceret q̄ prodesset, ut ait Arnoldus, propter venenosas substantias, quę in eius compositionem ingrediuntur.

De auro potabili ex. q.e. p lapidem Cap.:8

I VLS facere aurū potabile alio modo, Recipe de quinta essentia distillata per predictū lapidem philosophorū: in qua imponantur folia auri: et ita soluatur in dicta quinta essentia: ita q̄ ex auro fiat quoddam liquidū potabile

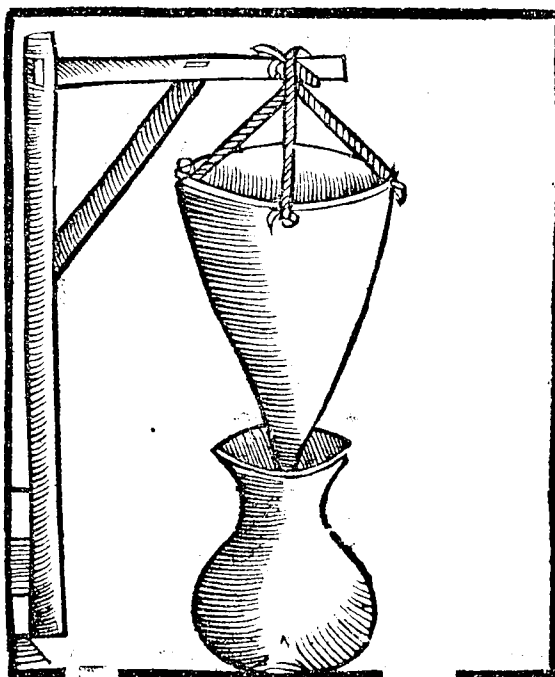
Et hęc est mirabilis opatiōis ad vitā sustētandā: et omnes morbos expellendos: et ad hominē semimortuū resuscillandū: et ad pristnā sanitatē reducendū: et eo p̄fectior erit, si imponas duas ptes de q.e. mellis, ita extracta ut supra docuimus. Ponatur in vitrū circulatoriū: ita q̄ de aq̄ vite predicta sit libravna: et de quinta essentia mellis. $\frac{2}{7}$. x. foliorū auri. s. iij. ipsum circulatoriū optiē claudēdo in parte superiori: et luteē cū cera tali, ut sup̄ docuim⁹. Deinde ponatur in balneū Marię p̄ quatuor aut quinque mēses: quia quāto plus circulatur: tāto melior efficit substantia: et tāto etiā plus ipsum aurum soluitur: et cum materia alia incorporentur. Si v̄o non possis habere folia: auri: accipies tres aut quatuor ducatos, et malleabis subtilissimē: sicut fit ab aurifabris

Varię vię affinādi Solem: et Cemēta.

quando volunt deaurare: sed tamen nihil est melius q̄ folia auri, si possunt haberi de bono auro ducatorum. Si v̄o non: et q̄ etiam Modus nolles aurum ita malleare: hoc modo poteris ipsum in puluerem res aurum digere. Recipe de auro meliori quod habere poteris: vel accipe aurū affinādi florenorum: affinetur & cementetur ita. Recipe auri partē vnam: an Cementi thimonij partes duas: parū de tartaro: fundat̄ in simul in tigillo, doctum. nec totā materia sit liquida. Postea fundat̄ in fusoriū tale

Et semper agitetur. deinde sinas modicū infrigescere: et iuenies ipsum aurum in acie fusorij: et sup hoc est ipsum anthimonium separatū. Et hic est optimus modus affinandi aurū. Et cum fuerint omnia infrigidata: rūpa iur in acie aurū ipsum ab alia materia: & si non fuisset satis affinatum: iterū cum anthimonio fundatur: et fiat sicut in prima vice. Poteris etiam affinare Solem per tale cementū. Recipe vitrioli romani: vel loco eius cape salis nitri rubificati: salis amoniaci: viridis eris: boli armeni: pulueris laterum coctilium bene adustorum ana. $\frac{2}{7}$. .i.

ali^o modus affinādi solem,

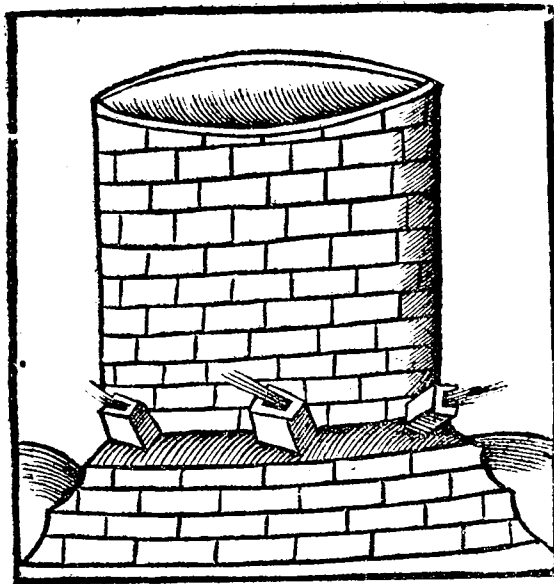

Omnia hęc optime pulueriscentur: et fiat pasta cū vrina humana: & fiat stratum super stratum in quodam tigillo: ita vt in fundo eius sit stratū de dicta pasta: et aliud stratum desuper de florenis: et iterum stratum de pasta: & aliud de florenis: semper ita procedendo, donec torum aurū imposueris: & in supremitate tigilli fiat stratū de pasta: supra quo fiat aliud de calce viua. Et scito, q̄ nullus florenus debet attingere aliū. Et quū omnia fuerint ita imposita: fiat super tigillum cooperculum, quod in medio habeat foramen cū acu factum: et optime claudat̄ tigillū vndiq̄ cū luto facto ex crinibus. Quo facto, fiat ignis de carbonibus, in longitudine palmę vnus remotus vndiq̄ a tigillo, per horā integrā. Qua elapsa, fiat ignis parū propinquior p

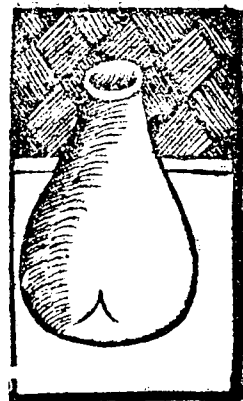
aliam horam: qua quidem effluxa iterum parū appropinquetur p
 aliam horam, vt ipsum tigillum attingat. Vltimo ꝑo fiat alius ignis
 super tigillum, vndiqꝫ ipsum attingens: & duret quoꝫ p horam in
 regram. Hora ꝑo vltima preterlapsa, sinas frigescere tigillum: & ip
 sum frangendo, inuenies aurū depuratum vsqꝫ ad extremū punctū
 vbi nihil remansit ꝑ materia purissima. Et ita poteris affinare aurū
 vsqꝫ ad vigintiquatuor gradus siue charatos. Potest etiā cementari **Alius**
 per cementum regale viginti et quatuor horis, recipiendo salis cōmu **modus**
 nis preparati partes duas: et pulueris laterū coctilium partem vnā: **affinādi**
 fiat pasta: & incorporetur cū vrina humana. Vel si velis, poteris etiā **solem p**
 affinare Solem per tale cementū, recipe salis cōis bene preparati. $\frac{2}{7}$. **cemen**
 pulueris laterum coctiliū. $\frac{2}{7}$. $\frac{1}{3}$. vitreoli rubei. $\frac{2}{7}$. $\frac{1}{3}$. mercurij sublimati **tum.**
 $\frac{3}{7}$. $\frac{1}{6}$. pulueris entur omnia subtilissime: fiat pasta cū vrina humana.
 Postea fac stratum sup stratum, sicut in primo cemento est enarratū
 Deinde fundatur aurū: et superinfundatur salis amoniaci. $\frac{3}{7}$. $\frac{1}{6}$. mercu
 rij sublimati. $\frac{3}{7}$. $\frac{1}{3}$. ponantur de modico ad modicū in tigillum, vbi
 est aurum fufum. Est etiam aliud cementum: quod fit hoc modo. **Aliud**
 Recipe salis amoniaci. $\frac{2}{7}$. $\frac{1}{6}$. viridis eris. $\frac{2}{7}$. $\frac{1}{6}$. vitreoli bene calcinati. **cemētū.**
 $\frac{3}{7}$. $\frac{1}{6}$. fiat puluis siccus, cū quo fiat stratum super stratum. & hoc vlti
 mo modo, quando affinas aurū: de quatuor partibus vnus floreni,
 non remanebunt nisi tres partes. Si autem cupis Solem vel Lunam
 ab anthimonio separare & affinare: addatur parum de tartare: & ip
 sum anthimoniū non poterit attingere Solem vel Lunam. Luna au
 tem tunc debet admisceri cum Venere. Est autē modus faciendi pul
 uerē ex ipso Sole talis. Recipiantur ducati vel floreni preparati supra **Modus**
 dictis modis: & ponantur ad ignem, donec candescant: deinde malle **Solem**
 entur, quantū poteris subtilissime, sicut fit ad deaurandum: postea **pulueris**
 scindantur frustillatim in minimas bracteas: & pro vna parte auri, **fandi.**
 addes mercurij partes sex: inponantur ita simul ad ignem: et calefiant,
 donec videbis ipsum mercuriū fumescere: & aurum sit in alio tigil
 lo: et calefiat, pari modo, sicut fecisti de mercurio: deinde fundatur su
 per mercuriū fumescentem: et cum bacillo tam diu agitetur, donec to
 rum erit fufum: deinde iterū concutiatur, donec frigescat. Post hoc
 ponatur insimul in coriū album: sicut fit apud aurifabros: & opti
 meligeretur: & exprimat, vt totus mercurius egrediatur ex ipso corio.
 Reliquum ꝑo ponatur in tigillo ad ignem, donec mercurius fumet:
 deinde ponatur sup marmor, & sepius teratur. Iterūꝫ in tigillum

Modus puluerisandi Solem.

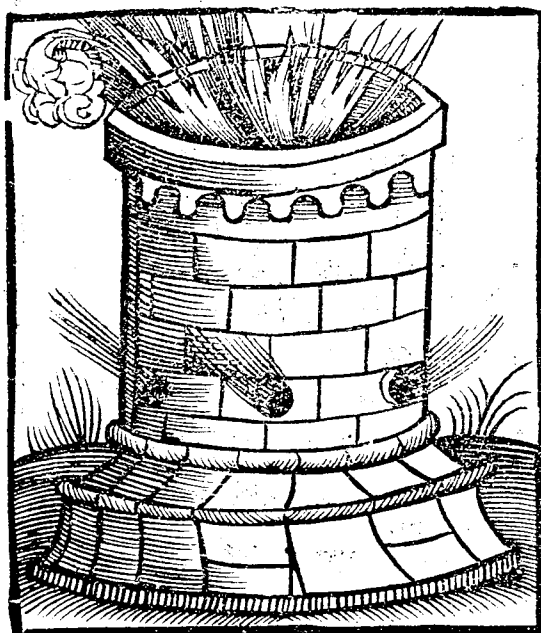
mittatur, donec fumus ex mercurio egrediatur: deinde iterū teratur. Et hoc fiat ita sepius terendo & celefaciendo, donec omnis fum⁹ in mercurio cesset: et aurū in puluerem subtilissimum sit redactū. Dein de ponatur in furnum calcinationis, faciendo flammā ignis cum ligno siccō, et nō cū carbonib⁹. Et hic ignis duret quatuor vel quinque horis: et ita calcinetur, donec videris Solem a mercurio depuratum et mundificatū: et tunc habebis aurū tuum optime preparatū

Lauetur deinde aurum duabus aut tribus vicibus cum aqua vite: & bene insimul misceatur cū culmo pennæ integro: deinde colabis aquā vite, superinfundendo recentē: & hoc fiat tripliciter aut quatuor vicibus. Deinde exiccabis ipsum Solem super paruo igne prunarū. Postea imponatur in circulatoriū supra positum cū ipsa quinta essentia vini. Alius est modus puluerisandi Solem. Fac fieri instrumentum de cupro vel ferro in forma cucurbitę hęc modo

Et habeat collum strictum, habentē in orificio crucem ex filo ferreo factam, in amplitudine vnus forme ducati vel floreni: ita q̄ non possit cadere intro. Et oportet q̄ ducatus vel florenus attingat orificium cucurbitę ab omni parte. Hoc ergo instrumentū calefiat: et in fundo ipsius fiat stratū de plumbo liquido, in spissitudine vnus digiti: super quo fiat aliud de tartaro. Et ita semper facies, donec cucurbita sit tota plena. Postea superimponatur ducatus vel floren⁹, et ponatur super crucem, locando in furnū talem

Ita q̄ plumbū sit semper liquidum. Et quando aurū fuerit aliquantisper in vno latere: super aliud vertatur: et hoc modo fiet obediēs ad faciendum puluerem Solarē. Postea calcinetur in furno reuerberationis: vt iam dictū est. Et hoc modo poteris facere de quatuor aut quinque florenis alijsq̄ monetis argenteis.

¶ De auro potabili cū melle

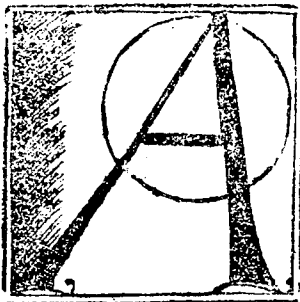
Cap. 29.

RECIPE salis gemmę bene preparati: mellis optimi, a fauo absq̄ igne extracti: vt supra diximus: aque vitę rectificatę ana, partes equales: distillentur omnia insimul per tres vices. Postea accipe de

H₂

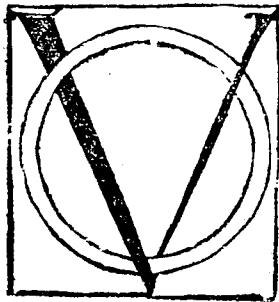
De auro potabili epi cuiusdā Treuerēsi.

hac materia distillata libram vnam: foliorū auri finissimi quantum volueris: & pone in cucurbitam: ipsam ponendo super cineres. Postea adde reubarbari electi: ligni aloes bene triti: reupontici: ossis de corde cerui: musci Alexandrini recētis: ambreg bongāñ. ʒ. i. omnia insimul misceantur: & octo diebus elapsis distilla per filtrū: et habebis optimum autum potabile, ad multas egritudines cōducens: & corpus humanum mirabiliter restaurans.

¶ De auro potabili ex solo auro et aqua vite. Caput. 30.

ACCIPE auri finissimi. ʒ. iij. malleetur subtilissime: et scindatur in bracteas minutissimas. Postea accipe mercurij abluti. ʒ. i. ʒ. fiat amalgama: postea ponatur sup marmor, addendo totidē de sulphure viuo: & bene insimul terantur: deinde ponātur in tigillo super carbones: & sinas ibidem, donec totū sulphur fuerit combustum: postea ponatur in cinericiū. Et iterū deinde pone in tigillo ad ignē, donec ipsum tigillum rubescat. Post hoc amoue tigillum: & inuenies Solem in puluerem subtilissimū, coloris crocei calcinatum. Postea ponatur in furnum reuerberationis: & aurū tuum erit optimepre paratū. Lauetur deinde cum aqua vite simplici: & exiccetur. Et de hoc puluere capias quantum volueris: superfundatur de aqua vite rectificata totidem: vt ultra aurū emineat tribus vel quatuor digitis. Mittatur deinde in circulatoriū: et imponatur in balneū Marię, cū suis lapillis in medietate ponderis auri: et circulet, vt decet: et ipsum aurū liquefcat, & resoluetur in aquā coloris citrini vel crocei: vt etiā tingat capillos humanos. Et ita habes etiam verū aurum potabile.

¶ De auro potabili cuiusdam Treuerensis episcopi. Caput. 31.

VNVS insignis episcopus Treuerēsis faciebat aurum potabile hoc modo. Quando distillaues ipsam aquā vite: & in fundo distillatoriij ipsum flegma sicut materia tenax resederit, accipe aquā vite duabus vicibus in balneo Marię distillatā, fundendo super hanc materiā nigra, dum fuerit infrigidata: et ita per diē et noctē remaneat. Postea ab hac materia aqua vite iterū abstrahat per distillationē lento igne, donec

ad materiam ipsam perueneris: & fiat tepida, si uolueris vitru referuare integrum. Deinde fundatur aqua fontis super ipsa materia nigra, in altitudine sex digitoru: et ita per tres aut quatuor dies quiescat. Post hoc lauabis ipsam cu alia aqua fontis: & inuenies substantiam siue materiam in fundo, sicut si esset arena: & est ipsa terra: qua lento igne exiccabis. Quu autem fuerit sicca, fundatur super ea de aqua uite rectificata in altitudine quatuor digitorum: et sinas ita pmanere in balneo Marie per horas viginti et quatuor, claudendo orificium vitri cum alio vitro: & lutando cu cera tali: ut supra dictum est. Post hoc ipsa aqua uite iteru abstrahatur: & hoc facies sepius. Quia quanto sepius superfuderis: & iterum per distillatione abstraxeris: tanto melius. Et quando ipsa terra fuerit exiccata: ponatur cucurbita ad arenam: sepeliendo ipsam cucurbita in ea usq; ad collum: & abstrahatur igne forti toties, donec nullum fumum in alembico conspexeris, non amouendo ipsum receptaculum. Quia oportet q; aqua uite et spiritus siue fumus ille simul imisceantur: et ita habebis duo elementa: scilicet ignem, et aerem. Post hoc accipiatur terra: et optime super marmore teratur et ponatur in cucurbita, superinfundendo de aqua uite rectificata, in altitudine trium aut quatuor digitoru: & impone in balneum Marie per diem et nocte, donec soluatur. Et quu fuerit soluta, frige fiat: deinde abstrahatur iteru, et exiccetur ipsa terra ad Solem: que cu exiccata fuerit, debet poni in crucibulum: lutando ipsum optime cum luto sapientie: & calcinetur in furno reuerberationis, p horas quatuor. Deinde frige fiat: & iterum super marmore teratur: & in cucurbitam ponatur, superfundendo de aqua uite rectificata: & ponatur in balneo Marie ad soluendum. Deinde iteru abstrahatur aqua uite: & terra iterum calcinetur per horas quatuor, dum fuerit sicca. Vel etiam potest ita comburi, ut candescat: deinde iterum soluatur in balneo Marie cu aqua uite. Et toties solues et calcinabis, donec non poteris vltra calcinare vel soluere: et hoc fit comuniter in septem vicibus, dum magister recte operetur. Dum autem uolueris cognoscere, quando ipsa terra non soluitur vltterius, accipiatur parum de ea terra, & exiccetur ad aerem: & de aqua sua superinfunde tres vel quatuor guttas: si soluitur, signum est, ipsam adhuc non esse satis preparatam. Ideoq; oportet ipsam iterum soluere in balneo Marie: deinde calcinare, donec verum poteris habere iudicium, ipsam non posse plus solui. Vltimo yo debet exicari: & calcinari: et frigefieri:

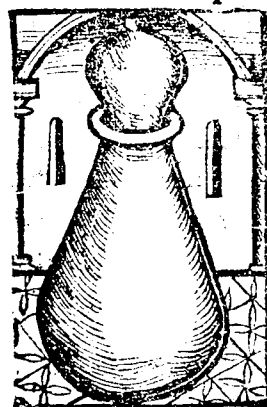
De auro potabili epi cuiusdam Treueren.

& tunc est pro se sola: et ignis, et aer ab ipsa sunt separata. Deinde fumantur omnes ille aque, cum quibus soluisti terram predictam: debent poni in simul in cucurbitam, vna cum ipsa terra, ponendo in simul in balneum Marie: & addendo de ipsa quinta essentia: & abstrahatur usque ad medietatem cum igne lento: et anteponatur aliud receptorium. Deinde ignis augmentetur, donec omnis humor & materia flegmatica ab ipsa separetur. Quo facto, magis crescat ignis ad expellendum ipsos spiritus, donec videris paruas pustulas in alembico apparentes penitus transisse. deinde iterum calcinetur, et solvatur, sicut superius fecisti. Et hoc debet fieri septies: & toties semper terra solvatur, & calcinetur. Deinde teratur iterum super marmore: & ponatur in pellicanum ad circulandum in cineribus, & soluendum per dies octo & videbis materiam ipsam coagulari. Si vero non haberes pellicanum: debet poni in hoc circulatorium

Quum videris materiam esse ita coagulata: debet iterum solui in balneo Marie: et deinde iterum coaguletur in cineribus. Et hoc fiat toties, donec creat materia sicut oleum: et est ipsa quinta essentia. Si vero non haberes pellicanum vel circulatorium: accipiantur due cucurbitae vnius magnitudines: vna super aliam imponendo quum fuerint in orificio ambæ optime pollite & adaequate. In quibus imponatur ipsa terra calcinata: et tantum admisceatur de aqua ipsius, donec ad spissitudinem sinapis reducatur: & fiat canale ferreum in circuitu coniunctionis ipsarum cucurbitarum, ipsas lutando circa canale cum cera tali, ut supra dictum est: et ita fit quasi alembicus cecus hoc modo

Deinde ponatur ad circulandum in balneo Marie. Postea distilletur per alembicum cum igne bono, donec materia sicca in fundo remaneat: et aqua que ab ipsa est distillata, reseruetur. De

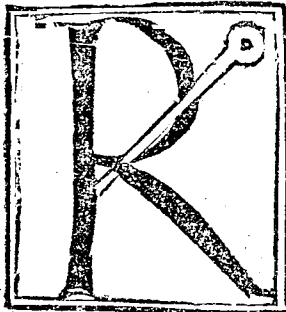
inde superinfundatur alia aqua: quam in prima circulatione ab ea colasti, super ipsam materiam: circuletur per dies octo: iterum distilletur: & hoc de octo in octo diebus semper facies: donec aquę omnes imbibantur. Et hoc facto, omnes aquę colligantur in vnum vas: & superfundatur de aqua vite rectificata: & ipsa materia calcinetur prius per horas quatuor in furno reuerberationis, donec fiat candida: semper ipsam ponderando prius: vt scias, quantum augmentetur. Quo facto, ipsam rursus cum aquis suis in circulatorium pones, super imponendo alembicum cecum: ipsas lutando: vt supra. deinde mittatur ad circulandum in balneo per menses duos, vel vltra, sꝰm qꝰ quantitas materie indiget. Deinde quum deposueris alembicum cecum, inuenies ipsam materiam in fundo circulatorij translucentem & claram, sicut est Cristallus aliqua, in magnitudine quarundam margaritarum: & est ipsa vera quinta essentia. Si ergo cum ea volueris facere aurum potabile iustum & verum: habeas foliorum auri finissimi l. s. i. quę debent immisceri cum quintę essentię . $\frac{2}{7}$. l. s. & superfundatur de meliori aqua vite composita, quam habere poteris in quantitate librarum duarum & semis. Potes etiam addere duodecim partes de quinta mellis essentia: & tunc vitrum debet optime lutari: & debet poni in balneo Marię: & videbis mirabilem operationem, & vnionem ipsius auri et quintę essentię: quia semper in simul ascendent & descendent, donec ambo conuertantur in oleum spissum, sicut est sanguis humanus. Quumqꝰ videris hoc oleum ita esse coagulatum: sinas infrigidari vitrum: deinde claudatur optime: et ponatur in cellario: & ibidem de semetipso soluetur. Deinde iterum coaguletur modo predicto: et soluetur toties, vt non possit amplius coagulari, etiam de maximo igne. Tunc scias ipsam materiam esse satis paratam. Hoc ergo oleum est optima medicina in omnibus grauibꝰ egritudinibus. Est quoqꝰ preseruatiuum hominum sanorum a morbis. Caue ergo, qꝰ non detur sano vel morbidꝰ, nisi ipsa necessitas exigat: ita qꝰ in tribus mensibus dabis saltem tres guttas: quia si sepius dares: ipsa anima ex eo tantum delectaretur: & tantum gauderet, qꝰ etiam ab ipso corpore posset secedere. Quum vero dederis alicui in estate: dabitur cum aqua fontis pura. In hieme vero cum brodio caponis: vel cum vino. Si autem velis facere lapillos siue Cristallum breuiori modo: distilletur

aliquan
do est ci
trina,

Dosis
huiꝰ au
ri pota
bilis.

De auro po. cum vino Græco, vel speciebus aroma:

flegma quod remansit, quando prima vice aquam distillasti. Ponatur in cucurbitam: distillando per arenā, donec nigra materia tenuis sicut vinum grossum & spissum in fundo remaneat: que debet reponi in aliam cucurbitam: iterū flegma superinfundendo & distillando, sicut prima vice: et iterum ita fiat: vt possis extrahere materiā illam: que debet imponi in caldare: & ibidem permaneat, donec iterū in tenuem substantiā vertatur: sicut fuit in principio. Accipiat deinde & reponatur in cellario: ipsum vas optime cooperiēdo: vt nihil impuri possit incidere: et ibidem infrigidetur per spaciū vnus mensis: vel paulo plus. Que quū permanerit ita in cellario per prædictū spaciū temporis: superfundatur de aqua fontis clara: et cū manu in simul misceatur: & coletur in vrcū vitreatum: et inuenies paruos lapillos translucētes sicut Crystallus: & est ipsa vera terra: que debet terri, et admisceri auro, quod est in circulatorio, cū ipsa quinta essentia vini et mellis: & videbis solutionem auri. Reliquum v̄o extrahatur & fiat oleum, vt supra monstratum est. Et hoc modo etiam habebis optimum aurum potabile.

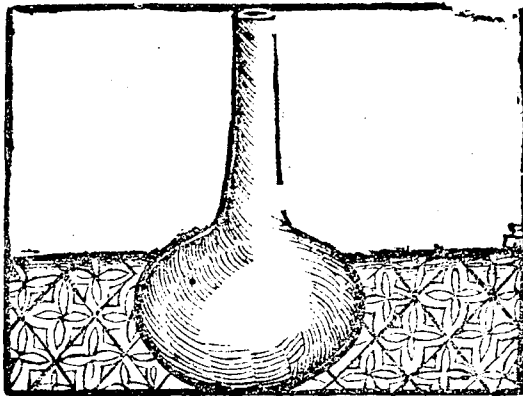

¶ De auro potabili cū vino græco vel similibus et speciebus aromaticis Cap. 57.

RECIPE de vino meliori quod habere poteris: sicut est maluaricū, bastardum, vel Romanū, Corsicum, Græcū, aut Hispanum: distilletur per alembicū, donec possit rectificari, vt supra dictum est de aqua vitę. Et cū bonam quantitatem habueris de hoc vino distillato: iterū distillabis sex vel septem vicibus. Postea ponatur ad circulandum in pellicano: ipsum implendo pro tertia parte, vel fere ad mediū. Deinde claudat foramen pellicani cū pasta facta ex albumine ouorū, et farina optima: et ponatur in balneū Marię lenti ignis, per dies quadraginta, vel plus. Deinde si gustando senseris aliquā dulcedinē cū odore excellenti: satis circulatum esse putato. Si v̄o non: debes iterū ponere in pellicanū donec ad id pueniat. Et quū fuerit ita: ponat in vitrū optime clausum. Et hæc est ipsa quinta essentia vini: que debet sumi loco omnium medicinarū: et debet dari egrotati tēpore matutino. Dosis eius ē de .s. ij. vsq; ad .s. ij. s; m q; egritudo est intēsa v̄ remissa. Si v̄o velis admiscere species aromaticas: poteris cape nucis muscate: cinamomi gariofilorū: zedoarię: galange: zinziberis albi granorū paradisi . $\frac{2}{3}$.

puluerifentur: & ponantur in libra vna aque predictę. $\frac{2}{3}$.ij. harū species: & ponatur in vitrum cum collo longo, bene clauso super cineres, p horas. xxiiij. vitrū tribus aut quatuor vicibus agitando

Postea coletur per pannū lineum: ipsas feces segregādo. Alia v̄o materia debet distillari toties, donec non poterit vltra distillari. Deinde debet circulari, vt supra: et ita habes quintam essentiā, & verum aurum potabile.

De alio auro potabili excellenti Cap. 35

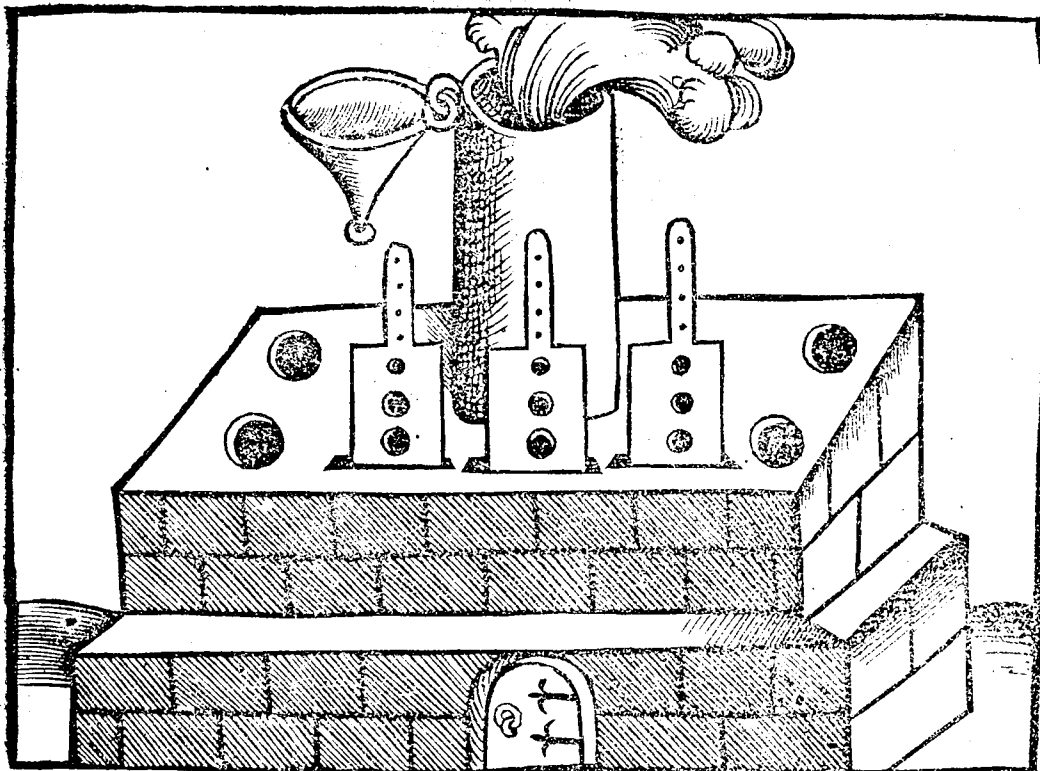
S

VNT QVI distillant et abstrahunt aquā vitę a meliori vino quod habere possunt: ita q̄ materia flegmatica in fundo remaneat. Ideoq̄ ne in hoc fallaris, Primo distillabis mediā partem: et alia media pars est sicut aqua fontis clara: de quo nō debes mirari: et hęc iterū debet distillari lento igne: deinde reponatur segragatī.

Materiam v̄o densam: quę in fundo remāsit, facias buliri ad ignem, donec exicctetur. Poteris etiā ex hoc extrahere oleum nigrū, densum, et spissum: quod est calidū: et hoc etiā debet optime custodiri. deinde calcinabis ipsam materiā nigrā in furno reuerberationis: et pro vna parte terre accipies de ipsa aq̄ vitę predicta partes quinque: quę debet esse dulcis: supin fundendo ipsam: et ita permaneat p dies quindecim, donec soluat. Postea distilletur per filtrū, abiciēdo feces, distillando iterum aquā, et calcinādo p dies quatuor aut quinque. Quo facto, inuenies terram albā. Vide ergo vt caute opereris hoc, vt possis habere bonam partē de ipsa terra: et poteris dealbare et mūdificare p caliditatē ignis, et p humiditatē aque. Et ita potes intelligere, ipsam aquam nil valere q̄ ad mundificandū: ideoq̄ nullum debet habere spiritū. Verum quidem est, in ipsa aqua vitę esse ignem & spiritū: sed habet in se qualitatem aqueam (quod est ipsum flegma) & terrā: quod est ipsum impedimentū perfectionis. Et ideo debet distillari sex aut septē vicib⁹, vt bene rectificet. Deinde debet circulari in quīta essentia

Confectio aque vite q.e. eiusq; fructus.

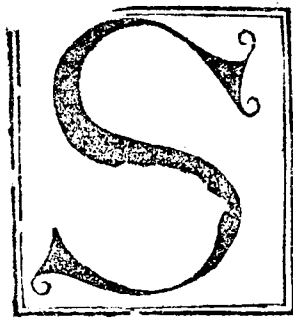
Et si hæc aqua vite, hoc est spiritus et ignis, nō haberet naturam ipsius quinte essentie de terra predicta nō posset ascendere: sicut est opinio Hermetis: nec spiritus et ignis in terrā fixari. Est autē hæc aqua vite quinte essentie. Habeas cucurbitam cū a' embico rostrato et impone quatuor libras de aqua vite rectificata. Deinde lutabis optime ipsum alembicum, cū tali pasta, vt iam sepius est dictū: & imponatur in fornacē ad distillandum, ita vt decet. Cuius forma est hæc

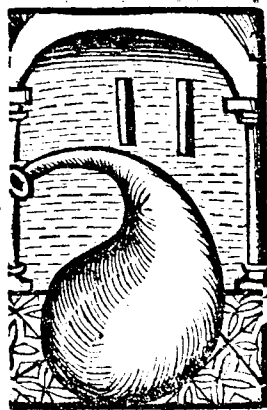
Aqua autē distillata recipiatur in receptoriū, dum sit bene clarificata. Inde extinguatur ignis: et reserua aquā in vitro optime clauso: vt nullus aer ingrediatur: quia nihil aliud est q̄ spiritus. Et hoc fac trib⁹ vicib⁹: semp aliquid sinendo in fundo distillatorij: vt scias secure, nihil aliud esse q̄ spiritū bene rectificatū. Hoc ita distillabis quater: et habebis aquā odoris suauissimi opatiōisq; mirabilissime. Quia si venenū aut fum⁹ quidā pestifer in corpus intrasset, mirum modū per hoc ab ipso separabit: et anteq; ter distillauer: odorē mirificū percipies: et hæc aq̄ soluit Solem et oēs gēmas. Ad facturā ꝑo hui⁹ auri portabilis aliq accipit folia auri purissimi: trita sup marmore cū melle

donec videantur esse redacta in aquam: vel q̄ appareant satis esse subtilia ad scribendum. Postea lauetur in vase mundo cū pura aqua fontis: que debet esse tepida: postea finas ita in fundum residere: postea ponatur in aquam vite, vel in quintam essentiam: et habebis optimum aurū potabile. Potest etiam poni in aquā mellis, vel in aquā a zuccaro distillatam. Et hoc aurum potabile mirabiliter tollit omnes egritudines: precipue lepram.

¶ De auro potabili cū gemmis Cap. 54

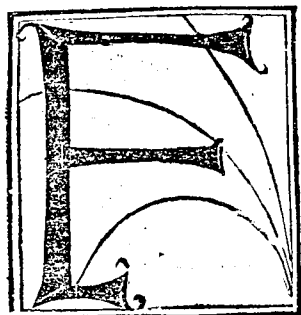
SI AVTEM volueris facere aurū potabile cum gemmis: scilicet cum smaragdis: saphiris: rubinis: granatis: iacinctis: vel etiam cū margaritis, oportet omnes gemmas subtilissime terere super lapidem marmoreū: & de puluere illorum lapidum pones in predictam aquā vite: et circuletur per aliquod tēpus in pellicano: postea distilletur. Et hęc aqua soluit omnia: & ascendit, quemadmodum si volaret. Si quoq̄ facis ascendere super aurū ultra nuncq̄ ascendet. Et hoc est secretissimum in natura. Transiendo ȳo ad ipsam terrā albā predictam: vt possimus eam facere ascendere: vt adipiscatur naturam quintę essentię, ad soluendū Solem vel Lunā. Accipiatur ergo de ipsa materia alba & de Sole vel Luna añ partes equales: & tantundem de pondere predictę aque vite: & quando aurum erit solutum, ponatur in cucurbitam non nimis altam: quia non possit in altiori ascendere: & fac ipsam per alembicū ascendere: & cum ascenderit: operaberis vltra vt decet. Si ȳo non possis habere cucurbitam ad hoc accommodatam: habeas vnam retortam

Vſus et fructus huius medicinæ.

Est etiam sciendum, q̄ quando aqua vite est defecata & rectificata: & peruenerit in quintam essentiã cum odore fragantissimo: scias ipsam habere propriam terrã ab ea venientem: quę peruenit in aquã & ascendit, quasi volando per naturã aque, quam secum facit ascendere. Si ergo predicta intelligis: poteris facere aquã ad soluendum oĩa metalla: et si hoc nõ intelligis, nihil facere poteris: q̄ in hoc cõsistit oīs modus soluēdi. Medicinã ꝑo quę debet dari homini post projectionem, accipies in quantitate vnius grani ordeacei: & ponat̄ in poculum argenteum cū vino albo vel cum aqua pura, ipsam fortiter calefaciendo super ignē donec soluatur. Postea ab igne moueat̄: & cum cocleari argenteo agitetur, donec frigescat. Detur leproso stomacho ieiuno post mediam noctē. Potest etiam dari omni egroto in quacunq; infirmitate sit: & si in mala valetudine iacuerit duobus mensibus: sanabitur in duobus diebus. Si ꝑo homo est sanus: omni anno ter acciat hanc medicinã. Hinc dicit Arnoldus de villa noua, se curasse Henricum ducem Veronę ex precibus patris sui, regis Aragonum: qui tribus mensibus leprosus fuit: & in tribus diebus conualuit. Ait etiã se vsum fuisse hac medicina in senectute sua: & quãduncq; habebat calorē ex defectu nature: vel etiam ex alia causa: ipsam medicinã cū frigiditate temperasse. Si ꝑo habebat frigus: medicina moderabatur hoc ex sua caliditate. Et saltem duabus vicibus in anno hoc vtebatur: scilicet vna vice in estate: & alia vice in hieme. Circa hoc notabis mirabile quiddam. Si hęc medicina detur egroto, si de voluntate dei debet mori: nullum est remediũ adhibendi aliquam medicinam. Sed postq̄ fuerit mortuus: habet oculos apertos: et colorem naturalem, ac si viueret & videtur mortuus quodãmodo spiritu subito esse raptus. Ipsi quoq; crines talis hominis, & barba, et unguis semper crescunt: quia sanguis qui est in corpore, nõ potest putrefieri, ppter calorē naturalem, qui per medicinã est sustētatus.

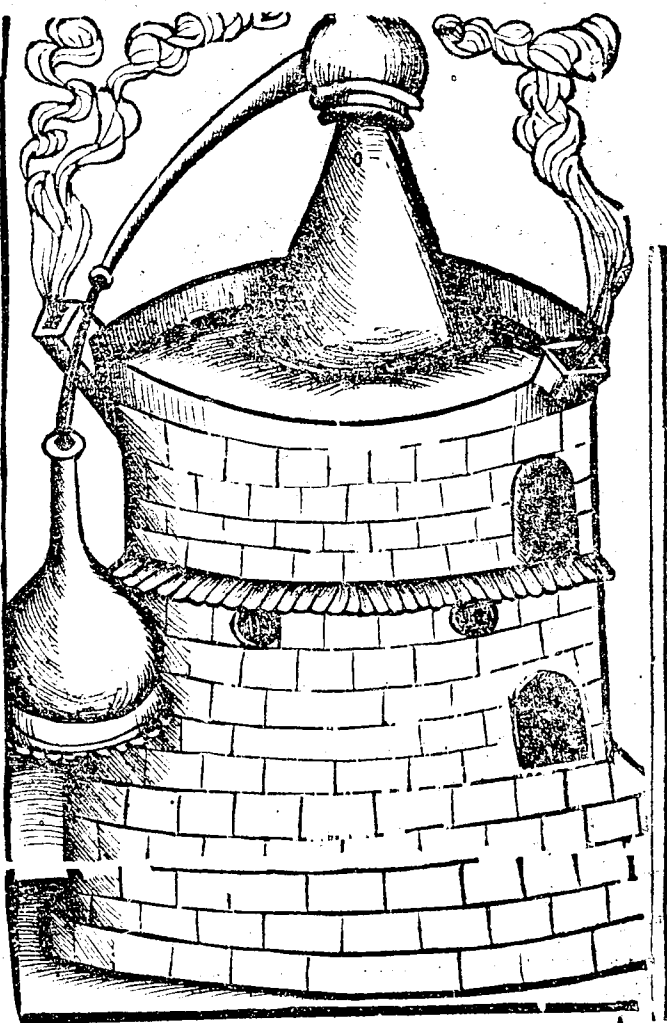
Ad le-
pram.

FIT AVRVM valde preciosum ad omnem paralifim, hoc modo. Soluatur aurū purum in quantitate. z. iij. in aqua forti. Deinde habes aquā fontis distillatam toties, vt dulcescat: in qua dictum aurū debet lauari: et quum fuerit in puluerē redactum: ponatur in aquā vitę simplicē, quater distillatā. Deinde recipe pulueris boracis. $\frac{2}{7}$. z. dissoluat pari modo in

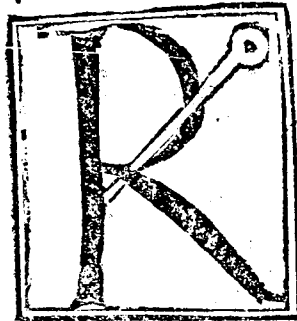
aqua vitę simplici, imponendo in paruum vitrum: et totum id cum aqua vitę implendo. Recipe etiam cāphore. z. i. et dissoluatur etiā hoc modo predicto, Vltimo ꝑo cape zuccari candidati. z. ij. & debet etiā hoc modo in aqua vitę Sol dissolui. Postea quū omnia fuerint dissoluta, recipe quatuor illas aquas, in quibus soluisti materias predictas: et distilletur per cineres igne lēto toties vt omnis aquea substantia ab alia materia separetur, in tali fornace, vt hic est

Et hoc fiat toties donec videas materiam in fundo similem oleo. Deinde ponat vitrum cum ipsa materia in locum humidum: et vertetur materia in substantiam crystallinam. deinde soluat in aqua quatuor

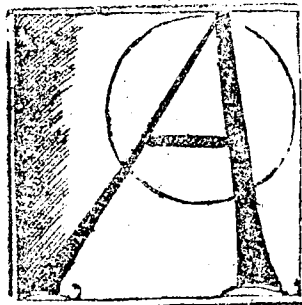
Variae cōpositiones auri potabilis.

Substantiarū dissolutarum ambrae griseae: musci alexandrini recentis
añ .3. i. & de hoc fit quoddam oleū. Et quū volueris opitulari egros
to, accipe folia et flores de boragiē & saluia. añ. M. i. lauē dulcē. M. s.
ponatur in quartā partē aquę vitę: & in hac permaneat per dies
tres integros. Postea distilletur: & in vitro bene clauso optime custo
diatur. Et quum volueris dare egroto, accipe guttam vnā olei præ
dicti, & centies tantum de aqua trium herbarum: & hoc dabis pati
enti cum maximo discrimine & prouidentia: quia hæc est medela,
quę omnes infirmitates hominum occultat: & est thesaurus ocul
tus omnium philosophorum.

¶ De alio auro potabili bono Cap. 36.

RECIPE aquę vitę simplicis. ʒ. ij. boracis de pe
tra .3. ij. dissolue boracem in dicta aqua vitę.
Deinde solue zuccari candidi .ʒ. i. in aquæ
vitę .ʒ. ij. s. Solue etiam cāphore. ʒ. s. in aquę
vitę .ʒ. ij. s. Ultimo ꝑo accipiantur folia auri
purissimi: quę soluantur etiā in dicta aqua vi
tę: & hæc quatuor aquę vitę ponantur in cucur
bitam, optime ipsam claudendo: et ita per vnū diem requiescat. Pos
tea superimpone alembicum: et distilla vsq; ad medietatem. Postea
ponatur cucurbita in locū humidum: & quatuor illę materie in cris
tallum albissimam et candidissimā conuertentur. Postea solue in
aqua ab hac cristallo distillata hæc sequentia. Ambrae bonę: musci fi
ni recentis, ana .3. i. margaritarū optimarum. ʒ. i. ponatur in balne
um Marię: et sint omnia bene lutata: et in diebus tribus conuertetur
in oleum, quod quidem est aurū potabile.

¶ De alio auro potabili cū aqua forti Cap. 37

RECIPE aurum optimū quod habere poteris
quod solui debet in aqua forti: et deinde eua
poretur et abstrahatur aqua ꝑ alembicū: nō ta
men debet omnino exiccari: qz esset sicut oleū.
Postea superfundatur de aqua mellis, quę sit
etiā distillata ꝑ alembicū: vt ipsę m materis
am transcēdat quatuor digitis. Ponatur ad di
gerendum quatuor diebus, & totidem noctibus in balneo Marię.
Postea aqua mellis iterū abstrahat ꝑ alembicū: deinde aliam aquā

mellis impones et digeres, vt supra: et p̄ omnia facies sicut in prima vice fecisti: et scias q̄ remanet sicut oleū tenue, cū ipsa aqua mellis: postea parū resideat. Deinde toties abstrahes aquam mellis, vt nulla falsedo remaneat de substātia aquæ fortis, in qua dissolutū fuit aurū: et quū per saporem mellis amaritudinē in lingua perceperis: habeas aquā vitę duodecies distillatā: in qua nullum sit flegma: et in ea solues aurū: vt aqua aurū transcendat quatuor digitis. deinde bene luteū distillatoriū, in quod imposueris, cū luto forti: et ponatur in balneū Marię, donec soluatur. Potest tamē hoc citius fieri in fimo equino: & magis est naturale q̄ aliud, dum ponatur in fixatoriū siue pellicanum. Deinde abstrahatur aqua vitę ab auro per alembicū: ita vt aurum remaneat in fundo vitri, sicut quo Idā oleū, vel butyrū: et hoc est ipsum aurū potabile. Quo quidem potest vti quilibet egrotus in electuarijs, vel cū vino. Aqua autē mellis, quę in predicto auro funditur, fit hoc modo. Habeas cucurbitā: in quā impone ipsum mel: et quū mel ascenderit: aperias parū alembicū: et iterum residebit in fundū cucurbitę: et hoc facies toties, donec totū mel fuerit distillatū. Prima ergo aqua est alba. Alię v̄o post primā sūt bonę ad caluicię: q̄ cum caput ex ipsis inungit: pili crescūt. Sunt etiā bonę ad ipsum aurū potabile: quia abstrahunt amaritudinē ex ipso.

¶ De alio auro potabili

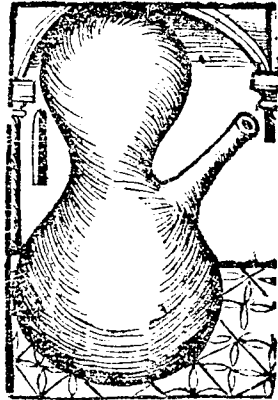
Cap. 38

RECIPE aurum purū foliatum: teratur cū sale cōmuni preparato: et quū fuerit tritū: iterum parum de sale addas: et bene insimul misceantur, et calcinetur in furno reuerberatiōis p̄ quatuor aut quinq; horas, faciēdo bonā flammā ignis: deinde sine frigescere. Lauetur postea cū aqua dulci tepida. Postea ponatur in aquā sequentē, ad digerendum, per nouē dies. Post hoc ipsa aqua abstrahatur ab auro: et iterū superfundatur, et digeratur: et iterū abstrahatur: & hoc fiat ita duab; aut tribus vicibus cū lento igne. Postea superfundatur aqua fontis pura: et iterū abstrahatur. Caue autē, ne nimīū siccet aurū: quia in solutione foret nimis asperū, et quasi inobediēs solutioni. Aqua v̄o supra nominata debet sic fieri. Recipe libras quatuor optimi mellis: et bulliāt sup lento igne carbonū in capsia ferrea: & spuma semper tollatur, supinfundendo de aqua fontis in altitudine duorum digitorū. Deinde ponatur iterū ad ignē, donec spumescat:

De eodem auro potabili:

et iterū spumam tolles. Postea fundes sup ipsum mel albumina qua tuor ouorū optime cōcussa et depurata; et sinas modicū bullire: semp ipsam spumā tollendo: et quū bene bullierit: per filtrū coletur. Post hoc ponatur ipsum mel colatū ad lentum ignē, donec omnis aquositas ab eo recedat: et post hoc ab ipso melle distilletur: et hoc quod de ipso distillaueris: iterū duabus vel tribus vicibus distilletur: et quū post distillationē requieverit octo vel decē dies: habebis aquā paratā. Quando aut ipsū flegma de vino vel fecib⁹ abstraxeris: et q^d feces ipse inspissent sicut mel: ponatur in arenā, sup infundendo aquam vitē, vt emineat super fecibus tribus digitis: et putrefiat per octo dies sub alembico ceco tali

Deinde iterū abstrahat aqua vitē p balneū Marię. Postea supfunde de purissimo flegmate sexdecim aut decē et octo libras: et ponat in arenā frigidam per dies sex: & crescēt lapilli in ipsa terra: qui debēt postea lauari cū flegmate, donec depurent: deinde exiccētur paruo admodū igne. Postea superinfunde sup eis aquā vitē: vt superemineat trib⁹ digitis: et post quatuor dies iterū abstrahatur per baneū Marię: et hoc fiat tribus vicib⁹.

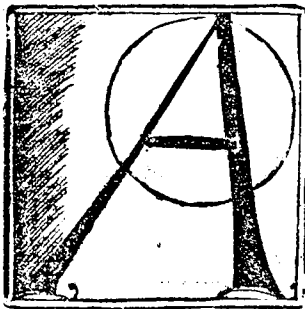
Vltimo v^o ponatur in arenā cū valido igne: vt spiritus expellantur. Videbis quoq^{ue} oleū venire: quod pmitte exire in receptaculū, donec fum⁹ cesset: et terra erit satis calcinata. Illa autē aqua sic est vtendū. Recipe terram calcinatā: super quā funde de meliori aqua vitā, quā poteris habere: digeratur sub alembico ceco in balneo p dies quatuor. Postea iterū abstrahat aquā vitē sensim per colaturā: ita vt nō coloret de terra. Postea superinfundatur alia aqua vitē: et fiat vt prius. Et hoc totiens facies, donec aqua nō coloretur vltra de terra. Deinde pone ipsam aquā in balneū Marię, cū terra: et abstrahatur lento igne: et in fundo cucurbitę inueniēs terrā albam asperā, sicut est sal. quam iterum poteris soluere et coagulare vt prius, donec satis aspera et subtilis videatur. Oleū Solis fit hoc modo, Recipe aque vitē preparatę libras quatuor: ducatos duodecim: q^{ui} soluantur in aqua forti, sup infundēdo aquā frigidā: et cōuertētur ī cal. ē: quā cū duplici pōdere zuccari candidi teres: et inde lauabis cū aq^{ua} dulci distillata: vt zuccarū ab auro abstrahatur. Et cū fuerit exic. atū: vna pars calcis debet teri cū tribus partibus mastice preparati: et addatur de aqua vitē: vt fiat pasta: que po

**Oleum
Solis.**

natur in vitrum: et accendatur: et ipsum vinum cū mastice ab auro se-
parabitur per combustionē: & ipsa calx in oleum vertetur. Hoc ergo
oleum deponere subtilissime. Et si calx nō fuerit tota soluta: lauabis eā
iterum cū aqua dulci: et teres cū mastice: et facies per omnia vt supra.
Et si habet quandam nigredinē vel impuritātē: debet lauari cū aceto
distillato. Et quū totum fuerit conuersum in oleū: accipiantur par-
tes due de terra alba parata, & immisceantur cū prædicto oleo, vt fiat
pasta, parum addendo de aqua vitæ. Deinde ponatur in aquā vitæ
preparatā, ad digerendum in balneo per vnū mensem, vel vltra, se-
cundū q̄ videris solutionē Solis cito vel tarde. Fit autē solutio Solis
hoc modo. Recipe auri puri fini. ℥. ℥. mercurij bene abluti et purga-
ti. ℥. iij. fiat amalgama. Postea mercurij separetur ab auro super cines-
ricium: sicut fit apud aurifabros: et aurū remanet sicut quedā farina
citrina. Post hoc cape salis amoniaci. ℥. ℥. imponatur in aquā vitæ cū
auro calcinato: et stet in balneo Marie, digerēdo p̄ sex dies. Postea ab-
strahatur omnis humiditas cū calore ignis, primi gradus: et erit pa-
ratū. Deinde cape aurū illud ita paratum, et impone in cucurbitā vi-
treā mundā, imponēdo alembicū cū rostro: et omnia optime lu-
tetur: superfunde sup̄ ipsā materia parū de oleo oliuæ: et distilletur in
principio cum lentissimo igne. Ultimo ȳo in validissimo: sicut fit
in aqua forti. Quo factō, aperi cucurbitā: et si aliquid in ea remāsit:
fiat per oīa, vt supra: et hoc facies, donec nihil in vitro remaneat. Pos-
tea ȳo abstrahat flegma p̄ distillationē, haud sec⁹ faciēdo: et habebis
optimū oleū ad aurū potabile: et est bonū et expertū in multis.

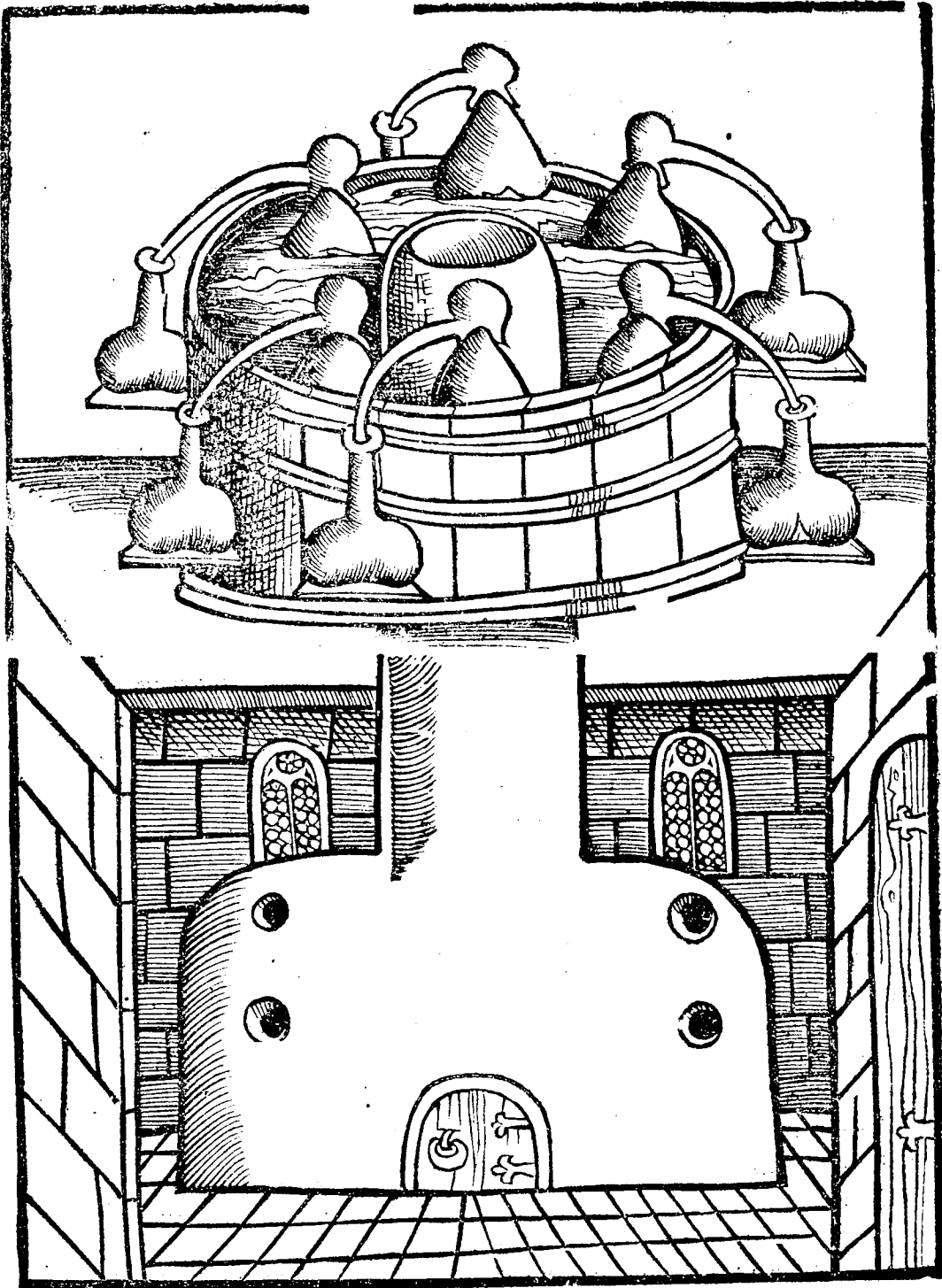
Solutio
Solis

¶ De auro potabili volatili Cap. 58

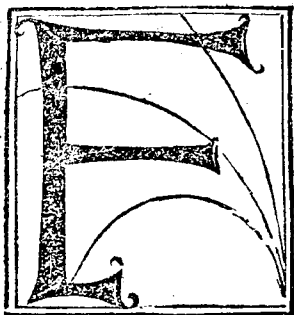

VRVM potabile volatile ad plurima cōdu-
cēs, fit hoc modo. Recipe de vino meliori qd̄
habere poteris, quātumcunq; volueris: ponatur
in vitrū cū collo longo: et claudatur, sicut solet
fieri in sigillo Hermetis: et postea putrefiat: &
optime custodiatur, ne frigeat: et ita permittes
requiescere, donec acquirat fecē, sicut facit ac-
tū: & est citrina: sinas itaq; stare longius, donec rota recedat: & habe-
bit albas venas, sicut si essent flammulæ ignis: & hoc fit cōmuniter
in spacio trium mensium. Deinde ponatur in cucurbitā optime clau-
sam: & distilletur cū igne, factō ex ligno sicco, in aqua tepida, sicut fit
in balneo Mariæ, in tali fornace, vt hic depingitur.

Forma fornacis distillatorij,

Post hoc accipe libras duas huius materie distillate: et impone in ea quindecim folia auri purissimi: et bulliat in balneo Mariæ duodecim horis continuis: et vitrū sit optime obstrusum cū signatura Hermetis: vt supra dictū est. Deinde lentissimo igne distilletur: et q̄ ignis non sit adhuc in primo gradu: et hoc facto, quādo tota materia est distillata: reseruetur: et hoc appellatur aurū potabile volatile.

¶ De alio auro potabili Cap. 39:

IT etiam aurū potabile hoc modo: Recipe vini rubei spissi: distillet̄ quater. Postea recipe de tartaro calcinato: et sup̄infundatur: et putrefiat horis vigintiquatuor. Deinde omnis humiditas lentissimo igne abstrahat̄: et videbis ipsum tartarū, quod prius erat albū, in nigredinē esse cōuersum: quod iterū calcinabis, donec albescat sicut nix: et iterū fiat putrefactio, sicut supra: et distillabis forma iam dicta: & ita septies calcinabis: & septies digeres: & septies quoq̄ distillabis, modo et forma prædictis. Postea ponatur in balneū Marię, imponendo folia auri purissimi ad placitū: iterū distillando, et iterū sup̄infundendo, donec ipsa materia tota cōuertatur in oleum: quod est optimū aurum potabile, pro hominibus bonæ valetudinis, ipsos in sanitate conseruans.

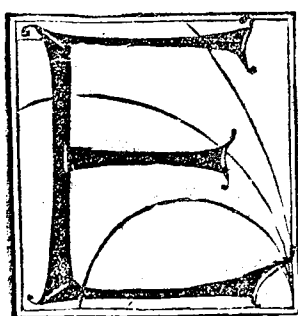
¶ De alio auro potabili preciosissimo Cap. 40

VNT quidā recēiores philosophi: qui aurū potabile faciūt hoc mō. Recipe de vino rubeo vel albo quantum volueris: distilletur septies p̄ cineres. Deinde cōgrega oēs feces, et distilla, colando ipsam aquā, donec in spissitudinē mellis transeat: deinde sup̄infundes ipsum flegma: et requiescat ita trib⁹ dieb⁹: et totidē noctibus: et oēs lapilli in fundū sedent. Hoc facto, lauabis prædictos lapillos cum flegmate, donec purifiant: deinde exiccētur: et imponātur in cucurbitā, sup̄imponēdo alēbicū cecū: et mittat̄ i balneū Marię p̄ tres dies, et totidē noctes, sup̄infundendo de aq̄ vite, in altitudine triū digitorū. Postea paulatī colet, ne vinū fiat turbidū: et sic fac: q̄ usq̄ vinū nullū colorē ab ipsis lapillis suscipiat. Vltio ̄o abstrahatur totū vinū a lapillis: vt ipsi toti sicci remaneāt in vase. Quo facto, oleū ipsum auferat̄ p̄ arenā igne valido et hoc q̄ post oleū remaneat in vitro, dī terra ferida: q̄ debet abici:

De auro potabili vegetabili.

quia nihil valet vlcarius. Postea ponat̄ alembicus in cineres: et inuenies lapillos dealbatos sicut nit̄ē, vel salē. Et vinū quod extraxisti ex lapidibus, quū candidi remanserunt, seruetur ad multiplicationē & fermentationē. Ultra sal ipsum fermentatū cū calce Solis et Lung imbibatur cū aqua vite pri⁹ abstracta: et sint tres partes salis, et vna pars calcis: ponatur sub alembico ceco, ad digerendū in balneo Marię, per diē naturalem. Postea imponatur alembicus cū rostro: et distilletur. Hoc facto, iterū superinfundatur vinū in altitudine trium digitorū: vt supra dictū est: et digeratur iterū sub alembico ceco per diē naturalem: et exinde iterū distilletur, sicut prius fecisti: et hoc fac toties, donec fermentum et terra in receptaculum transferint: et sint cōuersa in spiritum vel in substantiā aqueā. Si ergo hos spiritus volueris iterū reducere in corpus: ponatur in balneū Marię: & coagulabuntur in lac album: quod appellatur lac virgineū: est tamen differens ab eo lacte, quod supra vocauimus oleū plumbi. Postea iterū infundatur de aqua predicta: et ponatur sub alembico ceco, ad digerendū: et hoc tādū fiat, donec totū conuertatur in spiritū volatilem. Aqua autē vite, que sup hoc lacte natat, distilletur in balneo Marię: et in fundo distillatorij inuenies verū lapidem: et hęc appellatur transmutatio spiritus in corpus. De hoc ergo lapide accipe in quātitate vni⁹ grani hordeacei, super mercurij vitii loti et purificati. $\frac{2}{3}$. x. cū fuerit calefactus in crucibulo: et videbis ipsum mercuriū coagulari in verū Solē vel Lunam, secundū primam fermentationē: et hoc poteris custodire. Si vō non velis custodire: iterū de puluere superimponatur: et cōuertetur totum in puluerē: qui debet imbibī cū ipsa aqua abstracta a predicto lapide: & hic est verus lapis, si ipsi tincturę superimposueris aliū puluerem: et hoc potest augmentari in infinitū. Et si ipsa aqua, a lapide abstracta, deficeret in augmentatione poteris aliam bonā aquam vitę loco eius capere: quia nihil in hoc est discriminis.

Quo modo spiritus debent reduci in corpus. Oleum virgin.

¶ De auro potabili vegetabili Cap. 41
ST etiā aliud aurū potabile: qd̄ mirabiliter cōfortat humiditatē superfluā in hoīe. Et fit hoc mō. Recipe de ipsa quāta essentia vini, ita extracta, vt sup̄ docuim⁹ in qua possit resolui aurū, virtutē suā cōseruando: et hoc fiat subtiliter per viā cōiunuitatē cū humiditate balnei: et distillet ipsa: q̄ igne lento, totā humiditatē ab ipsa separādo: et ita substantia auri remanebit in distillatorij fundo tota sicca.

Post hoc capiatur de illo vino, & distilletur per alembicū toties, donec nō possit ultra cōburi p̄ diminutionē sulphuris sui: semper quālibet distillationē in quodlibet receptaculū suscipiēdo: et cape de secūda aqua toties, donec nulla vena in ipso alembico appareat: et in hāc aquā proijcies ipsam substantiā auri: et citissime in aquā vegetabilē soluetur. et hoc fit ex eo, q̄ mercurius p̄ mercuriū est rectificatus de ipso flegmate: donec videris, ipsum nō posse ultra cōburi: quod quū ita sit: cū prima substantiā auri pmiscebis: et tunc est vera aqua vite siue aurū potabile. Hęc autē est prima aq̄, seruēs et proficua humano corpori. Recipe de aqua vite: et ab ipsa sepabis omnē humiditatē per distillationē de quinta aque essentia: que est aurū purū: et hoc serua segregatim: et in ipsam aquā vegetabilem impones mellis cum fau suo partes tres: et hoc omne in simul ponatur ad putrefiendū in balneo Marię per dies quatuor. Et hęc digestio debet fieri nouē vicibus in balneo, vel in fimo: quia ex hoc aqua rectificatur. Aqua secūda est hęc. Recipe caponē uel gallinam veterē: et quū omnia ossa et sup̄flua fuerint amota: caro ipsa debet teri in mortario lapideo subtiliter. Deinde pones in cucurbitā cū alembico: et aquā ab eo vel ea distillabis in balneo Marię: et hęc iterū debet segregatim custodiri. Aqua tertiā est hęc. Recipe carnē de gallina vel capone: distilletur per cineres, omnem humiditatē lento igne abstrahendo: et caue, ne aduratut caro in alembico: et hoc etiā segregatim custodies. Aqua quarta est hęc. Accipe de vino partes tres: ponatur sup̄ parte vna predictarū carniū: ponat in cucurbitā, optime ipsam claudendo cū opculo vitreo, et lutādo: deinde ponatur sup̄ cinerē, lēto igne, p̄ dies tres: postea distillet p̄ alembicū: et aquā reseruabis. Aqua quinta est hęc. Recipe totā substantiā caponis v̄l gallinę: et totā substantiā humidā ab ipso separe p̄ alembicū: sicut prius dictū ē: et aquā quoq̄ reseruabis. Aq̄ sexta ē hęc. Recipe omnia ossa caponis vel gallinę: pistentur minutim in mortario lapideo cū pistello ligneo: & imponantur in balneū Marię: postea v̄o super cineres: & distillabis: sicut prius dictum est: et hęc quoq̄ debet custodiri. Aqua septima est hęc. Recipe de aqua tertiā: et de aqua quinta: et de aqua sexta: distillentur in simul per alembicū: et optime custodiātur. Rectificatio v̄o aquarū predictarū, que sunt distillatę per cineres, hęc est. Recipe de auro ita preparato, vt iam vltimo est dictū, & coaguletur: quia est naturale quiddam humidū, omni modo et colore, sicut si esset auripigmentū cirinū: et impone de aq̄ sua prima partē semis: et statim soluet ab aqua ipsa, et a trib⁹ aquis predictis.

Aqua
primaAqua
secundaAqua
tert aAqua
quartaAqua
quinta
Aqua
sextaAqua
septima

Modus faciendi verū aurū ex auro potabili,

Cape ergo in magnitudine vnus coclearis argentei: et optime misceatur cum bona parte melioris vini quod habere poteris: & da homini flegmatico tempore hyemis: & mirabiliter ipsum in sanitate conseruet. Si vero homo sit colericus: da ei cum aqua pura. Melancolico vero cum brodio caulium. Sanguineo autē non dabis de hac aqua: sed dabis ei de hoc quod sequitur. Recipe de aqua aurea cocleare vnum: ponatur in vinum, & detur ei: et erit securus ab omni infirmitate. In estate autē debet administrari flegmatico cum brodio gallinæ, in quo coctum sit petrosilinū, Colerico vero cum alio brodio, Melancolico dabis, quū tempus exoptulabit, in magna ipsius operatione caloris vel frigoris. Si autem velis dare egrotō: dabis secundam partē auri dissoluti in secūda aqua caponis, Si sit flegmaticus: dabis ei medium cocleare cū duabus partibus aquæ. Et sic etiam debet dari sanguingo. Colerico dentur duo coclearia de aqua tertia: & identidē fiat de melancolico: & in tribus diebus ab omni infirmitate, etiā quantū uis sit magna et periculosa, liberabitur. Et quū ipsam medicinā uolueris dare cū aquis prædictis interrogabis egrotū, quo cibo maxime delectetur. Et licet sit ei cōtrarium: dabis tamē ei de illo, et de hac medicina, in quātitate pisi, vel lentis magnæ. Hæc autē medicina ualet contra omnem infirmitatē naturalem vel accidentalem calidam vel frigidam. Et quū uolueris peregre proficisci: talis medicina (si tecum uelis portare) debet coagulari: et ponatur in vitrū: & quando uolueris ea uti: præparetur in humiditate auri potabilis. Quando igitur uergetabilia præparaueris: ut iam dictum est, accipiatur vnū uergetabile: et in quodlibet vitrum imponantur folia auri, optime vitrū claudendo: ne possit euaporare: ponatur ad cinerē cum lento igne: et aurum soluetur in uiginti duobus diebus. Si ergo uelis facere aurū potabile: abstrahatur tota substantia aquea ab auro cū lento igne: et aurum quod in fundo remāsit: ponatur in cucurbita in balneū Mariæ: & soluetur in quatuor diebus naturalib⁹: et hoc est verū aurū potabile: quod debet poni in paruā cucurbitā: addendo ad auri folia. $\frac{2}{7}$. $\frac{1}{3}$. mercurij abluti cū sale et aceto. $\frac{2}{7}$. L. et totū in octo diebus in verū aurum cōuertetur. Et si uelis hoc magis sublimare, Recipe de auro potabili: cui addantur de mercurio septies sublimato cū vitreolo et sale cōmuni: et iterū reuiuificato: et hoc debet poni per dies octo sup cineres cū lento igne: et indurescet. Vna pars huius materiæ tingit centum partes. Et hoc etiā potest augmentari in infinitum.

¶ De ultimo auro potabili Cap. 4:

ECIPE de auro affinato. ℥. ℥. malletur subtilissime: sicut fit, quum deauratur: & scindatur in partes minutissimas: addatur de mercurio depurato: et fiat amalgama: ponatur super lapidē marmoreum: et teratur cum tanto sulphuris, quantum sufficit: vel melius, quantum amalgama ponderat. Et quum satis fuerit tritum: ponatur super prunas in crucibulo: & statim comburetur. Quo facto, iterum teratur super lapide marmoreo: & iterum ponatur in tiggillum, ipsum ad ignem collocando, donec rubescat: postea amouetur crucibulum: & inuenies aurum tuum optime calcinatum in puluere subtilissimo, sicut si esset puluis croci. Ponatur postea in furnū reuerberationis: & detur ei flamma, vt decet: et erit paratum. Postea lauetur cum aqua vitæ quater distillata: et deinde exiccetur. De hoc puluere cape tantum quantum volueris: superinfunde de aqua vitæ rectificata tantum, vt ipsum puluerem excedat in altitudine trium digitorum. Deinde ponatur in circulatorium: et ponatur in balneum Mariæ cum mediâ parte suorum lapillorum: et ipsum aurum soluetur in aquam croceam, vt etiâ cutim humanâ tingat in colore rubeum. Exinde extrahes omnia elementa: sicut prius dictum est: et quodlibet ab aere optime custodiatur: quia habent virtutem, quam exprimere non est possibile: & si possibile esset: centesima pars indoctorum non crederet. Substantia enim aquea valet ad omnes infirmitates, procedentes ex calore, vel frigore. Valet etiam ad quancumq; passionē pectoris, cordis, pulmonis: et omne venenū expellit: oēs materias superuacuas a pulmone eijcit. Et si esset apostema intra corpus: facile ex hac curatur: sanguinem purgat: visum acuit: & omnia membra spiritalia a putrefactione conseruat. Oleum yoma potētiissime prodest adolescentibus: ipsos enī conseruat in robore & venustate, dum eo in cibis vtantur: sanguinem non sinit putrescere: nec flegma dominari: vel coleram adurere: nec melancoliam vigere: sanguinem & sperma multiplicat. Et ideo qui hoc oleo vtuntur, sepius debent venas incidere. Et si aliqua membra forent lesa vel diminuta: ipsa restituit: visum amissum recuperat, dum omni nocte per spacium vnus mensis guttam vnâ in oculum imponis. Elementū ignis ad omnia priora valet. Senes facit adulescere: mortuos reuiuiscere. Senes hoc vti debent cū modico aquæ aureæ: omnes

Vis aq̄

Ignis
efficacia

Aqua vitæ cōposita pro hoib' fri. cōplex. aut regionis.

egritudines senectutis tollit: & ideo appellatur Elixir vite: et dum resoluatur ignis in aqua vitæ, donec habuerit colorem rubeum: & imponatur de mercurio fixo super lentū ignem: citissime soluetur. Postea adde tertiam partē auri: et statim in corpus conuertetur: et potest coagulari cum modico aluminis. Quo facto, videbis ipsum in lapidem rubeum conuerti: & si iterū reuiuificetur in humiditate et arsenico: fiet perfectum elixir super ipsum mercurium. Elementum yō terre: si est bene rectificatum, vt decet, per terram suam tribus vicib': proprie tas terre qualibet vice ipsam resoluendo: & per filtrum distillando: & iterum coagulando: tunc habebis sal terre. Si quoq; ipsum tale sal fieret. fluxibile: retinet tamē de mercurio. Et si a qua illa fuerit bene & iuste re-ctificata: fixat omnes spiritus. Valet ad oēs cicatrices: et vulnera curat: et carnes crescere facit. Et ita habes multas formas faciendi aurū potabile: que si ad placitum tuum non inuenies, boni consule obsecro. Nam si scires, in quo temporis spacio id cōgesserimus: non mirareris, si forsitan quippiā ineptū huic libro insertum reperireris.

¶ De aqua vitæ cōposita pro hominib' frigide cōplexionis aut regionis Cap. 43

VVM SATIS superq; in superioribus capitulis de aq̄ vitæ simplici dixerim', Restat nunc de composita aliquid elucidare: etsi non sit necesse. Sed quia ex varietate lector doctus mirū immodum afficitur: ideoq; non inconsultum videbatur, aliquid de composita differere, cui'

varias ex varijs describemus vias componendi. Primo itaq; videndū est de ea que debet administrari hominibus frigide complexionis: aut egrotantibus a causa frigida. Poteris etiā ea vti in tēpore et regionibus frigidis. Et est hæc. Recipe zinziberis albi: cinnamomi electi: cubebæ recentium: gariofilorū mundatorum: nucis muscatæ: macis electi: cardamomi: zedoariæ: galangæ: piperis longi aij partes equales. Cōterantur omnia grosso modo: superfundantur sup vna parte specierum sex partes aque vitæ simplicis: ponantur in cucurbitam longā, superimponendo alembicū cecum: et ponatur ad digerendum p dies quatuordecī. Postea distillet in balneo Mariæ cū lētissimo igne: feces iterū super materiam distillatam fundantur: et iterum digerantur per octo dies. Sunt tamē aliqui, qui nō distillant p alembicū: sed melius est, si p ipsum distilles. Et quū tribus vicibus distillat: prima

aqua, dicitur aqua benedicta. Secunda, aqua vitæ cōposita. Tertia ꝑo
 aqua balsami. Aliqui etiam ad compositionē eius addunt foliorum
 saluæ: rutæ: castorei recentis: corticis citri: baccarū lauri: florū lauen
 dulg: florum roris marini añ, s. ij. Hæc omnia debēt distillari cum spe
 ciebus suprascriptis: & semper pro vna parte specierū superfunde sex
 partes aquæ vitæ simplicis. Hæc ergo aqua vitæ est bona ad omnes
 egritudines capitis, procedentes ex humore flegmatico: dum suma
 tur tempore matutino in pondere. s. ij. cū vini optimi. ʒ. i. Aliqui au
 tem intingunt frustum panis in hanc aquam: alij ꝑo inungunt ca
 put cū huius aquæ. ʒ. s. addendo aquæ bethonicæ. ʒ. i. S; caue, ne vta
 ris in egritudinibus et doloribus capitis, ex calore procedentibus: ni
 si alia medicina frigida admisceatur: quæ possit temperare caliditatē
 huius aquæ. Valet etiam hæc aqua ad faciendam bonā memoriā: ad me
 dum bibatur omni die stomacho ieiuno. s. s. mixta cū aqua roris ma
 rini: & debet cum ea occiput illiniri: & exiccari de semetipso. Valet ad ma
 etiam ad maniam: dum capilli in capite tondantur: deinde madefa
 cies pānos in hac aqua, mixta cū aquis maioranæ et roris marini: et ca
 put iuuolues: et senties mirabilem operationē. Valet etiam hæc aqua
 vitæ cōposita ad paralysim: dum mēbra ex ea sepius lauētur, admix
 ta aqua saluæ. Vel q̄ bibatur omni die stomacho ieiuno: admixta ad para
 aqua florum lauendulg: et contra cicatrices et maculas faciei: et ad om
 nes egritudines oculorū. Habet etiam mirabilem operationē in om
 ni dolore dentium. Si etiam intingatur scra vel pecten in aquam pre
 dictam: & pili orientur cū ipso, nunq̄, vel tardissime canescent. Et si
 fit in capite scabies: totam depellit. Valet etiam contra vermes aurū.
 Confortat stomachum infrigidatū: & ipsum calefacit: si bibatur cū ad ver
 vino: et stomachus ex ea illiniatur. Surditatē aurium recuperat, si im
 mittatur cū bombace. Vulnera ex ea lauata mirabiliter conualescūt: ad surdi
 & carnes putridas non sinit crescere. Si bibatur stomacho ieiuno, va
 let contra omne venenū: & contra cancrum, & omnes fistulas, cōtra cōtra oē
 hydropisim, et lapidem in vesica. Si etiā scemina biberit hanc aquā venenū
 stomacho ieiuno, quæ non possit ex causa frigida concipere: statim cō
 cipiet. Si scemina non potest habere menstruū: detur ei de aqua pre
 dicta cum galanga & gentiana: vel madefaciat bombacē: et matricem ad men
 cū ea inungat. Si etiam hæc aqua ponatur super pisces, carnes, et alia struum
 cibaria: non corrumpentur, neq̄ putrescent: nec etiam a muscis defe
 dabuntur. Si vinū deuenit acetosum: & de supradicta aqua infun
 uadum
 cibaria:

De aqua vitæ Friderici tertij: et alia cōpositis.

ad vinū datur: in pristinam redit substantiā et naturam. Si zucarum molle acetosū. ex ea madefiat, indurescit. Si homo ex ea illiniatur: valet contra icteriam: & contra tremorem omnium membrorum: et contra fetorem oris et narium. Si homo nō possit digerere cibum comestum: debet illi Ad digere nite pannum ex hac aqua, et ponere supra stomachū: quia mirabilem stionem habet operationē. Si homo patiatur spasmū: madefiat pannus: et super Ad spasmū per pectus ponatur. Si aliquis habet dolorē iliorum: bibat de ea sepius. Valet etiam contra morbum caducū: & contra scrophulas faciei. Ad illiam contra emorroidas. Albertus magnus maxime laudat eā, propter miraculosas operationes, quas habet circa paralysim.

De aq̄ vitę cōposita Friderici tertij Ca. 44

RECIPE aquæ vitæ simplicis restificate lib. iij. vini maluatici lib. iij. cinnamomi electi. ℥. iij. gariofilorum. ℥. i. zinziberis albi. ℥. i. s. nucis muscate. ℥. i. macis. ℥. s. zedoarię. ℥. s. galange. s. ij. cubebarum: isopi añ. ℥. s. radice benedictæ. ℥. i. saluia: florum lauendulæ añ. ℥. s. melisse: iris: balsamithæ. añ. ℥. i. rosarum albarum. ℥. i. s. hæc omnia contundantur, & ponantur in cucurbitā magnam, vbi possint intrare quindecim vel sedecim libras, addendo zucari albi. ℥. iij. passularum: ficuum pinguium añ. ℥. vi. camphoræ. ℥. s. aquæ rosarum: aquæ endiuia: aquæ florum sambuci ana libras duas: ponantur omnia in cucurbitam, ipsam optime lutando: & ponantur ad solem diebus viginti: scilicet decē diebus ante festū sancti loānis: et decem diebus post idem festū. Colet deinde aqua, et distilletur, per alembicū, reseruādo in aliquo loco sicco. Et caue, ne mulier mēstruosa ipsā aquā attingat. Dosis eius est in quātitate medij colearis. Valet mirabiliter ad stomachū frigidū: et totū corpus optime in sanitate cōseruat.

De alia aqua vitæ composita Cap. 45.

RECIPE saluie. ℥. xij. nucis muscate: gariofilorum: zinziberis albi: granorum paradisi: cinnamomi. añ. s. iij. olei laurini. ℥. i. castorei recentis. s. i. spice indice: rorismarini añ. s. s. florum rorismarini. s. i. foliorum rutæ. ℥. i. foliorum maioranæ. s. i. corticis. s. ij. hæc omnia debent esse recētia. Si vō non possunt haberi recētia: in ueterata pulueriscentur, superinfundēdo de vino albo, optimo quod habere poteris. Deinde ponant in digestiuo, ad putrescēdū per mēsem: Hęc digestio fiat in balneo Marię, cale

facto in primo gradu caloris. Postea in balneo Mariæ distilletur per alembicum. Et cū fuerint distillata: iterū super feces fundantur: et iterū in balneo Mariæ distillentur: iterūq; super feces fundantur. Tertio ꝑo distillentur per cineres: et optime reserua in vitro bene clauso. Habet autē virtutes sequētes. Omnis cibus irrigatus ex ea, saporē et odorem suū retinet. Vinū in quo ponitur, facit saporosum: pestilentē aërem expellit: omnes egritudines et defectus oculorū sanat: omnia vulnera ex ea lauata curantur: hydropisim adurit. Valet etiā contra omnes dolores pulmonis: splenis: lienis: et intestinorū, et capitis: omnes maculas faciei tollit: et fetorē oris et nariū: dolorem dentiū mitigat: bonam digestionē procurat: laxat: et sanguinem corruptum egerit: memoriam mirabiliter confortat. Facit etiā iuuenescere: et omnem tristitiā aufert. Valet etiam contra ictericiā. Illa quoq; nimium insimul constricta relaxat: cuprum in colorē argenteum tingit: omnem tremorem membrorum curat: balbutiem tollit: dentes perforatos amouet: vermes ex ventre expellit. Si etiā homo ab aspide vel serpēte esset vulneratus: & vulnus esset saniosum: citissime curatur: omnē strictionē pectoris aufert: grauē anhelitum expellit. Valet etiā mirabiliter cōtra lapidem in vesicā: tussim abigit: vocē sonorat: sterilitatē mulierū in fecunditatē cōuertit: surditatē auriū recuperat. Omnia apostemata: vlcera: scabiē, et cetera id genus alia dissoluit. Leprā tollit, dum nō sit inueterata: omnē tumorē gutturis et colli sanat. Et habet oēs virtutes balsami naturales: quia hominē mirabiliter in sanitate cōseruat. Qui autē calidē sunt nature nō debēt ea vti: sed benē flegmatici.

¶ De alia aqua vitæ composita. Cap. 46.

ECIPE pulueris diamargariti frigidi: pulueris diambre: pulueris diamusci dulcis añ. ʒ. i. pul. leticię Gal. diarhodō alba. pul. triafandali añ. ʒ. ij. pul. liberātis: pul. elect. bezoardici añ. ʒ. iij. Tyriacę magnæ andromachi vel Galieni. ʒ. i. mechridati optimi. ʒ. i. tormentille: diptami: pimpinelle: matricarię: angelicę: aristologie añ. ʒ. iij. boli armeni preparati: terre sigillatę añ. ʒ. i. raudseni. ʒ. ij. spodij: rasurę ebor? añ. ʒ. i. nucis vomicę numero. iij. aque vitę rectificatę lib. vi. Ponantur omnia ad digerendum per dies octo: postea distillentur in balneo Marię per alembicum cū igne valido. Quū autem aqua fuerit distillata: imponatur musci Alexandrini recētis: ambre bonę añ. ʒ. i. Croci oriētalīs, in pāno serico inuoluti: sed non debet teri. ʒ. ij. zuccari albi lib. ʒ. syrups

De alia aqua vitæ composita.

prepara
tio boli
armeni
cōtra pe
stem

ſt'cados. ℥. iij. ſiru. liquiricie. ℥. iij. caſſie fiſtule recētis, nouiter a canna
extractę. ℥. ſ. vnicorni. ℞. i. Bolus aut̄ armenus debet ita preparari. Re
cipe ipſum puluerifatū: et impaſta cū aquis acetofę: roſarum a lanace
ti añ partes duas: aquę ſcabioſę: aquę pimpinellę: aquę vngulę cabal
ling añ partē. i. miſceantur inſimul: fiat paſta, cū bolo armeno, et exicce
tur: deinde terat̄: et cū aquis prædictis iterū impaſtetur: et hoc fiat tri
bus vicibus, terēdo, et iterū impaſtando: et ſic habebis bolū armenū
preparatū. Hęc aqua mirabiliſſimā opationē habet et contra peſtē (ſicut
in multis eſt expertū) ſi detur cū aqua ſcabioſę: aqua acetofę: aq̄ vn
gulę caballing. Habet etiā maximā vim ad curandum oēs dolores ca
pitis: laterū: et renum, qui procedūt ex aliqua corruptiōe ſanguinis:
purificat etiā pulmonē: cor cōfortat: et ab ea omne venenum expellit.
iuvenes tamē, qui quadageſimū annū nondū exceſſerint, nō debent
vū hac aq̄ ſepius, ſed rariffime, propter nimīā caliditatē ipſius.

¶ De alia aqua vitæ cōpoſita Cap. 47

ECIPE aquę vitę ter diſtillatę libras quatuor: cinnæ
momi electi: zinziberis albi: nucis muſcatę añ. ℥. iij. du
os ducatos auri finiſſimi: oīa imponantur in vas ſtane
neū, vndiq; bene clauſum, per dies quatuordecī. Po
ſtea diſtilletur tribus vicibus per alembicū in balneo: et vſui referuet̄.
Valet hęc aqua ad omnes infirmitates mitigādas, dum pat̄ēs eo vta
tur omni mane, et omni ſero. ſenē facit iuuenefcere. Habet quoq; ali
as virtutes innumirabiles: ideoq; maxime a medicis eſtimatur.

¶ De alia aqua vitæ cōpoſita Cap. 48

ECIPE aquę vitę ſimplicis, ſemel diſtillatę lib. iij. ga
riofilorū: zinziberis albi: roriſmarini añ. ℥. ſ. Species
hę debent puluerifari groſſo modo: ponantur poſtea in
ipſa aqua ad putrefiendū in fimo equino, p̄ dies octo
in digeſtiuo vndiq; bene lutato. Poſtea diſtilletur p̄ alembicū in bal
neo Marię. Quo factō, iterū ſuper feces fundatur: et ſecūdarie diſtille
tur: et tertio quoq; fermentetur et diſtilletur, modis et formis ſupra
dictis: et erit preparata. Hęc aqua valet ad omnes defectus hominis,
et dolores, procedētes ex frigiditate. Valet etiā contra omnes dolores
pectoris: ventris: et ſtomachi. Et ſi homo pinguis velit libenter ma
creſcieri: omni die ſtomacho ieiuno de hac aqua ſumet. Si v̄o homo
macer velit impingueſcere: omni die hęc capiat cū zuccato immixto:
et duabus menſibus peractis, videbis eius operationē.

¶ De alia aqua vite cōposita: qua vtebatur
quidam comes palatinus Cap. 49.

RECIPE saluie recētis. $\frac{2}{7}$. i. l̄s. nuc̄s muscate. $\frac{2}{7}$. i. l̄s.
macis electi. $\frac{2}{7}$. i. l̄s. zinziberis albi. $\frac{2}{7}$. i. l̄s. granorū
paradisi. $\frac{3}{7}$. vi. cinnamomi electi. $\frac{2}{7}$. i. l̄s. zedoarie:
galange añ. $\frac{2}{7}$. l̄s. cāphore. raueseni añ. $\frac{3}{7}$. ij. roris
marini. $\frac{2}{7}$. i. l̄s. lauendule: maiorang: rute añ. $\frac{2}{7}$. i.
florū camomille. $\frac{2}{7}$. l̄s. matricarie. $\frac{3}{7}$. ij. seminis fe
niculi. $\frac{2}{7}$. i. l̄s. rosarū rubearū. M. i. bethonice. $\frac{2}{7}$. i. abrotani. $\frac{3}{7}$. iij. casto
rei recētis. $\frac{3}{7}$. i. spice indice. $\frac{3}{7}$. ij. macropiperis. $\frac{2}{7}$. i. olei laurini. $\frac{3}{7}$. ij. aquæ
vite. $\frac{2}{7}$. i. l̄s. mētē et mentastri añ. $\frac{3}{7}$. ij. Oīa puluerisanda pulueriscentur:
et secanda debent secari: et cōtundenda contundi: ponātur omnia in
cucurbitā cū collo stricto. Postea supinfunde melioris vini quod ha
bere poteris libras octo: et vitro optime clauso, sepeliatur infra terrā p
dies triginta: deinde amoueat, et ponatur in aliam cucurbitā, sup
imposito alembico rostrato: et distille in balneo Marię trib⁹ vicis
bus, semper materiā distillatā sup feces fundendo. Quarto v̄o quū
volueris distillare, adde folia saluie recentis quantūuis: et quū fuerit
distillata, vsui referuetur: et quāto vetustior est: tāto est melior: et po
teris ea vti, quādo volueris: quia innumerabiles habet virtutes.

¶ De alia præciosa aqua vite cōposita Cap. 50.

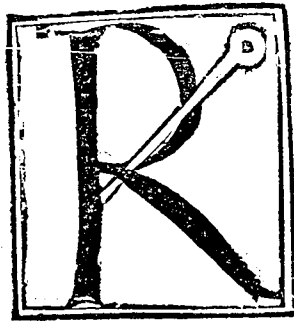
RECIPE saluie librā semis: origani: isopi: saturegie: radi
cis pimpinelle: radicis valeriane: ah sinthij ana. $\frac{3}{7}$. ij. rute:
radicis bistorte: radicis petrosilini añ. $\frac{2}{7}$. i. l̄s. zuccari ro
fati. $\frac{3}{7}$. iij. radicis benedictę: radicis polipodij: radi⁹ tor
mētillæ ana. $\frac{3}{7}$. l̄s. roris marini: petrosilini: cerifolij: lauendulæ: maiora
næ ana. $\frac{2}{7}$. l̄s. rosarum rubearū: rosarū albarū ana. $\frac{2}{7}$. i. l̄s. granorū iuni
peri. $\frac{3}{7}$. iij. he species debent poni in prima distillatione: post autē di
stillationē primā, materia distillata iterū sup feces fundat, addēdo se
quētia. Recipe zinziberis albi: corticis citri: nucis muscate: macis: ga
lange: calami aromatici: coriādr̄i p̄parati: zuccari cādidi añ. $\frac{2}{7}$. l̄s. gario
filorū: cīnamomi electi añ. $\frac{3}{7}$. vi. cubearū recentium: cardamomi mi
noris: macropiperis: melanopipis: zedoarie: baccarū lauri: tyriacę ma
gnę andromachi añ. $\frac{3}{7}$. ij. cimīni: carui: dipami albi: reupōici: malore
granatorū añ. $\frac{3}{7}$. ij. anisi. $\frac{2}{7}$. i. l̄s. granore paradisi: croci oriētalī: rauese
ni ana. $\frac{3}{7}$. i. mellis optimi librā semis. Et quū omnia fuerit distillata:

Cōpositio: vsus: et efficacia huius aquæ vitæ.

Imponatur sequentia: et iterum coletur absq; vlla distillatione: quia omnē vim amitterent: et sunt hæc. Musci Alexandrini recētis: ambreg bonçañ. ℥. s. cāphorę. ʒ. s. zuccari albi. ʒ. i. Hęc aqua debet ita distillari. Recipe libras duodecim de aqua vitę rectificata: in qua imponantur radices et herbe que sunt substantię grosse: et ponantur in vitrū optime clausum: digerantur in fimo equino ꝑ dies quatuor: postea distillentur in balneo Marię, addendo post hanc distillationē species grosso modo puluerisatas: et ita dimittas stare per dies octo: & deinde iterū distilletur. Ultimo ꝑo quū omnia fuerint distillata: impones muscum: ambram: camphoram: zucarum: que nulla distillatione egent: quia odor ab ipsis tolleretur per distillationē. Et nota, qđ in omni distillatione alembicus vndiq; cū panno madefacto ex farina et albumine ouorū debet inuolui: quia alioquin materia distillanda euaporaret. Debet autē sumi hoc modo. Quicumq; vult ea vti, vel matutino tempore, vel serotino, in potu vel cibo, accipiat parum de mica panis: et superfundat tres vel quatuor guttas aquæ prædictæ: et mirabiliter confortabit cerebrū. Omnes etiam egritudines capitis & totius corporis citissime tollet. Aufert etiam omnes superfluitates totius corporis, siue ex frigiditate procedāt, siue ex calore. Omnia mēbra totius corporis optime conseruat. Iuuenes qui nondum trigessimū annū excesserint: raro debent ea vti: nisi sint in aliqua infirmitate constituti. Qui ꝑo sunt trigesimalij: possunt ea vti omni die: & quanto magis homo est senex: tanto magis eo vtatur: quia omnē virtutem naturalem mirabiliter confortat: ita etiam vt homo cum iusto vitæ regimine possit peruenire ad terminū nobis prædestinatū. Nam habet virtutem et efficaciam omniū aliarum medicinarum: et poteris ea vti, omni pastu sumendo quatuor vel sex guttas in alio vino. Hęc est vera aqua vitæ: quæ habet odorē: saporēq; excellentiorem omnibus alijs. Est enim certissimum ex probatione multorum doctorū Esculapię artis, solo odore huius aquæ, hominem, ab aere polluto non posse infici. Ideoq; consultant, tempore pestifero debere sumi omni die, anteq; quis ingrediatur domum. Nulla est enim medicina, quæ calorē naturalem magis sustentet, qđ hæc aqua vitæ. Habet quippe proprietatem cum ipsa natura: ideoq; in sanguinem vel calorē naturalem conuertitur. Et quacumq; die aliquis vtatur ea: securus est: ea die non posse habere paralysim: vel etiam pestem: vel morbum gallicum. Optimam virtutem habet confortandi cerebrū:

caluiciem capitis expellit. Si quoq; aliquis haberet caput immundū ex ſcabie, vel alia impuritate: cū dicta aqua debet intungi. Valet etiā cōtra omnem fluxū cerebri: & contra ſyncopim. Omnia apoſtemata ſanat: dum pannus ex ea madefiat, et ſuperimponatur. Epilentiam curat: dum bombacē in ea intinctū, in nares mittas: et pulſum cū ea inungas: tremorē omniū membrorum tollit: iuuentutē conſeruat: faciē purificat: omnes rugas expellit: oēs deniq; maculas faciei aufert: obſcuritatē viſus clarificat: oculos ſtillantes curat: dū ex ea illiniātur. Si quoq; ſup oculos imponātur: omnes egritudines eorū ſanat: et quū ſomniū ex ea illinieris: omnes malos humores expellit. Si autē imponas in ipſam de ſucco celidonię: vel de ſucco rute: omni oculorum tenebroſitati opitulatur: dū duas aut tres guttas in oculum imponas. Vermes aurium interimit: tinnitum auriū ex frigore procedentem ſanat: et omnē ſurditatem tollit: dolorem dentium mitigat. Si etiā aliquis ea vtatur cū ſucco ſolatri, et puluere lapidis Emathitis: curat omne ſputum ſanguinis. Paralifim curat, ſi ex ea ſomniū illinieris et ſup linguam impoſueris. Tollit etiā balbutiem omnem: dando omni hebdomoda duabus aut trib⁹ vicibus de pillulis feridis. Sunt nāq; multi experti medici, qui cenſent, ipſam ferre optimā opem mutis: ſi tyriaca ei admīſceatur, et per annū integrum detur patienti: ſumendo tamen alias medicinas, ad hoc accommodatas. Quicunq; etiam ex ea fuerit illinitus: nullorum inteſtinorum dolorem percipiet: calorem naturalem fouet: ſanguinem mundificat: omnes quoq; opilationes pectoris adimit: ſpleni: pulmoni: lieni ac renibus mirum in modum confert. Omnes quoq; vias totius corporis humani obſtruſas reſerat: ſi bibatur: & aliquis ſe ex ea vngat. Valet etiam contra omnes dolores ſtomachi: præcipue contra ipſum flegma in ipſo inueteratum. Tollit quoq; rabiem, quæ fit in lateribus & ventre ex frigore. Omne apoſtema curat: hydropicos ſanat: emorroides expellit: dum loca ipſa ex eo vngantur. Quicunq; vult a podagra vel cyragra curari: primo optime debet purgari. Poſtea bibat de hac aqua & loca podagroſa vel cyragroſa ex ea madefaciat. Eſt etiam ſumma & præſtantiffima medicina ad omnes defectus humani corporis ex humore vel frigidityate proueniētes. Habet quoq; ad omnia mēbra corporis diuinā operationem: quia eſt medicina medicinarū.

De alia aqua vitæ composita bona:

¶ De alia aqua vitæ composita bona Cap. 51.

RECIPE therebentinæ depuratæ. ℥. xij. lauetur optime cū vino albo: accipe deinde mellis etiā depurati cū vino albo, quod sit album lib. iij. misceantur optime insimul. Postea adde aque vitæ optime rectificatæ lib. iij. ponātur in cucurbitam. Postea accipe herbas infra scriptas optime secatas vel scissas: imponātur ad prædicta per octo dies, optime claudendo vitrū, ne euaporet: postea distilla bis cum maxima diligentia in cineribus. Sunt autē hæc herbæ: buglossæ: boraginis: melissæ: saluiæ: lauendulæ añ. M. i. Hopi: florū camomillæ cardī benedicti añ. vi. ℥. Rorī: marīni. M. ij. arthemisiæ M. ℥. Et quando fuerint distillata: addes hæc sequentia optime pulverisata: & ponātur ad digerendū in fimo equino per dies octo: aut in balneo per dies tres. Et sunt hæc, quæ debent addi. Ligni aloes: xilobalsami: sandalorū triū: calami aromatici sticados arabici: seminis citri: fileris montani cimini añ. ℥. i. macis: nucis muscatæ: cinnamomi electri: gariofilorū: galangæ: cubebæ recentū: zinziberis albi: macropiperis: croci orientalis: granorū paradisi: cardamomi minoris añ. ℥. iij. squinantī. ℥. ℥. coriandri præparati: granorum iuniperi: baccarū laurī: ris florentiæ añ. ℥. ℥. bistortæ. ℥. vi. catapucię: seminis feniculi añ. ℥. ij. liquiritiæ: visci quercini: seminis anisi. añ. ℥. i. Amigdalorum mundatarum: passularū recentū añ. lib. i. Accipiat vitrū seu distillatorium, in quo est materia: & ponatur in cineres, optime lutando: fiat lentus ignis per horas quatuor. Quūq; videris, nullam aquā claram egredi in receptaculum: ignis debet augmentari: & aliud receptaculū anteponi: semper optime lutando: & tam diu distilletur, donec exeat aqua citrina: que debet segregatī custodiri. Tercio ꝑo quando videbis distillare oleum nigrum: iterum anteponas aliud receptaculum: & in hoc oleum recipiatur, donec sit totum distillatum: et in vno alio vitro custodies. Aqua ꝑo prima debet ita præparari: imponēdo in ipsam musci Alexandrini recentis: ambre bonæ ana. ℥. i. foliorū auri. ℥. i. Sunt etiā aliqui, qui addunt plurimū diamifi. ℥. i. Quicunq; ergo voluerit omnia mēbra sua confortare: accipiat vini maluatī. ℥. i. addendo colear plenū de aqua prima: misceantur insimul, donec albescunt sicut lac: deinde bibatur stomacho ieiuno, abstinendo duabus horis integris a cibo post sumptionē potus:

et confortabit mirabiliter totum corpus. Si v̄o velis ea vti pro dolore capitis: accipies vnū coclear plenum de aqua prædicta, cū aquæ bethonicæ. ℥. i. Ad pulmonē valet, si accipiatur cū aqua mori, vel aqua saluię: et hoc tēpore hiemis In estate v̄o accipe aque endiuie. ℥. i. coclear vnū de aqua prædicta. Ad pectus, et ad tussim frigidam, procedentem etiam ex catarro, accipe aque isopi, vel boraginis, vel feniculi. ℥. i. misceatur cum aqua prædicta. Ad cor, habeas aque buglossę, vel boraginis. ℥. s. et totidem de prædicta aqua: et tantundem etiā de aqua melissę: misceatur insimul, et bibantur stomacho ieiuno. Ad stomachū, accipiatur aque absinthij vel mentę. ℥. i. cū aque bonę cocleari vno: et sumatur vt supra. Ad pulmonem accipiatur aqua pastinacę vel polipodij, cū aqua supradicta: et vtatur vt supra. Ad splenem, recipe aquā buglossę, vel aquam tamarisci, cum aqua vt supra. Ad vertiginem capitis, et ad paralysim, recipe aquā peonię, de herba, vel radicis vel herbe perforate aquā, cum aqua vt supra. Ad lapidem in vesica Accipiatur aqua pastinacę vel rafani in quātitate. ℥. i. et duo coclearia de aqua supradicta. Ad stranguriā, accipe aquam nastureij vel petrosilini, aut saxifragię in quātitate. ℥. i. cū cocleari pleno de aqua supradicta. Ad nimia menstrua. Recipe aque plantaginis vel aque solatri: bibat mane et sero, cū vno cocleari aque prædictę. Ad mēstrua euocāda, accipiat aqua arthemisię, vel feminis eius. ℥. i. et aque supradictę coclear vnū: bibat eo tēpore quo debet habere menstruum. Ad pericula mulierū ex obstericibus peruenientia, vel ex frigore, vt parere non possit, accipiatur aqua valeriang, vel bethonicę, vel rosarū siluestrium. ℥. i. et aque prædictę coclear vnū: et bibatur matutino tempore, stomacho ieiuno. Ad matricem, accipe aq̄ matricarię. ℥. i. aquæ prædictę. ℥. s. bibatur vt supra. Ad oculos, Recipe aque feniculi: aque eufrasię añ. ℥. s. aque prædictę. s. i. bibatur vt supra. Ad maculas faciei. Recipe aque florū fabarū, vel aque pimpinellę. ℥. i. aque primę. ℥. s. misceantur: et matutino et serotino tēpore faciem cū his lauet: et omni hebdomada bibat de ea, cū aqua endiuie, duabus vel tribus vicibus. Secūda v̄o aqua est citrina: et tertia, q̄ est sicut oleū nigrū, optime valet ad fistulas: cancerū: et alias plagas: et habet loco balsami.

Ad pul
monem
Ad pe
ctus &
tussim
Ad cor

Ad sto
machū
Ad pul
monem
Ad sple
nem
Ad ver
tiginē et
paralis.
Ad lapi
dem
Ad strā
guriā
Ad mē
strua
Ad peri
cula ma
tricis
Ad ma
tricem
Ad mac
ulas fa
ciei.

¶ De alia aqua vitæ composita Cap. 52

RECIPE mellis optimi lib. i. aque vitę distillatę q̄ter lib. i. s. Ligni aloes. s. ij. gūmi arabici. s. ij. nucis muscate: galange: cubebarū recentū: cinamomi electi: ma

De alia aqua vitæ composita

cis: gariofilorū: spice nardi añ. ʒ. iij. musci Alexandrini recentis: ambre bonæ añ. ʒ. i. Omnia puluerisentur grosso modo, ponēdo oīa in cucurbitam vitream ad adigerendum in fimo equino, p̄ dies octo. Postea distillentur in balneo Marię cū lento igne: et sic etiā habebis optimam aquā vitę compositā, ad multas egritudines excellentē.

¶ De alia aqua vitę composita Cap. 53.

ECIPE gariofilorū: macropiperis: granorū paradisi añ
r ʒ. ij. nucis muscate. ʒ. vi. macis. ʒ. i. cīnamomi electi: zinziberis albi: galange añ. ʒ. iij. florū lauendule basiliconis añ. ʒ. i. saluie. ʒ. iij. florū rorismarini: mente: polipodi: isopi añ. ʒ. ij. balsamithę. ʒ. i. ligni aloes. ʒ. i. musci Alexandrini recētis. ʒ. i. Hę herbę debent exiccari. Postea sup̄infundātur sedecim librę aque vitę bene rectificatę: digerantur in fimo equino p̄ dies quatuordecim: postea p̄ alembicū distillentur in balneo Marię: et in phiala bene clausa optime custodiātur.

¶ De alia aqua vitę composita: quę valet ad paralysim et vertiginē capitis Cap. 54

ECIPE saluie recentis. ʒ. ix. florū lauendule. ʒ. iij. isopi: menthę añ. M. ij. gariofilorū: nucis muscate: cīnamomi electi: zinziberis albi: granorū paradisi: zedoarie: galange añ. ʒ. iij. calami aromatici. ʒ. i. granorū iuniperi. ʒ. i. granorū peonię. ʒ. iij. vini albi optimi libras octo: digerantur in fimo eqno p̄ dies octo: v̄l in balneo Marię p̄ dies quatuor. Postea distilletur p̄ alembicū: et vsui reseruet̄ in vitro optie clauso: quia habet mirabilē operationē cōtra omnē paralysim et vertiginē capitis.

De alia aq̄ vitę cōposita valde preciosa Cap. 55

VIDAM nostrorū medicorū Germanorū fecerunt p̄renobilem et excellentē aquā vitę: in qua multas operationes egregias expti sunt, ad confortandū, et ab egritudinibus preseruandū totū corpus humanum: p̄cipue caput: cerebrū: et alia interiora capitis mala, ex humiditate et frigiditate procedētia, resoluenda et expellenda: et ad exhilarandū instrumenta anime, et quinq; sensuū. Confortat etiam mirabiliter quatuor mēbra principaliora, vna cum renibus, et omnibus intestinis. Procurat quoq; optimam digestionem in stomacho: et dat mirabilem virtutem omnibus membris exterioribus, ex solo odore: dum accipiatur vna pars huius aquę: & duę partes aquarum saluie: lauendule:

Aqua vitæ composita, cæteris longe preciosior. LX

rorismarini añ. misceantur in simul: et madesiat spongia: cū qua tem-
 pore matutino & serotino mēbra vngantur: et ex semetipsis siccētur.
 Aut si etiā tres vel quatuor guttas in diarthū plenū vino ponas: & bibi-
 batur ante ingressum prandij vel cenæ. Valet etiam ad cōfortādum **Ad ca-**
 caput. Recipe ergo huius aquæ vitæ cōpositæ. s. i. cum aquæ betho- **put.**
 nicæ. ℥. s. bibat omni mane et sero: vel intinge partē in ipsam aquā:
 et omni die stomacho ieiuno edatur tribus horis ante prandium. **Ad cere-**
 cerebrum et memoriam. Recipe huius aque. s. i. aquarū rorismarini: **brum et**
 maioranæ añ. ℥. s. vtatur modo prædicto. **Ad pectus.** Recipe huius **memo.**
 aquæ. s. i. aquæ isopi et capillorū veneris añ. s. ij. vtatur modo prædi **ad pect'**
 cto. **Ad cor.** Recipe huius aque. s. i. aque boraginis et buglossæ añ. s. ij. **Ad cor**
 vtrā mō prædicto. **Ad stomachū.** Recipe aq̄ huius. s. i. aq̄ absinthij: & **Ad sto**
 mente añ. s. ij. vtatur modo prædicto. **Ad pulmonē.** Recipe aque hu **machū**
 ius. s. i. addendo aque Cicoreæ et tanacetū aque añ. s. ij. vtatur modo **Ad pul**
 prædicto. **Ad splenem.** Recipe huius aquæ. s. i. aque thamarisci, et sco **monem**
 lopēdriæ añ. ℥. ij. vtatur forma et modo supradicto. Si vō velis ea vti **Ad sple**
 ad omnia membra corporis confortanda: vtaris huius aquæ parte. i. **nem**
 cum vini partibus quatuor. Aqua autē debet fieri hoc modo. Recipe
 pulueris diamargariti frigidi: pulueris diarhodon albatis. ambo
 s̄m Nicolaum: pulueris diambre s̄m Mesue: dianthos s̄m Nicola-
 um: pulueris Ictici Galieni ana. s. ij. cassiæ fistulæ recentis, nouiter a
 canna extractæ: zuccari candidi añ. ℥. s. syrupi de liquerita. ℥. i. syrupi
 sticados. ℥. s. florum rorismarini. s. i. musci Alexandrini. ℥. i. Super
 his speciebus fundantur libræ duæ aque vitæ simplicis, bene et opti-
 me rectificatæ per ternā distillationem in balneo Mariæ. Postea iterū
 distilletur in balneo Mariæ per alembicū cum lentissimo igne: ita vt
 numeres vnum, duo, tria, vsq̄ ad septē, anteq̄ vna gutta distilletur:
 et muscus debet ligari in pāno sericeo rubeo: et impendatur in phia-
 lam vbi est prædicta aqua vitæ distillata: et nō debet extrahi, donec ea q̄
 duret. Sunt tamē aliqui, qui putrefaciunt cū speciebus prædictis aque
 buglossæ librā vnam: aque melissæ lib. semis: aque basiliconis. ℥. iij.
 aque rorismarini. ℥. ij. et postea distillant in balneo Mariæ.

¶ De alia aqua vitæ composita, omnium
 aliarum preciosissima. Caput vltimū.

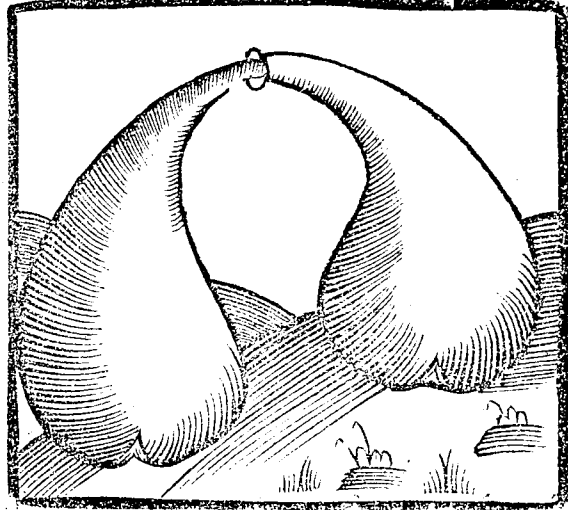
T ERGO bonum finem operi nostre imponamus:
 secretam secretissimarū aquarum vitæ declarare: cuius
 quæ est quodammo do cœlestis operationis rē. Et hoc

Aqua vite preciosa.

modo. Recipe saluie recētis, cū floribus suis: roris marini: darfeni: zinziberis albi: gariofilorū: nucis muscate: granorū paradisi: galange: calami aromatici: macropiperis: zedoarie añ. ʒ. ʒ. ʒ. macis: cardomomi iunioris: cubebarum recentium: foliorū rutę: foliorum maiorang: florę lauendulę: rosarum rubcarū añ. ʒ. ʒ. tyriacę Galieni vel Andromachi: methridati optimi añ. ʒ. ʒ. olei laurini: corticis citri: florū buglossę: florum boraginis: florum roris marini: ostruch: angelicę: reupontici: granorum iuniperi: mentastri mente: matricarię añ. ʒ. ʒ. castorei recentis verbene cum floribus suis: bethonicę: ligni aloes: xilobalsami: carpobalsami: spicę idicę: visci quercini: granorū peonię: añ. ʒ. ʒ. raue d fenii: camphorę: seminis vuxę demonis: radicis peonię: polij cum floribus suis: seminis basiliconis: seminis feniculi: deronici K. Croci orientalis añ. ʒ. ʒ. ambrę bonę: musci Alexandrini recentis añ. ʒ. ʒ. aquę vitę ad minus septē vicibus distillatę libras decem. Omnia sequētia debent poni cum aqua vitę ad digerendum in balneo Marię per dies quatuor: & totidem noctes. Saluia: ros marini: rutha: maiorana: lauendula: rose: methridatū: tyriaca: oleum laurini: buglossa: borago: ostrucium: angelica: reuponticum: grana iuniperi: mentastrum: menta: matricaria: verbena: bethonica: polium: castoreum. Et quum fuerint putrefacta: distillentur in cinere per alembicum, igne lento: ita vt possis numerare vnum, duo, tria anteq̃ gutta distillet. Quum ṽo omnia fuerint distillata: impone cinnamomi: gariofilos: macem: nucem muscatam: grana paradisi: galangam: calamum aromaticum: piper longum: zedoariam: cubebas: cardamomum: lignum aloes: cortices citri: carpobalsamum: xilobalsamum: spicam nardi: viscum quercinum: radicem peonię, & grana ipsius: coriandrum preparatum: semen basiliconis: semen vuxę demonis: deronicum K. Hęc omnia debent puluerisari grosso modo: ponantur in aqua distillata: & insimul digerantur per dies quatuordecim: postea iterum distillentur in balneo Marię per alembicum: postea addas camphoram: reubarbarum: crocum: ambram, & muscum. Si autem velis habere aquam adhuc meliorem: addes pulueris diamargariti ʒm Nicolaum: diaphiris cum musco ʒm Nicolaum: diarhodon abbatis ʒm Nicolaum: diamusci ʒm Mesuę: pulueris diambre añ. ʒ. ʒ. pulueris electuarij cum gemmis: pulueris leticię Galieni: pulueris ligni aloes añ. ʒ. ʒ. addes quindecim aut viginti drachmas optimas aut n, cū zuccari albi libra ʒ, et sint tribus diebus in balneo Marię: ita vt

aqua balnei sit tepida: postea distilletur per filterū in vitris retortis

Et vnum vitrum debet stare altius q̄ aliud. Scindant̄ parue formulæ de filtro & impendantur: et p̄ ipsas materia distillet: vitris optime lutatis: vt nihil ex eis possit euaporare. Et hec distillatio est excellentissima inter omnes alias. Sunt aliqui medicorū, qui volentes confortare stomachum, fecerūt fieri aquā viridem, qua vte-

bantur cum aqua vitæ supra scripta: aut cum clareto sequenti: sicut fecerat quidam comes palatinus. Aqua autem viridis fit hoc modo. Recipe aquæ vitæ quater distillatæ per alembicum in balneo Mariæ libras quatuor: melissæ exiccatae. ℥. iij. balsamithæ. ℥. ij. fundatur aqua vitæ super herbis prædictis: & debent ita omnia requiescere, per dies octo: deinde ea vtere. Et nota, q̄ herbæ non debent exiccari in sole: sed ad aerem: quia si in sole exiccarentur: aqua deueniret obscura, sicut si esset succus alicuius herbæ. Sed si herbæ ad aerem exiccantur: habet colorem viridem pulcherrimum: & est amenissima bibenti. Fit autem claretum hoc modo. Recipe vini albi optimi libras quatuor: zuccari albi bene duri. ℥. iij. cinnamomi electi. ℥. i. coriandri præparati. ℥. iij. gariofilorum. ℥. ij. granorum paradisi: zinziberis albi añ. ℥. i. ℥. macropiperis. ℥. ij. zedoarie. ℥. ℥. Omnia conterantur subtilissime: & in puluerem redigantur: postea debet colari, sicut fit apud Gallos, in vino aromatizato: quod Gallice dicitur yprocras. Referuetur in vase stanneo: & cū aqua vitæ præcedenti ab aliquibus solet sumi. Virtutes autem aquæ prædictæ sunt hæ. Valet ad memoriam: si bibatur omni die. ℥. ℥. mixta cum aquæ roris marini. ℥. ℥. aquæ maioranæ: aquæ melissæ añ. ℥. ij. Ad maniam, vel etiam dolorem cerebri, ex frigore procedentem. Accipe de hac aqua. ℥. ℥. aquæ bethonicae: aquæ polij añ. ℥. ij. misceantur in simul: & madefac linthum, circumuoluendo caput. Vel bibat omni die huius aquæ. ℥. ij.

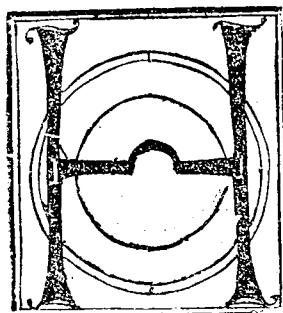
Ad memoriam
Ad maniam

Virtus & efficacia

aque bechonicæ. ʒ. iij. Accipiantur etiam pillulæ aureæ, & cochîæ añ
 ʒ. i. fiant pillulæ cū aqua bechonicæ: cape in numero. v. & fume om
 ni die, quum vadis dormitū: vel etiam quando surgis dianthos in
 Ad ver tabulis. ʒ. i. Ad vertiginem capitis. Recipe huius aquæ. ʒ. ʒ. aquarū
 riginem lauendulæ: saluæ añ. ʒ. iij. & fumat omni die stomacho ieiuno dia
 capitis pliris cū musco, ʒ. m. Nicolaū. Ad caluiciem. Recipe aquæ lilij albi:
 Ad calē barbe Aaronis añ. ʒ. ʒ. huius aquæ. ʒ. ʒ. vel. ʒ. vi. addendo olei tartari
 uiciem ʒ. i. Ad mundificandam & dealbandam faciem. Accipe aquæ florū
 Ad deal fabarum partem vnam: aquæ prædictæ partes duas: misceantur in si
 bandā mul: & omni die lauabis semel faciem. Potes etiam omni die sumere
 faciem de aqua prædicta partem vnam: et de vino optimo partes duas: bi
 Ad surbatur stomacho ieiuno: et valebit ad idem. Ad surditatem. Omni
 ditatem mane & sero de hac aqua impones ad aures: post quam quartā par
 tem horę cubabis: et requiesces super dicta aure: vt iterū egrediatur:
 Vel recipe huius aque: vini optimi añ partes equales: fumatur omni
 Ad ver die stomacho ieiuno. Ad vermes aurium. Accipe de aqua prædicta.
 mes au ʒ. ʒ. succi rutæ: succi foliorum persici añ. ʒ. ij. Si autem non possis ha
 rium bere succos: accipies aquam ab eis distillatā: addendo modicum de
 aloe epatico, subtilissime trito et puluerifato: et de his omni mane et
 sero parum in ipsam aurē distillabis, iacēdo super alio latere: et post
 modicū tempus iacebis super latere, vbi sunt vmes: et statim exhibūt,
 et moriuntur. Ad optalmiam. Recipe aquæ prædictæ. ʒ. ʒ. aquæ fe
 Ad op talmiā. niculi: aquæ polij: aque valerianę añ. ʒ. i. imponātur ad oculos Ad tu
 Ad tu morem gingiuarū. Recipe vini albi. ʒ. ix. pireni. ʒ. i. coquantur in si
 morē gi mul: & de hoc cape partē vnam: & de aqua prædicta partem vnam:
 giuarę deinde teneas hæc mixta in ore: et sepius recentē accipias: hoc fac totis
 Ad fetoes, donec cōualeseat. Ad fetorem oris vel nariū: detur omni die. ʒ. ʒ.
 rem oris cum vini albi, in quo sint bullitę mentha et rosę rubcę. ʒ. i. addendo
 vñ nariū parum musci. Aliqui tamen accipiunt aque prædictę. ʒ. ij. aquarum
 roris marini, et rosarum rubearū añ. ʒ. ʒ. misceantur in simul: et impē
 datur muscus in panno sericeo: et ambra bona ana grana. vi. et gingi
 uas cū illo panno sericeo impendente in aqua sepius laucs: et omni
 die duab⁹ aut tribus vicibus ad min⁹. Potes etiā bibere de aqua præ
 Ad epi dicta omni mense. ʒ. ij. Ad epilepsiā bibatur omni die. ʒ. ʒ. cū aque
 lentiam peonię. ʒ. i. Aliqui vō ita faciunt. Recipe radicē et grana peonię: visci
 Ad par quercini añ. partes aquales: bulliātur in vino albo optimo: et detur
 ralissim patiēti cū aqua prædicta. Ad paralysim debent mēbra sepius illiniri

cum aqua prædicta. Et de hac aqua bibatur omni die tempore ma-
 tutino. ℞. i. vespere autem sumes diacastoreum, cum vino albo: in
 quo coquantur lauendulæ: saluix: granorum iuniperi añ. M. i. su-
 perinfundendo de vino optimo libras quatuor. Ad loquelam amif- Ad loq̃
 fam. Recipe de aqua supradicta. ℞. s. aquarum lauendule: peonię: sal- Iã amif-
 uix añ. s. ij. bibatur et recipiatur metridati s. i. cum vino, in quo bul- fam
 luerit castoreum. Ad melancoliam. Recipe de aqua prædicta. ℞. semis. Ad me-
 cum aquę buglossæ. ℞. i. aque basiliconis: aque melissę ana. s. ij. aque lancoliã
 scolopëdricę: boraginis ana. s. i. misceantur insimul: et bibatur tribus
 horis ante prandium. Sume etiam tabulam vnam confectionis leticię
 Galieni: vel letificantis Almanforis. Ad putrefactionem epatis. Recis- Ad pu-
 pe de hac aqua. ℞. s. cum aqua epaticę: & aqua ana. ℞. i. bibe- trefacio-
 tur omni sero. ℞. i. vel. ℞. i. s. & tempore matutino duabus aut tribus nẽ epat̃
 horis ante prandium sumatur diarhodon abb. s̃m Nicolaum. Ad Ad hi-
 hidropisim. Recipe de aqua prædicta partem vnam: aque florũ sam- dropisĩ
 buci partes. ij. aq̃ feniculi partes. ij. misceant̃ insimul: et oĩ vice bibes
 ℞. s. Vespere autẽ cum volueris ire cubitum, sumatur tyriacę magne
 Gilieni. s. i. in vino, cum quo bullierint petroselinum: feniculũ: api-
 um: radicis capillorum veneris ana pars vna: vini partes. ix. bullian-
 tur vsq; ad consumptionem tercię partis. Et de tribus in tres dies de
 hidropico duabus vel tribus horis ante prandium dialteę s̃m Mes-
 sue. s. ij. Caueat egrotans a potationibus superuacuis: quia in ho-
 morbo, quanto minus homo bibit: tanto plus mingit: et ecõtra. Ad Ad lapi-
 lapidem. Recipe de aqua prædicta partem vnã: aque saxifragę: aque dem
 alkakengę: aquæ millij solis: aque rasani ana partes. ij. & vna hora
 post potionem hanc detur litontripon. s. ij. Ad sterilitatem. Recipe Ad ste-
 aque huius. s. ij. vini albi. ℞. i. aque lilliorũ croceorũ: aque roris marini: rilitatem
 aque matricarię. añ. s. ij. bibat̃ mane aut sero, omni hebdomoda vtẽ
 do duab; aut tribus vicibus diamargariti s̃m Auicennã. s. ij. Habet
 alias innumerabiles virtutes: quas breuitatis causa omitto

EPILOGVS.

HABES ERGO mi Fœlix iucundissime hoc opus tibi dicatũ: quod quanta ex lectione colũ legerim: facile a diligenti lectore potest dignoſci. Quod vtinã eo ab omnibus suscipiatur animo, quo a me est editum. Potuissem multa inferere: atq; adijcere. Sed quum a deo copiose de omnibus his duo contubernales, Arnoldus scilicet, & Lullius: tum etiam eorum discipulus Ioannes de rupescissa, aliq; q̄plures modernorum differuerint, non immerito, ne furti accusaremur, pleraq; non illepida omisimus: q̄q; plura ex eis deprompserimus. Ingenui enim pudoris est (teste Quintilano) profiteri per quos profeceris: Adiunxissemus plura, nisi redium legentibus ingerere putassemus. Longa enim lectio sepius deturbat legentẽ. Idcoq; receptui canere: & reliqua, quæ eiusdem sunt artis, in calamo relinquere cõsultũ videbatur. Tu mi fœlix hoc opus commendatum habe: & pro viribus, vt semper erga me fuisti humanissimus, ab inuidorum moribus defende. Suscipies breui tempore: deo sanitatem & bonam valitudinem prestante, maiora: accuratori etiam perlustrata lance. Temporis enim breuitate impulsus: partem incorrecta: partim semipfecta reliquimus. Qua ex re, si quipiam in eo inuentum fuerit: quod lectori rabido non faciat ad stomachum: tempus breue me excusaturum non ambigo. Vale: & philippum tuum, vt consuesti, amato. Exactũ Friburgi Heluetiorum vi. Kalendas Marcias. Anno dñi. 1575.

SEQVITVR INDEX huius opusculi: quod
Cœlum philosophorum dicitur.

Regula autentica de stellis cœlo philosophico applicandis	3.
Ep̄la dedicatoria huius libri ad Felicem de Genasio Valentianū	7.
Distillatorium aquæ vitæ brachiatum s̄m Lullium	3
Prologus huius libri	3
Caput. 1. Quid sit quinta essentia cuiuslibet materiæ simplicis	4
Caput. 2. Quomodo extrahatur quinta essentia vini per distillationem.	5
Caput. 3. Quomodo materia rudis distillationi minus obediens debeat putrefieri	7.
Caput. 4. Quomodo possit cognosci, an vinum digestum circulatoriæ distillationi sit aptum	9
Caput. 5. Quomodo sit distillandum circulatorie	10.
Caput. 6. Quæ sit differentia inter digestionē et circulationē	10.
Caput. 7. De modo extrahendi quintam essentiam absq̄ villo labore vel expensa	11.
Caput. 8. De modo facili distillandi circulatorie: & extrahendi quintum esse absq̄ villo igne	12.
Caput. 9. De modo extrahendi quintam essentiam a quatuor elementis ad resoluendū in ea Solem pro auro potabili	14.
Caput. 10. Quomodo fiat quinta essentia pro tueruris metaliorum.	15
Caput. 11. De modo extrahendi quintam essentiam, in qua potest resolui aurum, ad faciendum aurum potabile	21.
Caput. 12. Quomodo extrahenda sit quinta essentia mellis, quæ ingreditur aurum potabile	22
Caput. 13. Quomodo extrahenda sit quinta essentia ex chelidonia	23.
Caput. 14. De modo extrahendi quintam essentiam ex sanguine humano: ouis: carnibus &c.	28.
Caput. 15. De modo extrahendi quintam essentiam ex pomis: piris: & alijs fructibus	27
Caput. 16. De modo extrahendi quintam essentiam a floribus herbis & radicibus	27.
Caput. 17. Quomodo extrahenda sit quinta essentia ab anthimonio	29
Caput. 18. De modo extrahendi quintam essentiam a Sole	29.

Residuum

Caput. 19. De modo distillandi per descensum	30.
Caput. 20. De modo claudendi vasa sigillo Hermetis.	32
Caput. 21. De modo distillandi acetum & urinam humanam in quibus omnia metalla calcinata resolui possunt.	32.
Caput. 22. De modo distillandi mel: quod ipsum aurum potabile ingreditur.	33.
Caput. 23. De auro potabili communi	34
Caput. 24. De auro potabili absq; aqua forti	35
Caput. 25. De auro potabili absq; terra vel aqua forti	33
Caput. 26. De auro potabili cum speciebus aromaticis	40.
Caput. 27. De auro potabili ex floribus cordialibus	41.
Caput. 28. De auro potabili ex quinta essentia p lapidē	42
Caput. 29. De auro potabili cum melle.	44
Caput. 30. De auro potabili ex solo auro et aqua vite	44.
Caput. 31. De auro potabili cuiusdā Episcopi Treuerēsis	44.
Caput. 32. De auro potabili ex vino græco vel similibus, & speciebus aromaticis	46.
Caput. 33. De alio auro potabili excellenti	47
Caput. 34. De auro potabili cum gemmis.	48
Caput. 35. De auro potabili ad paralysim	49
Caput. 36. De alio auro potabili bono	49.
Caput. 37. De alio auro potabili cum aqua forti	49.
Caput. 38. De alio auro potabili	50
Caput. 39. De auro potabili volatili	51
Caput. 39. De alio auro potabili	52
Caput. 40. De alio auro potabili preciosissimo	52
Caput. 41. De auro potabili vegetabili	52.
Caput. 42. De ultimo auro potabili.	54
Caput. 43. De aqua vite composita pro hominibus frigidæ complexionis vel regionis	54. 129
Caput. 44. De aqua vite composita Friderici tertij.	55
Caput. 45. De alia aqua vite composita	55.
Caput. 46. De alia aqua vite composita	56
Caput. 47. De alia aqua vite composita	56.
Caput. 48. De alia aqua vite composita	56.
Caput. 49. De alia aqua vite composita qua utebatur quidam comes palatinus	57

Caput. 50. De alia preciosa aqua vitæ composita	57
Caput. 51. De alia aqua vitæ composita bona	59.
Caput. 52. De alia aqua vitæ composita	59
Caput. 53. De alia aqua vitæ composita	59.
Caput. 54. De alia aqua vitæ composita: que valet ad vertiginem capitis, & paralysim	59.
Caput. 55. De alia aqua vitæ composita valde preciosa	59.
Caput vltimum De alia aqua vitæ composita omnium aliarum preciosissima	60
Epilogus operis huius	

Excusum est hoc præclarū Philippi Vlstadij opusculum Argento
ragi, arte & impensa Iohannis Grienynger Anno a virgineo partu
M. D. XXVI. Pridie nonas Martias. Cum Cæsareꝝ et Hispanice
maiestatꝝ Priuilegiorꝝ obtētū, ne quis audeat hoc in decennio impri
mere, aut impressioni alicubi tradere Sub mulcta. x. marcarum auri
Iuxta præfatæ cautionis edictum.

